Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals Collection

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Ч.3. - Мюнхен, субота 18. серпня 1945 - Ціна 50 фен.

880

ДОВКОЛА КАПІТУЛЯЦІЇ ЯПОНІЇ

17.8. Японія видає припоручення,щоби виконати приказм ген. Мек Артура.
Радіо японське подало,що цісар видав уже приказ до армії,щоби вона при-
пинила воєнні дії,однак може ще деякий час минути,поки воєнні акції за-
кінчаться,бо повідомлення деяких боєвих частин можливе лиш з трудом та
не зараз. Японські полонені зголошуються,як добровольці,щоби повідомити
такі частини про капітуляцію. Повідомлення таке получене з небезпекою
для життя. Московське радіо подало,що російські армії боряться далі,та
трьома колонами наступають на Харбін. З японської сторони звітують:квaн-
тунська армія в Манджурії одержала приказ припинити воєнні дії. Марш.Ва-
сілевський заявив,що командант квантунської армії звернувся до нього в
справі припинення воєнних дій. Марш. Васілевський візвав японців у Ман-
джурії,зложити зброю до 20 серпня. Ще вчора в багатьох місцях тривав о-
пір японців. На Кореї пробували вони безуспішно,відбити один порт.Також
у північних Філіпінах ідуть ще бої. Цісар Японії вислав до ген. Мек Ар-
тура ноту, в якій заявив,що він вишле членів цісарської родини на ріжні
фронти,щоби вони допильнували переведення приказів у справі припинення
воєнних дій. Рівночасно цісар Японії заявив,що прибуття японських деле-
ґатів до Манілі на 17 вересня є неможливим. Японський уряд подався до
димісії ще в дні капітуляції,а міністер війни Сузукі поповнив самогуб-
ство,тому,бо як він заявив "йому не вдалося виповнити його завдання".
Уступаючий кабінет вислав таку заяву до цісаря Гірогіто: "Ми жалiємо і
просимо пробачення. Наш сором не знає меж. Ділання атомової бомби пере-
рішило цілковито вислід війни. Творення нового уряду припоручив цісар
вуйкові цісаревої. Японський нарід прийняв капітуляцію з питомим собі
спокоєм та подався до своїх щоденних занять. През. Труман заявив,що я-
понську капітуляцію не уважає так довго за доконаний факт,поки військо
Японії не зложить зброї. Рівночасно заявив през. Труман,що неділя буде
днем подяки. Він сказав: "Взиваю ціле населення Америки без ріжниці ві-
роісповідання,подякувати Всевишньому за побіду,та просити,щоби показав
властиву дорогу на будуче".

ВИСЛІД НАРАД РАДИ УНРРИ У ЛОНДОНІ

В Лондоні Рада УНРРИ радила над справою біженців,що не можуть,або не
хочуть вернути до батьківщини. Комітет УНРРИ прийняв засаду,несення по-
мочі тим особам,що відмовляються від повороту. Такий проєкт поставила
англійська делегація,а підтримала його американська. Поміч буде відбува-
тися на підставі умов УНРРИ з державами,де перебувають чужинці.

РІЖНІ ВІСТКИ: Ген. Айзенговер вернув уже до Берліна. В поворотній по-
дорожі він відвідав Ленінград.- Міністер американської морської фльоти
заявив,що мир можна вдержати лиш тоді,коли його можна вимусити. - В Лон-
доні відбулося засідання олімпійського комітету,якого завданням є,пере-
вести відновлення олімпійських ігрищ. Останні були в Берліні. - Китай-
ський прем'єр міністрів Уунґ виїхав із Москви,де підписав пакт приязні
з Китаєм. Китай ратифікував постанови Конференції в Сан-Франціско. З це
друга зчерги держава,що ратифікувала постанови Конференції. - Марш. Пе-
тенові замінив ген. де Ґоль кару смерти на досмертну тюрму. Маршала пе-
ревезено на вигнання на остров св. Марґарети. - З Відня повідомляють,
що харчева ситуація в місті дуже поважна. Уряд др. Реннера конферує в
тій справі зі Совітами і Чехословаччиною. - В Потсдамі не постановлено,
як довго триватиме окупація Німеччини. Час окупації буде залежати від
того,як скоро самі німці себе зреґабілітують.

ГОЛОСИ ПРЕСИ

ПРИМІТКА: Український Конґресовий Комітет, вибраний двома тисячами українських товариств і організацій в Америці, переслав на Конференцію в Сан-Франціско меморіял, у якім відмовляв українській совітській делегації права заступати Україну. Меморіял покликувався, між іншим, на це, що в час пакту приязні Совітів з Німеччиною 20 американських сенаторів і учасників Конґресу підписало заяву, у якій заявили, що Україна повинна бути самостійною. Меморіял Українського Конґресового Комітету знайшов відгомін у американській пресі. Подаємо тут у цілості, хоч і спізнено, статтю Артура Серз Генінґа, друковану в "Шікаґо Дейли Трібюн", 30.5.1945, п.з.:

ЯК АМЕРИКАНЦІ ПІДЧАС РЕВОЛЮЦІЇ

Сан-Франціско, Кал. 29 травня.

Нове і клопітливе питання висунув сьогодні Український Конґресовий Комітет Америки на міжнародній Конференції Безпеки. Питання це є: чи нова, проєктована Конференцією в Сан-Франціско, Ліґа Мира для скріплення мира могла б інтервенювати в кожній державі, щоби здавити такий незалежницький рух, як американська революція?

Офіційна відповідь є: вона могла б, якщо Рада Безпеки нової Ліґи узнала б, що незалежницький рух "є спосібний загрозити вдержанню міжнародного мира і безпеки".

Українці бажають незалежности.

Українці заявляють, що вони є рішені, виборoти свою попередню незалежність від Росії так, як це зробили американські колоністи, що досягли незалежности від Великобританії. Однак із проєкту нової Ліґи Мира, виложеного в Сан-Франціско, стає ясним, що американсьі колоністи не були б мали успіху, якщоб у тих часах існувала така Ліґа Миру, як нині та якщоб европейські потуги, як члени цієї Ліґи, були піддержали Англію. Статут згаданої Ліґи Мира вміщує випрацьовані постанови для мирного полагоджування міжнародніх конфліктів, а також передбачає вжиття сили для вдержання мира на випадок усякого непорозуміння. Рада Безпеки має право, децидувати в кожнім випадку, "чи даний міжнародній конфлікт є того роду, що загрожує вдержанню міжнародного мира та безпеки і відповідно до того, чи Рада Безпеки Ліґи могла б зайнятися тим конфліктом, а якщо так, то чи могла б поручити способи його полагодження".

Передбачається інтервенцію.

Одначе є постанова в статуті Ліґи Мира, яка каже, що "ніщо, що є в статуті, не буде уповажнювати організацію /себто: новоповсталу Ліґу на Конференції в Сан-Франціско/ до інтервенювання в справах, що належать виключно до внутрішніх справ даної держави, та що неможна вимагати від членів Ліґи, щоби ті справи піддавати під розгляд згідно з постановою цього статуту".

Одначе є тут і заковика. Цією заковикою є друга постанова статуту, яка говорить, що "жадна засада не повинна згори пересуджувати засобів, які є доцільні, щоби скріпити мир". З цього виходить, що, якщо Рада Безпеки задецидує, що непорозуміння не є чисто внутрішнє та є загрозливе для міжнародного миру і безпеки, то тоді Ліґа є в праві "вжити конечних засобів" до ужиття сили включно, щоб мир зберегти.

Факт, що якась справа є чисто внутрішнього характеру, піддає думку, що Ліґа не була б мала права, протиділати проти такого незалежницького руху, яким була американська революція, що виплывала з чисто внутрішних міжусобиць Британської імперії. Одначе це не є нормою. І такою є опі-

...й американської делегації,до якої заадресував свій меморіял Українсь-
кий Конгресовий Комітет...

Українці покликаються на Гру - як авторитет.

Державний підсекретар Гру,якого часто цитує українська делегація,як авторитет для інтерпретації постанов Конференції в Дамбартон Овкс,сказав у відповідь на запит,чи революція в краю,або колонії була б достаточною причиною для інтервенції Ліги: "Очевидно,Рада Безпеки повинна ділати також тоді,коли б вона уважала таку революцію загрозливою для міжнародного мира. Я особисто зовсім не сумніваюся,що Рада Безпеки ділала б,якщоб ми були поставлені перед такою ситуацією,що витворилася до війни в Німеччині та Італії за Гітлера і Мусоліні. Та цим разом ми розпочали б акцію,ще заки війна почалася б". Інтерпретація Гру-а була ясна. Він уважав,що Ліга Миру є управнена інтервенювати не лише тоді,коли треба здавити революцію,що загрожує світові,але також,щоби обороняти жидів та інші меншості від переслідування та контролювати мілітаристичну експанзію і агресію таку,яка мала місце за Гітлера і Мусоліні.

Меморіял підкреслює двосічність стататуту Ліги..

По думці українців і інших меншин,що створили свої репрезентації та вислали їх на Конференцію у Сан-Франціско,право інтервенції є обосічне. Його можна вжити в обороні меншин,його можна однак теж вжити,щоби ті самі меншини приборкати і погромити за їх змагання до незалежности,суверенности та інших вольностей.

Український Конгресовий Комітет,що репрезентує дві тисячі організацій українців в Америці,вислав делегацію до Сан-Франціско з меморіялом,щоби встановити закон,що охороняв би національні права бездержавних народів,та який дав би тим народам можливості,мирним шляхом осягнути їх суверенність та рівноправність з іншими державними націями. Меморіял пропонує також Опікунчу Раду в рамцях Ліги Миру,щоби "вона ділала,як сторож бездержавних народів". Дальше слідує пропозиція, "перевести ревізію мирових трактатів,себто,творити нові незалежні держави без помочі війни".

Меморіял каже - "зміни є можливі".

"Кожний,щиро заінтересований у збереженні мира,- каже український меморіял - повинен би прийняти можливість зміни в теперішнім порядку світу при помочі мирних способів. Врешті,аспірації цивілізованих,хоча і поневолених народів,- а окрема українців,щоби стати незалежними,не можуть бути здавлені назавсе,хіба що пропонована міжнародня організація безпеки має стати реакційним знаряддям з принциповим заложенням,противитися всякому природньому праву народа на свободу. З цієї причини статут пропонованої міжнародньої організації миру повинен би дозволити на можливість мирної ревізії границь,як і повстання нових держав на територіях теперішніх країв". Такі постанови - сказала делегація - усунули б ситуацію,що є причиною неспокою і револьти на Україні та ситуацію,що є постійною загрозою для тривалого мира і безпеки в цій частині глобу.

Поправка Вандерберга,в якій він пропонував, установити методи ревізії трактатів і "попередніх міжнародніх договорів",що провокують війну,перепала на бажання російського комісаря заграничних справ Молотова тому,щоби не робити алюзії до таких договорів і трактатів,як поділ Польщі,на підставі якого сім мільйонів українців передано з польської під російську власть.

Меморіял критикує делегацію Сов. України - прим. перекладача/.

Український Комітет,що його сурпюували Степан Шумейко,Богдан Катамай, проф. Грановський та Іван Петрушевич,заявив,що українська /совітська - прим. перекладача/ делегація на Конференції Безпеки не є представником

45-х міліонів українського населення Росії. "Знову - заявила делегація - національні аспірації українського народу йдуть проти намагань чужих йому і жорстоких ударів,щоб їх здавити. І знову,як перед війною,буде в Україні замітний брак того мира справедливості і демократії,задля якого вибухнув в Европі великий конфлікт. Звідомлення з достовірних джерел вказують ясно,що,навіть,у Західній Україні совітські комісари проводять жорстоку боротьбу на те,щоб або знищити українську національну свідомість і національне життя,або зробити їх цілком подібними до російської комуністичної ідеології. Тут вони теж ідуть за взірцями їхньої національної політики у властивій совітській Україні включно зі штучним голодом і екзекуціями головно від часу /1930/,коли сам Сталін заявив публично,що для червоних український націоналізм становить поважну небезпеку. Західньоукраїнські установи культурно-національного характеру є скасовані,або знищені в той час,коли патріотично й демократично наставлені українці без огляду на їх суспільне становище,так освічені,як і неосвічені і теж усі, які захищали справу української свободи,є зліквідовані екзекуцією,в'язницею,або вивозом".

ОСТАННІ ВІСТИ: Цісар Японії видав приказ,припинити воєнні дії. Японські висланники цісаря подалися до Китаю,Манджурії і Полудневої Азії,щоби припильнувати капітуляцію. Як подають,воєнні дії будуть ще тривати чотири до п'ятьох днів. Японці повідомили ген. Мек Артура,що парлямен-
рі,які мають підписати капітуляційну грамоту,виїдуть у неділю з Токіо до Манілі. До Манілі прибули американські,англійські та австралійські високі офіцери,щоб бути причасними при підписанню грамоти. Перша російська армія наступає в напрямку на Харбін. Друга армія посунулася на 20 км. Японці почали,в Манджурії складати зброю. Совітські війська взяли 20000 японців до полону. Ген. Окамура,головнокомандний японських військ Китаю повідомив Чан-Кай-Шека,що його війська складають зброю. Новий японський кабінет відбув перше своє засідання. Шеф японської адміралиції поповнив самогубство. - Прем'єр Китаю Чунг,що тому кілька днів підписав у Москві договір приязні,поїхав до Вашінгтону на переговори з през. Труманом і міністром Бирнесом. - През. Труман оголосив у Вашінгтоні кінець цензури.- Б.прем'єр Черчіль,тепер провідник опозиції в новім англійськім парляменті мав промову. Він сказав: "Побіда над Японією була плянована всіми союзниками. Він з през. Труманом випрацьовали у Потсдамі плян уживття атомової бомби. Черчіль запевнив,що він не є приятелем уряд ген. Франка. Дальше сказав,що треба стреміти,щоби демократія була дійсною,а не лиш на словах. - Франція і Туреччина ратифікували постанови Конференції в Сан-Франціско. - Рада УНРРИ повідомляє,що Америка порішила передати значну частину військових запасів для помочі населенню увільнених країв Европи.

НОВИЙ СОВІТСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ДОГОВІР: 17.8. В Москві підписали новий совітсько-польський договір. В договорі цім усталена границя між Польщею і Совітами. Докладного перебігу границі не установлено. Границя біжить засадничо лінією Керзона. Крім того постановлено,що Польща буде мати 15% уділу у воєнних відшкодування Совітів. Для вирівняння Польща буде доставляти Совітам вугіль. Трактат підписали Молотов і польський Прем'єр Осубка-Моравскі в присутності Сталіна і Берута. - Між Польщею і Англією та Францією наладнано поштову комунікацію. - Проф. Університету у Львові дра С.Кшишевського іменовано амбасадором Польщі в Парижі. - До Варшави прибула на переговори господарська делегація з Данії.

Редаґує Л. Лаврів. Виходить у вівторок,четвер і суботу.

ВІСТКИ ЗРАДІЯ І ПРЕСИ.

Ч.4. Мюнхен, вівторок 21 серпня 1945 Ціна 50,-

ДОВКОЛА КАПІТУЛЯЦІЇ ЯПОНІЇ.

Неділя 19.8. - Японські парляментарі, що мають підписати капітуляцію вилетіли до Манілі. В понеділок має відбутися капітуляційна конференція в головній кватирі ген. Мек-Артура. Японське радіо подало, що в короткім часі пічнеться окупація Японії аліянтськими військами. Окупація ця буде богато труднійша до переведення, як окупація в Европі.

20,8. - Японська капітуляційна делеґація прибула до столиці Філіпін, Манілі, щоби підписати капітуляцію. На чолі делеґації стоїть заступник шефа генер. японського штабу - ген.-лейтнант Кавабе. Кромі того є в делеґації представник міністра закордонних справ Японії. Нині відбудеться підписання капітуляції. Генерал Мек-Артур головнокомандуючий аліянтських сил подасть японській делеґації припоручення в справі переведення капітуляції. До Манілі також прибули британські і китайські представники, щоби бути присутними при підписанню капітуляційного акту. Очікується прибуття совітської делеґації, що повинна вкоротці явитися.

Квантунська армія припинила боєві дії. Совітські армії взяли до полону 98.000 японців. В міжчасі совітські повітряні з'єднання у Мукдені і Харбіні.

На Новій Гвінеї капітулювало 8.000 японських вояків.

В Бірмі капітуляція протягається. Командні круги аліянтських сил на Далекому Сході заявляють, що аліянтські війська при переводженні окупації властивої Японії будуть приготовані на всякі евентуальности. В японськім полоні знаходиться 140.000 аліянтських вояків. В Токіо відбув новий кабінет надзвичайне засідання, Цісар Гірогіто прийняв на авдієнції премієра уряду. Президент Труман і американська нація обходили вчорашній день як день подяки. Також в Англії мали місце святочні обходи. Президент Труман зарядив як найскорше переставлення американського воєнного промислу на мирну продукцію.

РІЖНІ ВІСТКИ.

Мін. загран. справ Америки Бирнес заявив, що болгарський уряд не відповідає демократичній опінії Болгарії. Длятого Америка не заключить з Болгарією мирного договору, бо вибори повинні бути вільні.

Прем. Польщі, Осубка-Моравскі заявив: "Новопідписаний польсько-совітський договір є солідним фундаментом для польсько-совітських відносин та поважною історичною подією.

До Атен прибула перша група грецьких робітників, які були на примусових роботах у Німеччині.

Італійський міністер війни повідомив, що поважне число італійських офіцерів, в тому 40 генералів виключено з армії за фашизм.

В Осльо розпочався нині процес проти Квіслінґа - що за час окупації Норвегії Німеччиною був головою Норвезького Уряду, що співпрацював з німцями.

До Берліна прибули перші німецькі полонені, що перебували в полоні на Сибірі та Уралі.

Америка заявила,що Уряд Болгарії не репрезентує демократичної опінії болгарського народу і тому вона його не визнає.

З Польщі:В Ченстохові відбулася конференція польських єпископів. - За час війни з Варшави заціліли засадничо лиш дві дільниці Мокотів і околиця Уяздовських Алей. - У Вроцлаві /Бреслау/ появляється два польські часописи.

Голяндія зажадала уділу у воєнних відшкодуваннях,що їх має покрити Німеччина.

ГОЛОСИ. ПРЕСИ.

Журнал "Тайм" від 11,червня 1945.Но.24 VI /XIV

Відділ "Листи до редакції". "Тайм і комунізм".

Панове!

Крім політичних памфлетів, я ще не зустрічав в жодній з американських газет якихось статей, що докладно описували б, або дискутували Совєтську Конституцію 1936 року.

Я не висловлююсь ні за Совітами, ні проти їх чи їхнього комуністичного кредо.Але я вимагаю, щоби журнал "Тайм" приділив місце статтям аматорів , та кваліфікованих журналістів, які розглянули б ту нізчим не вязану політичну ситуацію, що склалася на сьогодні.За 28 років совітський соціялізм, що є вступом до комунізму розгорнув свої прапори від Владивостока до Берліна,Відня, Белграда,та Букарешту.Франція та Італія стають комуністичними не зважаючи на лихоманкові позалаштункові зусилля англійців та американців запобігти цій "катастрофі".Більша частина Европи йде тим шляхом.У Китаї міліони прийняли це кредо.На ділі комуністи організували групи в кожній країні світу, вони стали світовим рухом....Якщо сильна, вільна,винахідна Америка хоче подолати цей світовий рух і лишитися живою, якщо вона хоче економічно змагатися з централько керованою економікою, яка охоплює величезні простори і яка щойно почала оперувати,тоді журнал "Тайм" є зобовязаний подавати Америці свої погляди на сучасні події,студії, аналізи, обєктивні репортажі і міцно обгрунтовані вистиглі висновки, а не друкувати потоки юнацьких гуморесок і словесних битівок, до яких зараз так схилився "Тайм", і які не лицюють Вашому компетентному журналу.

Виберіть якусь певну політику в цьому питанні і додержуйтесь її.Але ради всього святого репрезентуйте цю політику зі стилістю обгрунтованою логічним і діловим викладом фактів.

Чарльоз Р.Баттон.

Від редакції:

"Тайм" буде продовжувати подавати новини про комунізм і робитиме це добре в міру своїх можливостей, і без страху дивлячись на червоних чи на диявола."Тайм" не буде хитатися в питаннях віри чи моралі."Тайм" є за демократією і проти комінізму.

СИТУАЦІЯ НА ТЕРЕНІ АВСТРІЇ.

Закінчення -

Спеціяльний кореспондент "Дейлі Телеграф" з Парижа Г.Д.Шіман подає [illegible] інші подробиці про ситуацію в Австрії.

На думку кореспондента "Дейлі Телеграф" уряд Дра,Реннера має багато політичної свободи.Ламберт був присутний на двох засіданнях Уряду,на яких не було представника Совітів,а комуністи були в меншості до своїх товаришів-міністрів католиків і соціялістів.Росіяни можуть спротивлятися всім декретам і розпорядкам, ухваленим через Австрійський Уряд, однак до тепер з права вета ні разу не скористали.Реннер просив о поміч проти югославян, коли то ті планували анектувати Карінтію, Совіти розказали зараз, щоби частини Тіта завернули.Якщо ходить про політичні настрої, то під сучасну пору число комуністів у Відні - на думку Ламберта не досягає 10%.Їх провідником є міністер освіти др. Фішер, який перебував довший час в Совітах.Соціялісти творять фузію давних соціял-демократів і більш лівих соціялістів-революціонерів, що зорганізувалися підземно за гітлерівців.Австрійська Партія Людова "католицька" є більше ліва від б.християнських соціялістів, та відкинула свою монархістичну ідеологію.

ОСТАННІ ВІСТКИ.

21,8, - З Манілі, головної кватири ген.Мек.Артура повідомляють, що ген.Мак Артур плянує підписати капітуляційну грамоту через з 10 днів в Токіо.Він думає в найблищім часі пере[illegible]тіти до Токіо. Японська делегація по закунченні розмов відлетіла назад до Токіо. Предметом розмов були інформації про [illegible]товища та порти, які мають улегчити окупацію Японії.Токіо буд[illegible] в н[illegible] довзі обсаджен[illegible] .Ген.Мак - Артур в ти[illegible] розмовах особисто [illegible] брав участи та навіть не видів членів японської делегації. - 100 воєнних кораблів крижляє на японських водах, щоби на даний приказ причалити до японських портів.- З Манджурії піддалося 100.000 японських вояків.Ген.Сюкмура головнокомандуючий японських військ в Китаю повідомив, що він повинується капітуляційним приказам китайської команди.Совіти обсадили Мукден і Харбін.

Мін. заграничних справ Британії Девіс начеркнув у великих загальних плян заграничної політики нового англійського уряду.Він заявив, що мадярський,болгарський, та румунський уряди не заступають більшости народу, та що в тих краях лиш одна форма тоталізму уступає новій другій.Девіс заявив, що квестію польсько-совітської границі порішить остаточно мирова конференція.- З Вашингтону повідомляють, що до Греції буде вислана комісія, яка поможе грекам при переведенні плебісциту.Плебісцит цей має порішити чи Греція буде монархією чи републикою.Плебусцит відбудеться під охороною Англії і Америки.Як відомо Греція запросила до охорони при переведенні виборів Англію, Америку і Совіти.Англія і Америка запрошення приняли, Совіти відмовились.

Редагує Л.Лаврів

Виходить у вівторок,четвер,суботу.

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, четвер 6. вересня 1945 р. Ціна 30,- Пф.

880

З ДАЛЕКОГО СХОДУ.

5.8. - Число америк. військ призначених до окупації Японії вагається між 400 до 500 тисяч. Всі японські частини будуть розброєні до 10. жовтня. Японська поліція задержує зброю. Вона відповідає за спокій та безпеку перед цивільного населення. Ген. Мек - Артур візвав японців подати потрібні інформації про воєнну промисловість, щоби переведення в чин повного обеззброєння Японії наступило якнайскорше. Вчора почалася в Токіо сесія японського парляменту. На сесії був присутний перший раз в історії Японії цісар Гірогіто. Сесія парляменту продовжується. Темою нинішньої сесії були втрати Японії в цій війні, що їх оголосив габінет на свойому засіданню. Вони є дуже великі. Самих кораблів втратила Японія 648. Зноваж літаків 51 тисяч. Перед капітуляцією воєнна продукція і тонаж Японії обмежилися до 1/4 стану. Японський премієр міністрів заявив, що на його думку Японія програла війну ще заки ужито атомову бомбу через страти спричинені альянтським летунством та маринаркою. Окупація Токіо, серця Японії наступить в суботу. Совітська армія взяла до неволі команданта і шефа штабу квантунських військ. Рівночасно Совіти наказали евакуацію Порт Артура через японську людність. В Сінгапурі наступило підписання капітуляції японських частин, що воювали на тому терені. Мін. Бирнес заявив, що японські воєнні проступники відповідатимуть після тих самих засад, що їх німецькі колеги.

ЩЕ ОДНА ПЯТИЛІТКА.

Москва /ТАСС/ - Рада Народних Комісарів СССР і Центральний Комітет Всесоюзної Комуністичної Партії Більшовиків припоручили "Госпланові" випрацювати новий пятилітний план відбудови і розбудови союзного господарства, як рівнож розбудови залізничого транспорту. На протязі тих пятьох літ треба буде відбудувати після пляну від 1946 до 1950 в цілости терени окуповані через німців.

СПРАВА ТАНЖЕРУ.

В Парижі закінчилася конференція чотирьох Великодержав Великої Британії, Америки, Совітів і Франції в справі Танжеру. На підставі постанов цієї конференції адміністрація міжнародньої дільниці Танжеру має бути знова повернена міжнародним чинникам, а еспанські війська мають вицофатися. В конференції не брали участи представники уряду Ген. Франка. До тепер уряд Франко не дав ще відповіди на ноту чотирьох Великодержав в тій справі. Еспанський уряд зібрався в тій справі на надзвичайне засідання. У самому Танжері є ще еспанські відділи. Останні вістки подають, що ці відділи почали опускати міжнародн[illegible] дільниц[illegible].

РІЖНІ ВІСТКИ.

Мін. Бирнес всів нині на пароплав, щоби прибути до Льондону на конференцію міністрів закордонних справ. Конференція пічнеться 10. вересня. На конференції заступлені: Англія, Америка, Совіти, Китай і Франція. Мін. Бирнес заявив, що тайна конструкції атомової бомби не буде передана Організації миру, без попередньої згоди Англії. - Подають урядово, що 1,300.000 німецьких полонених з американської окупаційної зони будуть перевезені у Францію, Бельгію і Люксенбург до праці нав відбудовою тих країн. Бельгая одержить зі згаданого контингенту 45.000, Люксенбург 5.000, решту Франція. -

Шеф франц. правління у Австрії видав приказ, щоби віддати всі націонал-
соціялістичні книжки. Особи, що віддають такі видання не будуть запитува-
ні про імя та не будуть карані. Зате посідання націонал-соц. літератури по
речинці віддачі буде підлягати карі. Осльо – Нині розпочалося по перерві
продовжування процесу проти Квіслінга. Квіслінг виголосить свою оборону.
В Вашингтоні почалася сесія американського конгресу. През. Труман предло-
жить конгресові звіт про атомову бомбу. – Москва. Совєтську Раду Оборони
Союзу розвязано, а її компетенції переняла Рада Народних Комісарів. Раду
Оборони створено зараз після вибуху нім. совітської війни. – Преса присвя-
чує багато місця останній промові Сталіна. Вона підчеркує згідно, що роля
Совітів в новій ері мира буде децидуюча.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

Конференція в Сан Франціско і Україна. Під таким наголовком принесла аме-
риканська "Свобода" /21. 7. 1945 р./ статтю, що є передруком з "Юкренієн
Квотерлі", виданим "Українським Конгресовим Комітетом " в Америці. Пере-
даємо хід думок названої статті:
хоч різні державні мужі висловили свої думки про те, що новий повоєнний
порядок буде встановлений на мировій конференції, проте ніхто ще не
знає де й коли відбудеться така конференція. Маючи це на увазі, пред-
ставники нейтральних держав і недержавних народів, не запрошені на
конференцію, вважали доцільним використати вповні конференцію в Сан
Франціско, щоби зактуалізувати свої справи, а між ними й представники
українського народу. Ця конференція, хоч дуже обмежена в своїм засягу,
дає надію хоч в дечому поправити долю українського народу. Мимо того,
що Україну репрезентує буфорна делегація, залежна від Кремлю,
Не зважаючи на цей факт "Україна дала себе відчути на міжнародній арені"
тим, що була допущена до конференції і принята в члени обєднаних націй.
Пікантне в цьому те, що це сталося на внесок Молотова, голови деле-
гації того уряду, який в 1919 році знищив українську державу. Деякі
представники виступили були проти приняття України, мовляв вона не може
діяти незалежна від Москви, тому не є самостійною державою. Її приняття
моглоб стати прецеденсом для ріжних провінцій, або членів федерації.
Але треба підкреслити, що ті виступи не зверталися проти України як та-
кої. І коли вкінці Україну одноголосно принято і вписано в члени
Обєднаних Націй то це не так заслуга заяв Молотова, про те, що Укра-
їна справді суверенна нація, яка має право обмінятись з другими наро-
дами посольствами і консулятами, як радше внаслідок того, що Україна
має всі атрибути потрібні для національної суверенности. Підставовим
атрибутом є незнищима воля народу до незалежності і самостійної держави
Засвідчена численними війнами і безчисленними жертвами, а зокрема
жертвами в цій війні. . На голосуючих делегатів
і свідомість тої ролі, яку Україна відіграла в боротьбі проти націвської
Німеччини. І коли Україна стала членом обєднаних націй, то це не доказ
довіря до Молотова, тільки загальне переконання в тому, що Україна
має право бути суверенною нацією.

При тім не можна не бачити загадочної ролі Москви як опі-
кунки в приступленні України до Обєднаних Народів, бо політика Москви
продовж останнього чверть століття була послідовно і немилосерно
спрямована на знищення української державности.

Дальше подається в статті перебіг українсько-московської
війни і огляд централізаційної політики Москви у відношенні до
України. / закінчення буде в слід. числі.

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, дня 12. вересня 1945. Ціна 30 пф.

КОНФЕРЕНЦІЯ У ЛОНДОНІ.

Лондон 11.IX. В Лондоні почалася нині конференція міністрів закордонних справ, що її постановлено створити на конференції у Потсдамі. В конференції беруть участь: міністер Вел. Британії Бевін, Америки Бирнес, Совітів Молотов, Франції Бідо і Китаю Сунґ. Ціллю конференції є випрацювання проєктів та мирових договорів з Італією та іншими васальними державами Німеччини. Перед початком конференції мін. Бирнес дав пресове інтерв"ю. Бирнес сказав: що наради будуть відбуватися в тій самій атмосфері згоди що і підчас війни. Справа Німеччини і атамової бомби не буде темою нарад конференції. Кромі мирових договорів предметом нарад, заявів Бирмес, справи світового транспорту, виживлення та вугілля. Бирнес сказав дальше, що становища Америки до питань, що будуть розважувані на конференції він не може подати до відома, бо це утруднило б, а то й унеможливило б працю конференції. Мир у світі залежить від взаємного зближення і вирівнання поглядів. Час тривання Лондонської конференції передбачений на 14 днів.

З ДАЛЕКОГО СХОДУ.

Ґенерал Мек-Артур заявив, що японський уряд буде мати свободу у виконуванні окупаційних розпорядків. Алянтські залоги будуть встрявати лиш в конечності. Китайські війська увійшли до Шанґгаю. Ґен. Мек-Артур зніс головну цісарську квартиру, як рівнож зарядив цензуру часопису і радія. Однак японські часописи будуть виходити дальше. Бувший премієр Японії домагався поповнити самогубство в хвилині, як його хотіли заарештувати американські власті. Куля однак не зачіпила серця і є можливість, що Тойо буде жити. Правдоподібно був. премієр Тойо хотів поповнити гаракірі, однак тому перешкодив йому прихід американської поліції, тоді Тойо намагався застрілити себе з револьвера. Тойо уступив з посту премієра в липні 1944 р.

КОРОТКІ ВІСТКИ

Осльо. Квіслінґа засудили на кару смерти за головну зраду. - Варшава. До Варшави прибула делегація для заграничних справ від Американського Конґресу. - Вашінґтон. Винахідники атомової бомби вислали до президента Трумана петицію, в якій заявили прохання щоби тайну конструкції атомової бомби передати Об'єднанню Народів. - У З'єдинених Державах почали будову льокомотиви, в якій погонну силу буде творити атомова енергія, патент цієї льокомотиви походить з 1939 р., будова буде тривати шість місяців. - Атени. В Греції харчеве положення розпучливе. - Франкфурт. Совіти звернулися до контрольної комісії у Франкфурті, щоби з копалень Рур і Сари доставлювано вугілля для совітської окупаційної зони в Німеччині. Совіти мотивують це тим, що слеські копальні, які заосмотрювали цей терен в паливо перейшли всецілo до Польщі. - Москва. Совітська Рада Народніх Комісарів призначила кредит у висоті 1 міліярда рублів для наукових цілей. Кромі того Рада постановила повну відбудову Сталінграду. Будова мала б тривати 6 літ. - Париж. УНРРА закупила від американської армії ношену убуву, щоб розділити її поміж потребуючих серед народів Европи. Дотепер куплено мільйон пар.

Територіяльні втрати Японії

Капітулюючи Японія приняла услів'я Потсдамського ультімату. Третій пункт того ультімату говорить: "Суверенність Японії буде обмежена до островів Гондо, Гоккоідо, Кіюсгу, Сікоку та ще декілька менших, що їх визначуть алянти. Ця умова для Японії є може найбільш тяжка. Японія

мусить звернути всі територій що їх здобула на протязі останніх 78 л. В наслідок того Японія вертає до стану, в якому застала її стріча з цивілізованим світом, цебто до стану з 1853 р. Хоча ще тому 4 роки Японська великодержава простягалася від Арктиди до тропічних країв.

Краї, що їх Японія мусить віддати є слідуючі: в першу чергу йде Манджурія, край, що числить 46 міл. населення та займає 1,208.000 $км^2$ простору. Манджурія була давнише одною з найбагатших провінцій Китаю, а тепер головним осередком сталевої індустрії та взагалі дуже важним промисловим тереном. Ще в травні ц.р. коли про атомову бомбу світ нічого не припускав, заявляли лондонські фахівці, що кінець війни з Японією залежить від того, як скоро вдасться перервати сполуку Японії з Манджурією. Японія здобула собі передове становище в Манджурії вже підчас війни з Росією. Рік 1931 приніс початок війни між Японією та Китаєм на території Манджурії, що формально і фактично закінчилася щойно кілька тижнів. Японці скоро обсадили цілу Манджурію і рік пізніше, себто 1932 р. перетворили цілу провінцію Китаю в буфорне цісарство Манджукуо на чолі з давним екс цісарем Пу-ї. Нині Манджурію обсадили совітські армії, але згідно з пактом заключеним недавно в Москві совіти мають опустити Манджурію після капітуляції Японії і край цей належатиме до Китаю.

Другою територією, що її тратить Японія це Корея. Анектувала її Японія у 1910 р. Корея числить 23 міл. населення та 221 тис.кв.км. Третьою, це півостров Квантумб, що його здобула Японія від Росії в 1905 р. Півостров числить 1,600.000 населення та має два важні порти. Порт Дайрен і Порт Артур. Тепер Порт Артуром будуть користуватися спільно Китай і совіти, одначе совіти перебирають мілітарне посідання цього важного мілітарного пункту. Дальше тратить Японія полудневу частину острова Сахаліно, т.зв. Карафуто. Багаті в рибу води цього острова ставили поважне джерело виживлення японців підчас цієї війни. Здобула його Японія в 1905 р. Черговою стратою Японії це острів Формоза. Остров цей доволі великий, числить 5 міл. населення, та 35 тис.кв.км. Забрала його Японія Китаєви ще 1895 р. Врешті Японія тратить цілий ряд архіпелягів: Каролінський, Маріянський та Палавський. Ці острови були передані Японії по світовій війні на праві мандату через Союз Народів. Крім того Японія мусить віцофати всі свої війська, що їх обсадила за час війни. Цебто з малайських островів, Бірми, Голяндських Індій, Борнео, Індокитаю, Сияму і Китаю.

Японія тратить в сумі, поминаючи краї, що їх вона окупувала за час самої війни 1,506.000 кв. км. та 76 міл. населення. В порівнанні з Японією завтрішнього дня, що буде обмежена до самих матірних островів, та буде числити всього 385 тис.кв.км. і 75 міл. населення, це втрати дуже великі. Вони становлять 4/5 території та половину населення довоєнної Японії. Японія повертає знова до положення на островах положеної держави якою була тому 100 літ.

РІЗНІ ВІСТКИ

Франкфурт. У Франкфурті радила комісія високих американських офіцерів над релігійним положенням Німеччини. Вона постановила, що всі пастори, які мали зв'язок з гітлерівцями, та всі "наці", які мали яке-небудь становище в церковних організаціях будуть усунені. - Ню Йорк. Ню Йорк Дейлі Геральд подає на підставі інтерв'ю деякі докладніші інформації про аграрну реформу в совітській окупаційній зоні. Є три причини для цієї реформи: 1/ позбавити матеріяльної підстави німецьких мілітаристів; 2/ соціяльного характеру, себто усунути систему що дотепер існувала; 3/ господарського характеру, піднести видайність сільського господарства, та в цей спосіб поліпшити харчеве положення німецького населення. У Вашингтоні відбувається переговори балтійської делегації, в цілі здобуття кредитів, що їх давніше давав недавно знесений пакт закону позички і видержави.

Редагує Л.Лаврів

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, субота 15 вересня 194 ... Ціна 50 Пф.

ДОВКОЛА ЯПОНІЇ

Вашингтон. 11-14.8. Мек Артур заявив на пресовій конференції, що він є задоволений поступами окупації Японії. Він сказав дальше, що Японія не буде в стані провадити в будуччині війну. Справа відбудови Японії буде залишена самим японцям. В тій цілі краєві залишиться відповідну до тієї цілі скількість індустрії, однак і та промисловість буде під гострою контролею.

Завдання, що їх мають алянти на найблизший час, заключив ген. Мек Артур три пункти: 1. Відстава аліянтських полонених додому; 2.Стаціонування залог у важних мілітарних пунктах; 3. Повне роззброєння японського військового персоналу. Ген. Мек Артур зарядив на раді японських міністрів арештування 39 японських політиків і високих старшин під закидом воєнних злочинів. Релігія японців і культ цісаря останутъ ненарушені. В четвер розв'язано офіціяльно головну цісарську кватиру. Марш. Гуґімама, був. міністер війни поповнив самогубство Ген. Мек Артур перенесе свою кватиру з Йокогами до Токіо правдоподібно в понеділок. В Ранґуні наступила фольна капітуляція японців, що боролися у Бірмі.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

Лондон 13.8. Конференція міністрів закордонних справ почала радити у вівторок. Вона видала офіційний комунікат, в якому подала до відома, що темою нарад є питання висунені через конференцію трьох в Потсдамі. У конференції наступила перерва, щоби учасники мали час запізнатися з документами потсдамської конференції. Дальші наради розпічнуться в п'ятницю. Темою нарад у п'ятницю буде трактат з Італією. Представник Франції заявив, що Франція не бажає анексії Надренії і Рурщини, вона хоче лише відлучення тих теренів від Німеччини.

СПРАВИ РЕПАТРІЯЦИЙНІ

... 14.8. уявлено, що справи репатріяцийні були випрацьовані на 6 місяців перед капітуляцією Німеччини. До тепер з західних теренів Німеччини вернулося 1.500.000 осіб. Взагалі, репатрійовано кругло 5 міліонів. Тепер найбільшою ґрупою чужинців у Німеччині є поляки, що сягають 846 тисяч. Плян репатріяції поляків є вже випрацьований, але у зв'язку з тим висувається ще ряд питань, що їх треба полагодити. В цілості чекає на репатріяцію 1,490.000 осіб, по національності - це поляки, лотиші, литовці, ести, мадяри та інші.

РІЗНІ ВІСТКИ.

Москва. Совітське радіо подало до відома, що шкоди спричинені німцями в час війни на терені Совітів виносять 40 міліярдів долярів. Знищено 6 міліонів домів, 1700 міст та 70.000 сіл. Около 25 міліонів осіб остало без даху над головою. - Марш. Жуков зарядив, що в совіт. окуп. зоні будуть відкриті з днем 1 жовтня, високі, вищі і середні школи. Приватні школи мають замінитися на державні. - У Франкфурті відчинено біржу, що була щодо величини другою по берлінській.- Папа Пій XII прийняв на спеціяльній авдієнції ген. Айзенговера разом з його сином та ген. Клерком. - Французьке мініст. війни подало до відома, що число жертв, що гинуть від мін, заложених в часі боїв німцями по полях виносить все ще 2.000 осіб у місяць. Обчисляють, що треба усунути ще 100 міліонів мін.- Вашинґтон. Гейм, шеф британської господар-

ської делегації, що веде в Америці переговори в справі признання Англії кредитів, заявив, що Англія потребує 3-6 міліярдів дол. фінансової допомоги. Лорд Геліфакс брит. амбасадор у Вашинґтоні, заявив, що не бере на себе довгів, яких звернути не може. Він сказав м.ін.:"Ми не прийшли тут як прошаки"-. Військовий англійський суд у Падербонн засудив чотирьох поляків на кару смерти, п'ять інших на тюрму до двадцять літ за вбивство німця. - Сенатор Леман, начальний директор УНРРА заявив, що УНРРА доложить усіх зусиль, щоби потребуючі помочі народи Европи охоронити від голоду і зимна в надходячій зимі. Він заявив, що ця зима буде найтяжшою від 1939 р. Дальше зажадав Леман від американського конґресу кредиту для УНРРА у висоті 500.000 долярів. - Віденъ. Аліянти створили Контрольну Раду для Австрії і про це повідомили офіційним комунікатом. Контрольна Рада уважає за свою ціль створення підстав для дійсно демократичної незалежної Австрійської держави. Подібну заяву видав провізоричний австрійський уряд. Він заявив, що "цілим серцем бажає відродження демократичної Австрії". Вибори будуть переведені, як тільки це буде можливе. - Фінський премієр Пасіківі підписав закон, що притягає до відповідальности т.зв. "воєнних злочинців" серед фінів. Мешканці Аландських островів заявили бажання відлучитися від Фінляндії та війти знова у склад Швеції. Вони заявили, що своє бажання представлять Мировій конференції. - Вашинґтон. Уряд заграничної торгівлі Америки постановив не вести торгівлі з Еспанією та Аргентиною. - "Ізвестія" заатакували гостро Англію і Америку за те, що ті держави мішаються до справ Румунії.

З ПОЛЬЩІ.

/За "Словом Польскім" ч. 30. 12.вересня 1945./

Нова людова партія /стронніцтво/. Якщо дивитися тепер на ситуацію в Польщі - пише "Слово" - то треба признати, що Вітос, лідер людового стронніцтва є одиноким чоловіком, якого авторитет може пр...ти в тім тяжкім часі цілий нарід. Власне тепер з'являється він знова на політичній арені. У Варшаві відбувся з'їзд Людового Стронніцтва. У своїй промові Вітос сказав: "Можемо осягнути все - треба лишень боротися зі злом. Мусимо об'єднатись бо прихід теперішньої хвилі є одинока дорога до демократичної Польщі. Анальфабетизм і політичні клевети, які знаменували уряд з перед 1939 р. мусять зникнути".

На тому з'їзді створено нове людове "стронніцтво". Воно властиво не є новим, але радше відродженням давнього. Бо в останніх роках, коли Вітос не брав участі в політичному житті, а Міколайчик перебував на еміґрації, до голосу доходили молоді елементи, комунізуючі, критично наставлені до старших провідників угрупування.

До цієї нової партії належать: В. Вітос, Вл. Керніх, Ст. Міколайчик, Вицех та ін. Ця партія побіч ППС /Польська Соціялістична Партія/ відограє напевно велику ролю в теперішній Польщі, бо інші партії не можуть діяти взагалі.

Управді пануючою партією є ППР /Польська Робітнича Партія/. Вона нараховує найбільше членів, але не має людей, які мали б серед народу якийнебудь авторитет.

В будучих виборах, якщо вони були б як-так свобідні, вигляди на побіду мала б саме Партія Людова, або ППС, бо Народова Демократія певно не буде мати змоги, щоби організуватися свобідно.

Варшавський уряд звернувся з зазивом до партизан АК /Армія Крайова/ щоби покинули ліси. Їм обіцяють амнестію.

З голосів преси.

ПРОШУ ВАС ОТРУЇ.

/Американський репортаж з Відня/.

Американський тижневик "Тайм", європейське видання для війська з 13. VIII.1945, приносить на стор. 16-17 репортаж двох своїх кореспондентів з Відня. Цілу статтю передаємо нижче в перекладі.

Три місяці по заняттю Відня Червоною Армією, російська влада дозволила прибути до Австрії аліянтським кореспондентам - цебто, щойно в останньому тижні. Окупаційні відділи З'єдинених Держав і бритійські з'єднання увійшли якраз передтим. Між журналістами були: кореспонденти Тайм-у Том Дюренс і Віллем Велтон та фоторепортер Ляйф-у Джон Філіпс. Внедовзі після їх приїзду Дюренс і Філіпс були арештовані росіянами, бо їм не подобались знимки фоторепортера Філіпса, які могли показати росіян у злому світлі. Після короткого часу обох американців випущено.

Велсон пересилає свої перші враження з Відня:

Понуро і величаво. Державна опера на Рінґу, що окружає середмістя зруйнована. Мури Святого Степана стоять понуро і величаво, внутрі все знищене. В канцелярській палаті бомба розбила кімнату, в якій був замордований Дольфус /в цій кімнаті з п'ятьма дверима був підписаний пакт між п'яти монархами в часі віденського конґресу - прим. перекл./. Одне крило парляменту згоріло. Бурґтеатр і Бельведер в руїнах. Бурґ Франц-Йосифа потерпів, але в основному неушкоджений. Також само Шенбрун і ратуш. На каналі Дунаю залишився тільки один міст. Около 70% середмістя, де були великі магазини, склепи, готелі, ресторани, публичні будинки, або в руїнах, або так ушкоджене, що не надається до вжитку.

"Я голодна!" Віденці споживали в останніх місяцях денно приблизно 600 або 700 кальорій, вони ходять вулицями виявляючи жалюгідне ослаблення людей, що голодували довгий-довгий час. Одна старша жінка, одягнена бідно, але зі смаком, приступила до мене з карткою по англійськи: "Дайте мені, прошу, хліба. Я голодна!" Мужчини і жінки відходять з харчевих склепів з куском хліба і кусають його, не чекаючи аж вернуться домів. Перед склепами черги. Всі склепи зачинені за виїмком харчевих, а в цих запас товарів нужденно малий. Електрична сітка частинно відбудована, але ґазу ще немає. Чимало родин місяцями не мало теплої страви. З віденських лісів пливуть довгі черги бідних жінок, багато з них босі, прють і вгинаються під тягарем в'язки ріщя - палива до печі.

15 шилінгів для канцлера. Австрійський канцлер др. Карло Реннер /75 літ/ - його уряд визнала Росія, але З.Д. і Англія ні - має найнизчу платню зпоміж усіх голов держави в Европі. Як і всі державні службовики він дістає 150 шилінгів /15 дол./ в місяць. Як канцлер, др. Реннер, старий соціял-демократ є рівночасно президентом, а крім того має теки міністра військових і закордонних справ. З поміж його девять міністрів, три є членами фолькспартії, два соціялісти, два комуністи, два безпартійні.

Оба соціялісти і фолькспартійці заперечують якийнебудь натиск австрійських комуністів або Росії при творенні уряду. Коли про це оголошено в московському радіо, то для американського глядача воно виглядає як очевидний швіндель. Тепер австрійці настоюють, щоби Реннер вислав рівночасно ноту до Англії, З'єд. Держав і Росії. Але ізза якихось містерій посилка до Вашинґтону і Лондону не може пройти крізь російську цензуру.

Здобичницька виправа. Пише кореспондент Дюренс: Як росіяни вступили до Відня, вони перевели здобичницьку виправу, все, що остало, обідрали до кости. Військові валки возів залишають місце постою заладовані салдатською здобиччю - фотелі, софи, ровери, статуетки. Товпи салдатів перешукали цілі апартаменти від гори в низ, переглянули кожний кут, забираючи все, що тільки фантазія казала. В перших днях окупації красноармейці мали звичай задержувати цивілістів на отвертих вулицях коло військових постів, вимагаючи від них годинників, бранзолет, перстенів, грошей. Три місяці після їх приходу це ще продовжується.

Випадки знасилування діялись без стриму, а в більшості трудно їх доказати. Я знаю одну віденську дівчину, яка лежить в шпиталі після того, як два красноармейці вбили їй батька а її знасилували. Я чув з багатьох джерел, що в перших тижнях росіяни ходили тут по хатах і судячи по величині мешканця, вимагали від господаря відповідну скількість жінок для їх вдовілля. 99 відсотків віденських дівчат живе в смертельному страху перед росіянами. /Один поліційний урядовець оповів Велтонові, що зголошено на поліції около 200 випадків знасилування/.

Головна кватира Червоних влаштувалась біля парламенту і фольксетеатру. Над входовою брамою великий молот і серп, а побіч на величезних полотнах Ленін і Сталін. Російські офіцери займають три найліпші готелі: Брістоль, Метрополь та Імперіяль. Вони забрали всі авта в місті та розкошуються карколомно швидкою їздою по головних вулицях і ревом автових сирен. Я бачив нераз, як вони навмисне доскулювали пішоходам зганяючи їх з дороги.

Серед тих понурих сцен розривковий світ Відня усильно змагається за оживлення в своїй ділянці. Десять днів після заняття міста росіянами театри вже були відкриті та ішли представлення. Нове Естеррайх, орган коаліції трьох партій, начисляє сьогодні 15 концертів, музичних і поважних драм, 14 кабаретових імпрез. Нічні льокалі не подають нічого крім злого ерзацу кави або лімоняди. Половина Відня проводить свій день на площах, або в каварнях, споглядаючи сумно через вікна на пусті вулиці.

В першу ніч у Відні я був на гарній виставі "Вінер Блют". Музика, співи і балет були інтересні. Велика скількість російських офіцерів в товаристві російських салдаток сиділо на виставі з роззявленими устами і витріщеними очима. /Я бачив багато цих амазонок, як вони проходжувались вулицями в брудних, нечистих уніформах, але в шовкових панчохах і вечірніх черевиках.

Треба сказати, що у Відні американи і красноармейці не сходяться разом. З обох сторін виявляють підозріння і вороже наставлення. Досить часто траплялись малі спори і сварки, головно в ночі, коли червоні були під гумором. В додатку до моральних труднощів, росіяни мають неоспоримий комплекс меншевартости. Один офіцер сказав у гуртку кореспондентів: "Ви не можете звати нас ігнорантами. Врешті, ми здобули Берлін і Відень, і ми знаємо, як знайти найліпший ресторан у місті".

Кореспондент Велсон передає одну розмову, яка наче смолоскипом освітлює настрої багатьох віденців. Середнього віку віденка сказала до нього огірчено: "Навіть для Америки не є можливе достачити нам стільки харчів, скільки нам треба щоб пережити. Але аліянти можуть принайменше приділити нам отруї, скільки хто хоче. Тепер не маємо навіть способу, щоби заподіяти собі смерть. Та побачите, як знова повернуть ґаз, скільки в нас поповнить самогубство, заки постигне нас голод на смерть".

ОСТАННІ ВІСТКИ.

Агенція Ройтер подає до відома, що між Британським і Польським урядом заключено умову що до приїзду до Англії спеціяльної комісії зложеної з трьох генералів, яка займеться репатріяцією польського війська, що під цю пору перебуває в Англії. Рівночасно відбувається серед польського війська голосування на тему хто хоче вертатися в край. - Варшава. Варшавський уряд виповів конкордат. Польський уряд не буде від тепер респектувати жадних дипльоматичних актів зі сторони Ватикану. Як причину зірвання конкордату подає варшавський уряд те, що Ватикан не узнав до тепер нового польського уряду, та що 1940 р. нарушив постанови конкордату.

Редагує Л.Лаврів

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, второк 18 вересня 1945. Ціна 30 П.

Лондонська конференція Ради міністрів заграничних справ зібралася в п'ятницю знова на нараду. Нарада відбувалася над мировим трактатом з Італією. Представник Італії граф Кардені мав розмову з Молотовим. Мін. Бирнес відбув розмову з югослав'янським королем Петром і грецьким регентом митр. Дамаскином. Крім того Бирнес має в пляні розмови з амер. амбасадорами з Варшави, Бельграду та з амер. представником у Болгарії. На конференцію запрошено делегацію Італії та Югославії, щоби порішити питання італійсько-югослав'янського спору про границю. Конференція звернулася до всіх тих держав, що були у війні з Італією, щоби вони представили свої претензії. Конференція звернулася також до Польщі та України, щоби ці висловили завваги до проєкту мирового трактату з Італією.

Румунський прем'єр Гроза вернувся з Москви до Букарешту. Він заявив, що з переведених розмов у Москві він вповні задоволений. В Румунії мають відбутися внедовзі вибори.

Бельград. В Бельграді відбувається процес проти 15 домобранських генералів. Їм закидають, що вони належали до хорватської "Усташі" та інших організацій.

Лондон. Прем'єр Етлі прийняв делегацію католицького та англіканського духовенства Британії, які заставлялися за німцями, що їх тепер виселюють з Польщі та Судетів. Доля цих німців дуже тяжка. Прем. Етлі заявив, що переселення дальше не проводиться, та що англійський уряд простудіює це питання, як і всяке інше. Справа буде поріше... контрольною комісією альянтів.

Часопис "Манчестер Гардіян" подає з Франкфурту, що там заключено остаточну умову в справі репатріяції поляків.

Велике порушення викликав крок варшавського уряду, який проголосив нважність конкордату. Речник Ватикану заявив своє здивування, та подав до відома, що про виповідження конкордату Ватикан довідався з преси і радія, а не дорогою дипльоматичною. Крім цього стверджує, що жадний конкордат не обмежував Ватикану в праві свобідного іменування апостольських адміністраторів. І тому аргумент польського уряду, мовляв Ватикан зломив конкордат, бо передав адміністрацію польських теренів німецьким єпископам є несслушний.

В Бреслянні (Вроцлав), що належить тепер до Польщі, відчинять ще у вересні польський університет і політехніку.

В Люнебурзі відбувається процес проти Йозефа Крамера, коменданта концентр. табору у Бельцен. Крім нього відповідає 2.. СС-ів та 19.. ок.. що становили персонал цього табору. Процес відбувається перед англійським військовим судом. Акт обвинувачення закидає підсудним масовий морд.

В Лондоні відбувається процес проти Віліяма Джоймса, голосного англійського ренегата, який під час війни виголошував до англійців промови через німецьке радіо.

Джексон. Головний прокуратор З'єдинених Держав виїхав з Лондону до Норимбергу, щоби поробити останні приготування до процесу проти гітлерівських головачів. Акт оскарження буде готовий до 10. жовтня.

Болгарський кабінет позвяв постанову, що найближчі вибори в Болгарії відбудуться 18. листопада. Попередні були відкликані з приводу протесту Англії й Америки.

З Вашингтону подають, що арештовано 26 "воєнних японських злочинців", що їх імена стояли на листі виготовленій альянтами. Решта або зобов'язалася доставити себе до диспозиції альянтів, або попоповнила самогубство. М. ін. попоповнили самогубство три бувші міністри в кабінету Тоя. Тойо мабудь подужає

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Д.П. Експрес ч. 8. з 15.9.1945. пише в статті п.н. "Репатріяція совітських горожан": ген. май. Александер К. Давидов буде переводити від совітської армії ту репатріяційну акцію, якої ціллю є поставити на батьківщині совітських горожан, що тепер живуть в американській зоні. Рівночасно його завданням буде шукати також за тими рослянами що під сучасну пору не живуть у Д.П таборах. |про це подав Департамент для Депортованих осіб С.Ш. Дивіз. УСФЕТ|.

Ген. Давидов перебуває з своїм штабом зложеним з 37 офіцерів і 20 зареєстрованих співробітників у Франкфурті. Їх завданням буде виручити іншу совітську групу, якою керує ген. май. В. Драгун. Вище названа група задержиться в американській зоні 30 днів.

Після інформації Департаменту для депортованих осіб є в американській зоні 15 тис. совітських горожан, що бажають вернутися домів. Однак вже дотепер перетранспортовано більше як міліон сов. робітників і полонених з американської зони до тих зон, що їх окупують совіти цебто нон положених в Австрії і Німеччині. Звідсіля вони будуть перевезені дальше.

Подробиці про акцію ген. Давидова будуть випрацювані в Берліні через американські та совітські власті.

"Слово Польске" ч. 30. з 12.8.1945.

Фікція демократії.

Демократія панує всевладно в Европі з винятком Еспанії. Найбільшим демократом світа є очевидно марш. Сталін. Йому посилається колінно приклонні депеші, що він одиноко врятував загрожену демократію. Демократія має свої медові місяці в Польщі, де кожний може говорити і писати що хоче, тільки що цього не робить, бо ... боїться.

В Югославії видано закони, що в будучих виборах не будуть могти брати участи, члени 20-х організацій, що їх марш. Тіто уважає за "фашистівські". Передбачується також суворі кари для тих, що критикують "урядові особи". Очевидно це не є жадним наруженням постулятів демократії про загальність виборів, свободу слова, свободу критики.

Болгарія з приводу гострих нот Англії і Америки пересунула вибори. Західні потуги жадають основної зміни виборчої ординації. Совіти намагаються зробити все, щоби посилити спір болгарських тоталістів проти цього завдання. Так "Ізвестія" як "Правда" а навіть орган совітської армії "Красная Звезда" випомповуються щоби довести, що виборча ординація приготована через уряд Геогрієва в Болгарії є вершком демократії, і то такої демократії "яка зрозуміла, що демократичної держави не можна будувати втягаючи до співпраці над будовою реакційні елементи". Ой ці реакційні елементи; для них не сміє бути демократії.

Демократія вимагає від них тайних виборів. Ту свободу могла б забезпечити контрольна міжнародня комісія, та такої комісії Росія не хоче. Російська преса пише, що було б це образою для совітів, якщо б аліянти хотіли контролювати вибори в Польщі та в інших краях, що вони їх окуповують. Так-так, про демократію всі говорять, всі її хвалять, але до багатьох країв Европи її впустити не хочуть. Вистарчить, що про неї говорять.

ОСТАННІ ВІСТКИ. - Конференція міністрів в Лондоні продовжує свої наради. Про хід нарад видано урядовий комунікат вчора пізним вечором. Сьогодні темою нарад буде справа границі між Італією та Югославією. Представництво Югославії у Лондоні зголосило претенсії до італійської провінції Джулія і Венеція. Делегація Італії приготовляє контр проекти. Рівночасно регент Греції митр. Дамаскінос, що перебуває тепер у Лондоні заявив, що Греція жадає від Італії відступлення ряду островів. Комісар Молотов предложив конференції меморіял, в якому заявляє, що уряд Греції не відповідає волі народа. Там повинні відбутися вибори. Провідник грецьких монархістів зложив меморіял іншого змісту королеві Юрієві.

Редагує Л.Лаврів

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, четвер 20. вересня 1945. Ціна 30 Пф.

Вашінґтон 18.9. Президент Труман заявив, що Америка зробить все для доставки харчів для Европи, щоби ця остання якнайменше голодувала. Він сказав, що Америка може покрити недобір харчів Европи до 1. січня з вийнятком цукру, товщу і олії. З і згаданих причин в З'єдинених Державах конечна раціоналізація харчевого споживання. Рівночасно американський міністер виживлення заявив, що Америка може і мусить помогти тим краям Европи, що є в скрутному харчевому положенні. Ця заява міністра підчеркує слова президента Трумана в цій справі.

Москва.- Марш. Сталін прийняв членів американського Дому Репрезентантів. Темою розмов були кредити для Совітів у висоті 6 міліярдів долярів.

Лондон. 19.9.- Ком. Молотов потвердив на пресовій конференції, що її мав у совітській амбасаді в Лондоні, що Совіти предложили Раді Міністрів меморіял в справі Греції. Меморіял подає, що теперішний уряд Греції не відповідає волі народу. Дальше заявив Молотов, що питання Тріесту не належить до справ, які можна скоро і легко розв"язати. Звернення італійських територій Югославії, що їх свойого часу займали Серби і Хорвати, уважає Молотов за слушне. Конференція у Лондоні продовжується. У вівторок засіданням проводив китайський міністер. Югослов"янська і італійська делегація в"ясували свої становища. Італійський делегат, ґраф Каспарі полишив виголошування промови і зложив лише меморіял. Як відомо Югославія зголосила претенсії до провінція Джулія і Венеція до Дальматинських островів і Тріесту. В середу наради тривали дальше, ними проводив англійський міністер Бевін. Конференція відбула вчора два засідання. Справу визначення італійсько-югослав"янської границі передано віцеміністрам закордонних справ з припорученням, щоб границя відповідала етнографічній межі, а місто Тріест було вільним містом. В середу подано на конференції до відома, що так Греція як Польща і Україна будуть запрошені до висловлення свойого становища щодо миру з Італією. Уряд Болгарії висловив бажання, щоб болгарська делегація брала участь у конференції. Америка, Англія і Франція видали комунікат, в якому подали до відома, що вони мали розмови з реґентом митр. Дамаскином у всіх справах, що відносяться до Греції. В дальшій частині комунікату заявили, що ці три держави вишлють свої комісії для контролі виборів до установчих зборів. Вибори відбудуться ще перед кінцем цього року. Ціллю виборів є дати підстави для нового уряду. Питання чи Греція має бути републікою чи монархією, це справа другої лінії.

У Вашінґтоні през. Труман подав до відома, що З'єдинені Держави, Велика Британія, Совіти і Китай уважають, що Корея повинна бути вільна і незалежна.

300 тис. поляків вернеться правдоподібно ще перед Різдвом додому.

Вальтера Шміта, адютанта Гітлера, співвідповідального за жорстокості в конц. лагерах, засуджено на кару смерти. Вирок виконано.

Варшава числить тепер 400 тис. мешканців. Перед війною мала поверх міліона. Мешканці Варшави переселюються на захід, переважно до Штетина.

Уряд Мадярщини заявив, що вибори до парляменту мають відбутися на протязі двох місяців. Цього мадярського уряду ще визнає Америка і Британія.

Керівник шкільництва у совітській зоні Гаріман, заявив, що в німецьких школах наука російської мови буде обов"язковою.

Американський міністер війни Стімзон уступив. На його місце іменував през. Труман міністром дотеп. віцеміністра.

У Відні почалася реєстрація депортованих чужинців. Вона має закінчитися до 1. жовтня, а потому почнеться їх репатріяція.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

ЗАВВАГИ ДО ВИБОРІВ В АНГЛІЇ

|за журналом "Аусблік, серпень 45|

Англія має найстаршу і найкраще в пробовану на практиці парляментарну систему. В довгих боях проти корони виріс парлямент на носія народної суверенности. Він складається з Вищої Палати |або Палати Льордів|, Нижчої Палати |або Палати Громад|. Вища Палата втратила багато із свого давнішого значення. Політично вирішальною є нині одиноко Нижча Палата. Вона виходить і з загальних, рівних, тайних і прямих виборів, які по неписаній англійській конституції повинні відбуватися кожних п"ять літ. Однак, підчас війни панувало міжпартійне перемир"я і на пропозицію коаліційного уряду національної оборони все наново продовжувано вік парляменту обраного ще в 1935 р.

Особливості англійської виборчої системи.

Англійська виборча система дуже відмінна як в інших демократіях. Характеристичне для англійця, що він воліє діяльне на практиці, як досконале в теорії. Чисто формально була Ваймарська Конституція німецької републіки |після 1919| далеко більше демократична. Її виборча система була так дбайливо вимудрувана, що не пропадав майже жаден голос і представництво отримували зовсім незначні групочки. Але там, де в парляменті приходить до вияву кожний голос, відданий за котроюсь партією, дістаємо що правда доволі вірний образ публічної опінії та за те теж множество партій, що дуже утруднює творення уряду. Поки такий сорокатий парлямент зуміє видати із себе уряд треба щойно вести затяжні переговори. При таких "циганських торгах" дістають часто дрібні групи, що грають ролю язичка ваги надмірне значення, що вони його звикли безоглядно використовувати. Та англійські вибори мають на цілі дати не вірне віддзеркалення публичної опінії, але створити парлямент, який мав би більшість здібну до правління та діяльну опозицію. Кандидат, що в своїй окрузі одержує найбільше голосів, заступає свою виборчу округу в парляменті також тоді, коли він мав проти себе двох протикандидатів, які разом дістали були більше голосів, як він сам.

Світла і тіні.

Таке виборче право є прикроєне до двопартійної системи. Як довго стояли проти себе тільки консерватисти і ліберали, обі партії діставали відповідне заступництво і не мали причин скаржитися на несправедливість тієї системи. Але від коли повстала і скріпилася робітнича партія, висліди виборів часто показують аномалії, що їх можна назвати часто викривленням публічної опінії. Тому ліберали, які особливо на цьому терплять, домагаються введення пропорційного виборчого права, що відкидають обі сильніші партії. Несправедливість сучасної виборчої системи показалася напр. підчас виборів 1929 р Ліберали отримали 5,5 міл. голосів, але тільки 59 депутатів. На дещобільше як на 8,5 міл. консервативних колосів вибрано 260 депутатів, тоді коли робітнича партія із нищою скількість голосів, а саме з трохи меншою як 8,5 міл. голосів дістала 288 мандатів. Але більшість народу погоджується із цими аномаліями. Вона воліє одноособові виборчі округи незважаючи на пов"язані з тими неправильності, бо вони уможливлюють тісніший контакт між депутатом і його виборчою округою. Англієць хоче голосувати на особистість а не на партійну лісту.

Математична недокладність цієї системи недоторкає суті парляментарної форми правління, що в ній політичні рішення наступають шляхом голосування після основних нарад. Прямою протилежністю є диктатура, в якій усе залежить від химер одного чоловіка та його дорадників. У такій системі нема мирної зміни і всяка опозиція є придушена і може прийти до влади тільки дорогою революції. Але в демократії виконує опозиція важливу функцію, признавану теж кожночасним урядом. Це знаходить м.ін. свій вираз у тому, що провідник опозиції оплачується державою на рівні з міністрами. Не зважаючи на це, проводить опозиція в повній незалежності гостру критику, і ця критика мусить бути творча, бо опозиція являється потенціяльним кабінетом. І вона мусить бути готова при зміні політичного курсу переняти провід.

|продовження буде|.

Редагує Л.Лаврів.

ВІСТКИ З РАДІО І ПРЕСИ

Мюнхен, вівторок 25.вересня 1945. Ціна 50 фен.

24.9.- В Бомбаю Рада конґресу індійських партій. опрокинула безкомпромісову і безоглядну боротьбу за свободу Індій, поручила нав"язати розмови з британським урядом, постановила закинути пасивний опір, відкинула останній британський проєкт самоврядування для Індій, як неясний і несправедливий.-

Париж.- Ген. де Голь виголосив до французького народу промову через радіо. Він сказав "Франція мусить без перерви сторожити над Реном та мусить бути певною, що від сторони Рену і Рури їй не грозить жадна небезпека.-

Вашинґтон.- Ген. Мек Артур одержав нові напрямні для окупаційної політики у Японії. Її ціллю є зробити, щоб Японія ніколи не змогла знова загрозити мирові, чи світовій безпеці. Воєнний промисл Японії буде зліквідований. Японія не буде мати війська, воєнної маринарки та тайної поліції. Торговельна маринарка буде обмежена до мінімум. Допущена буде промислова продукція лише для деяких галузей.

Комендант 8. амер. армії, ген. Ейхенберґер подав, що на японських островах є вже більше як 200 тис. амер. вояків. Японські політики арештовані під закидом воєнних злочинів, перебувають у тюрмі в Йокогамі, звідкіля будуть перевезені до концентр. табору у Комуні. Тойо подужав і тепер є в амер. лазареті. Його також перевезуть до табору у Комуні.

Відень.- Шеф тимчасового австрійського уряду др. Реннер проголосив свої пляни розтягнення влади його уряду на цілу Австрію. Радіовисильна Відня звернулася до Великодержав зі зазивом визнати уряд Реннера. Дотепер його признали з т"ятьох потуг лише совіти. Сьогодні відбувається у Відні з"їзд політиків з цілої Австрії. Америка доставила дотепер 50 тис. тон харчів для цивільного населення Австрії.

Лондон.- В суботу конференція міністрів відбула лише одно засідання. Проводив на ньому ком. Молотов. Комунікат, що його видала в суботу Рада міністрів голосить коротко, що рада обговорила багато справ, що були на денному порядку".

У Бельґраді засуджено 17. високих офіцерів "Усташі" на кару смерти. Їм закидали головну зраду, співпрацю з німцями, мордування патріотів, палення сіл. 16 інших засуджено на різні роботи від 5-20 літ.

Радіовисильня Чункінґу подала, що японський цісар Гірогіто уступив, щоби в цей спосіб евентуально уникнути відповідальності як воєнний злочинець. Мін. загр. справ Японії мав поїхати до ген. Мек Артура, щоби відобрати прикази у зв"язку з цією подією. Князь Коное здементував цю вістку. Потвердження цієї вістки з іншого джерела нема.

Держави, що дотепер поклонялися монопартійній засаді починають перебудовувати свою систему у демократичному змислі. З Лісабони повідомляють, що для опозиції уможливлено вибори, однак ця реформа є далека до загального права голосування. До тепер у Портуґалії була заступлена в парляменті лише урядова партія. Також в Туреччині мін. внутрішних справ позволив розбудуватися одній організації до форм партії. До тепер там була лише одна т.зв. республиканська партія.- Американських вояків, що торгують на чорному ринку будуть ставити перед військовий суд. Одного німця, що купив папіроски у вояка покарано 4-місячним арештом.

У Бельгії є 110 тис. безробітних.

Марш. Монґомери - видав розпорядок, яким заборонив англійським воякам женитися з німками, або мешкати при німецьких родинах. Цей розпорядок зносить зарядження противного змісту, що його марш. Монґомери видав щойно в минулий четвер.

До Кватири Айзенговера вплинуло прохання, щоби дати дозвіл на заложення національно-демократичної партії. Така партія є цілком нова і в догітлерівській добі вона не діяла.

Провідник англ. жидів виїхав на конференцію нім. жидів до Бельцен |місце конц. табору|. Темою нарад конференції є боротьба з антисемітизмом.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

ТОРГИ ЗА НІМЕЧЧИНУ.

Росія заскочила західні держави майже на передодні конференції міністрів закордонних справ, покликуючи мимо постанов потсдамської конференції, центральний німецький уряд для своєї окупаційної зони. Кілька днів пізніше ген. де Голь оголосив своє відоме інтерв"ю, в якому багато місця присвятив німецьким справам. Майже рівночасно появилися в пресі вістки про різні розпорядки в британській і американські окупаційних зонах Німеччини, що змірюють до економічного відродження Райху, до створення з нього одностайного господарського організму.

Не є це припадком, що нараз збіглося тільки заяв і зарядження в німецькій справі. Бо якщо питання Німеччини певно не буде фігурувати на денному порядку нарад міністрів закордонних справ, то це питання буде напевно відогравати найважнішу ролю в довірочних розмовах. Мілітарна перемога Німеччини не розв"язала ані політичної ані господарської проблеми, що собою становить цей край, який так через своє географічне положення які через промисловий потенціял має велике значення для цілости європейських справ.

В справі майбутности Німеччини показуються вповні різниці між побідниками. Поступовання Росії в Німеччині не лишає жадних сумнівів, що її ціллю є опанування Райху. В російській окупаційній зоні впроваджується поволі з певними незначними поправками совітську систему правління. Німецька комуністична партія є урядовим угрупуванням і вона обсадила всі ключеві позиції. При помочі цієї партії Росія може легко побільшити свої впливи у інших окупаційних зонах. У відрізненні до західних великодержав совітська влада проповідує конечність якнайскорішого злучення цілого Райху в один політичний організм і виступає проти позбавлення Німеччини якоїбудь території з виняткож Австрії. Супроти німців москалі виступають в цей спосіб як оборонці їх народних інтересів, підчас коли у відношенні до західних потуг створюють собі можливості торгів. Очевидно, що Росія не бажає собі відродження незалежної Німеччини, але її відбудови в рямках совітської стрефи впливів.

Велика Британія і З"єдинені Держави знайшлися в оборонній позиції супроти совітської тактики. Тут прикладом є совітське поступування в справі признання окупаційних районів у Відні та Берліні. Треба було боротися за це, що постановлено на конференціях "великої трійки". Обі вищезгадані великодержави є здецидовані недопустити до відродження німецької потуги. Не хочуть вони однак реалізувати негуманітарної програми відплати, то є знищення німецького народу. Тому усі свої зусилля спрямували на відбудову Німеччини. Це має бути що правда доконане власними силами німців, але в обличчі катастрофального харчевого положення, Німеччині дасться підмогу. Лондон і Вашингтон уважає, що повернення Райху в пустиню, який лежить в серці Европи є небезпекою для решти Европи і для того постановили цей край відбудувати. Обі західні держави є тої думки, що при помочі сильних військових урядів і контролі над цілим політичним і господарським життям дасться викорінити духа гітлеризму і німецького мілітаризму. В справі територіяльного розчленування Райху, становище тих держав є повздержливе. Вони є здецидово противні утворення центрального німецького уряду, але також висувають застереження проти спроб творення відрубних німецьких державних організмів.

Франція боронила багато разів тезу, що від Райху треба відлучити знатні західні простори з басейном Рури. Рен після французького пункту бачення не може в будуччині творити границі між Німеччиною і Францією але мусить в цілості знайтися по стороні аліянтів. Ген. де Голь пропонує умiжнароднення басейну Рури і контролю Франції на спілку з Бельгією і Голяндією над західним німецьким промислом. Свій плян аргументує де Голь фактами політичної і економічної натури. Концепція де Голя видається найбільш слушною. Німеччина без найбільшупромисловлених районів перестає бути взагалі державою, яка може творити якусь поважну політичну небезпеку.

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, четвер 27 вересня 1945. Ціна 30 Фен.

ДЗЕННІК ЖОЛНЕЖА А.П.В. ч. 579, четвер 20.9.1945.

Як в Югославії?

Ялтанська декляреція з гордістю стверджувала, що Югославія буде прикладом, як можна розв"язати на плятформі взаїмної співпраці суперечні інтереси потуг. Нині напевно ані Лондон, ані Вашинґтон не буде в тому сенсі згадувати Югославію як приклад. Росія довела ще раз, що не чується зв"язана жадними добровільними умовами і поступає так, як сама уважає за відповідне. Найвірніший союзник Совітів Тіто дрібничково виконує всякі припоручення, а ті далекі є від респектовання яких-небудь інших інтересів, як російських.

Тіто належав довший час до "улюблених героїв" заходу. В опінії багатьох він був уосібленням боротьби за незалежність і свободу. Совітська пропаганда спритно висувала Тіта на чоло "підземельних рухів". Але по якомусь часі маршал Александер назвав цей "символ свободи" наслідувачем гітлерівських і японських метод. Потому прийшли дуже скупі реляції англійської преси, з яких виходило, що ціла Югославія дуситься під терором "тітовців", але для Росії це край демократії.

По інтервенціях Лондону і Вашинґтону в балканських державах було можна припускати, що прийдуть якісь зміни на краще. Тим часом діється щось противного. В Румунії уряд Грози заповів, що буде іти дальше накресленій вже дорозі і ще більше узалежнив себе від Москви, яка з черги оголосила заяву, що Румунія заслуговує на становище, яке мала перед війною. В Болгарії зроблено нічим незамітні концесії в виборчій ординації і на тому кінець. В Югославії по офіційному знесенні цензури оголошено пресовий закон, який на ділі є загостренням попереднього стану, всім противникам відібрано виборче право, перечеркнено умову з королем Петром і провадиться виборчу акцію під гаслом републіки.

Депеші донесли про масові арештування серед всіх суспільних верств. До Італії прибувають майже щоденно утікачі з Югославії, яких реляції є цілком подібні до тих, що дістається з Польщі. Отже нічні арештування, зникання людей без сліду, паношення тайної поліції. В Італії росте югославянська еміграція. Повторюється докладно все це, чого свідками були ми в час окупації Югославії німцями. Тільки тепер спричинниками утеч є "тітовські визволителі".

Провідник хорватських селян др. Мачек, якому удалося щасливо втекти, оповідає, що Тіто спирає свою владу на терорі, бо його популярність належить до минувшини. Він твердить дальше, що в лісах переховуються тисячі югославянських горожан, які бояться з режимом терору.

На міжнародньому форум Тіто виступає з жаданнями, які ідуть багато дальше, як ті, що їх ставила давніше демократична Югославія. Тіто хоче перегнати всіх ярих націоналістів, плянує унію балканських держав, хотів би якнайбільше вирвати від Італії і Австрії, це все очевидно для добра... Росії, яка так енергійно попирає на міжнародному тереиі, [illegible] власні пляни і претенсії Югославії.-

СОВІТИ З ГОЛОСИЛИ ПРЕТЕНСІЇ ДО ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНІЙ.

Лондон 19.9. |Рейтер| Дипльоматичний кореспондент Рейтера стверджує, що багато доказів вказує на це, що є засаднича різниця між п"ятьома великодержавами щодо будучности італійських колоній.

Росія запропонувала,- як подають американські джерела,- готовість взяти на себе адміністрування італійських колоній. Однак Велика Британія категорично тому спротивляється, попираючи американський плян, як [illegible] перед-

бачує віддання італійських колоній під міжнародний мандат. Мандаб цей
витаснув би на протязі 10-20 літ, а краї ці дістали би незалежність.
Росія спротивляється такій розв"язці справи, уважаючи, що ці території
повинні бути приділені поодиноким великодержавам, при чому. Росія зголо-
шує претенсії до північної Африки і Червоного моря. Кореспондент "Ню
Йорк Геральд Трібун" Руссель телеграфує до свойого щоденника, що труд-
нощі у Лондоні видаються не до розв"язання. Росія суґерує, що вона є
найвідповідальнішою зо всіх держав, якій можна би поручити адміністру-
вання тих територій, бо совіти мають потрібний досвід в трактуванні
різних національних, релігійних і расових проблем, що виказали у себе
в краю.

Американські джерела подають, що Росія пропонує, щоби Триполіс від-
дати Совітському Союзові, за що він готовий згодитися на це, щоби Цире-
найку дістала В. Британія.

\- - - - - -

Ватикан урядово заперечив твердження московського уряду, немов би Апос-
тольська Столиця нарушила постанови конкордату з Польщею. - У самовряду-
вальних виборах у Франції побідили ліві тенденції. Найсільнійші фракції
дістали соціялісти, а дальше комуністи. - Американське радіо повідомляє
з Москви, що совітського адмірала Абрамова іменовано шефом польської ма-
ринарки. - З"єдинені держави заявили готовість признати теперішний мадяр-
ський уряд під услів"ям, що на Угорщині відбудуться вільні вибори. Мадяр-
ський ґабінет радить над нотою США, він заявив, що вибори будуть вільні.
Загальні вибори відбудуться 3-го листопада. Рівночасно подано з Москви,
що СССР нав"язав дипльоматичний зв"язок з угорським урядом. Президент
Труман заявив, що рештки німецької фльоти будуть розділені між В.Брита-
нію, Америку і СССР, відносно японської фльоти нема ще децизії. - З до-
сто ірних джерел подають, що през. Труман заявив готовість передати кон-
тролю над атомовою бомбою Об"єднаним Націям. - Як подає аґенція Рейтера
в четвер прийме ген. Мек Артур японського цісаря, який зложить йому кур-
туазійну візиту. - Конференція в Лондоні добігає до кінця, пресові корес-
понденти підчеркують, що до згоди в балканських справахне дійшло. "Дейли
Геральд" пише, що делегація совітів від початку робила труднощі і зрадж-
ува тенденції до запевнення якнайбільших користей тим державам, з якими
совіти хочуть створити спільний бльок. Консервативна преса підчеркує, що
Росія не може визбутися підозріння до західних держав, а властиво сама
дає причини, щоби її підозрівати про нещирість. У вівторок Рада відбула
знова два засідання. Темою нарад була справа репатріяції совітських гро-
мадян, як рівнож справа репатріяції французьких громадян совітської зони.
Кромі того проєкт, щоб приспішити працю репараційної комісії. В середу
темою нарад були дальше репатріяційні справи і питання будучности Німеччини.
Конференція скінчиться в четвер або в п"ятницю, американські, сов. і фран.
міністри від"їдуть якнайскорше домів. Для їх від"їзду чекають вже приго-
товлені літаки. - Аліянтська рада контролі видала проклямацію, в якій на-
черкнула політику аліянтів у відношенні до переможеної Німеччини. Поста-
нови дуже строгі. М.ін. всякі організації військового характеру заборо-
нені. Німці зобов"язані безоглядно пристосовуватися до приказів аліянтів.
Жадна німецька організація, ані німецький горожанин не може мати без доз-
волу зв"язку з заграницею, ніхто не може приватно мати літака, німці о-
бов"язані віддати золото і заграничну валюту, німецькі робітники будуть
висилані до відбудови заграниці. - Ген. Айзенговер наказав чистку адмі-
ністрації в американській зоні від гітлерівців. Він приказав звільнити
всіх гітлерівців з заниманих постів, навіть коли б то було получене з
повстанням труднощів в адміністрації. Ген. Паттон має особисто зложити
в короткому часі звіт з цієї акції. Такий самий розпорядок видав ген.
Айзенговер у відношенні до німецького промислу. Гітлерівець може бути
лише звичайним робітником. Кромі того ген. Айзенговер наказав демонтаж
5 найбільших німецьких фабрик, що находяться в американській зоні та ви-
везення їх машин. - Славна пивоварня у Пільзні почала продукцію вже за час
війни. Першу бочку пива призначено для Сталіна. - В Атенах проголошено
стан тривоги.

\- -

Редагує Л. Лаврів.

Побіда французької тези перечеркнула би всі політичні пляни совітів, які формально опираються на голошенні кличів німецької небезпеки. Тому нічого дивного, що саме комуністична преса, так незвичайно остро зареагувала на виступ ген. де Голя. За кулісами конференції міністрів закордонних справ будуть відбуватися напевно розмови над будучиною Німеччини. Росія та звила собі певні статути, з яких хотіла б зрезигнувати, хотячи дея і уступки де також. Однак, західні великодержави не мають заміру пасивно приглядатися совітським посуван, та зо своєї сторони правдоподібно виступлять з рядом претенсій під адресою Москви.

"БОРІМОСЯ ПРОТИ ВСІХНІХ ТОТАЛІЗМІВ!"

Промова прем. Етлі на конгресі професійних спілок.

Блекпуль /Ройтер/. Обговорюючи значення британськи професійних спілок, прем. Етлі говорив з признанням про їх політичну незалежність. Він заявив, що вони були завсіди порукою свободи і демократії в боротьбі проти всякого тоталізму. Поняття демократії, сказав Етлі, є цілком своєрідно понимано в деяких державах. Демократія не означає тільки влади більшості, але пе єдовсім пошанування через цю більшість прав меншості. Демократія, яка не шанує опінії меншості і не лишає її повної свободи до ділання не є демократією. На закінчення сказав Етлі :"Уважаю, що є тільки одна засада яка може збавити світ. Ця засада оживлює наш великий рух, нею є християнська засада, що всі люди є ближніми".

"ҐАЗЕТА ЖОЛНЄЖА"

ЯК ВИТАЮТЬ В КРАЮ ПОЛЯКІВ, ЩО ВЕРТАЮТЬ З ТАБОРІВ?

На Польсько-Чеській границі в Жебжидовицях поминить сторожу совітська гранична сторожа в зелених шапках. Тут відбувається перша ревізія якою ціллю є тільки шукання за зброєю. В практиці однак, совітські жовніри відбирають пасажирам всі вартісні речі. Перешукують брутально не тільки валізи і пакунки, але й кишені. На двірці нема абсолютно жадної опіки, санітарних пунктів, харчевих, нема навіть де зложити речі і перечикати кільканадцять годин на поїзд до Кракова. Всі подорожні, а серед них жінки з малими дітьми на руках мусять ночувати під голим небом, при чому добре треба уважати на свої пакунки, бо російські жовніри не числяться цілком з чужою власністю і крадуть що попаде. Часті є теж випадки відбирання валізок, мішків і т.п. В Польщі панує і рядить терор, страх і непевність про завтра. Ніхто не є певний того завтра. По містах і селах панощиться самоволя. При заниманню кватир, викидається цілі родини, грабиться їх майно і доцільно і перфідно нищиться цілі мешкання в хвилині їх залишування. Російські жовніри забирають гроші, стягають з рук годинники і перстені, видирають валізки, ровери, а навіть речі, які не мають для них жадної вартості. На протести мають лиш одну відповідь "ми воювали, ми вас освободили, додаючи до того стусана п"ястуком або прикладом рушниці. Дівчат і жінок п"яні жовніри брутально зачіпають.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ ПРО НІМЦІВ.

Stars and Stripes (23.8) пише: Податливість німців, їх невмируща ненависть до Росії і фрагментарні звіти про те, що нацї плекають надію на постепенний поворот до влади - все це викликало підозріння серед деяких окупаційних відділів З"єдинених Держав. Поліційні урядовці Військового Правління, дістали звідомлення про це, що нацї стараються знова організуватись по більших містах. Один тайний агент перевів голосування, яке викриває, що з поміж запитаних німців 50% ще досі бере сторону Гітлера. "Якщо вони й завважують помилки Гітлера, каже звідомлення, то тільки в присутності других, щоб не бути заденонційованими".

Так далеко будь-що-будь була зареєстрована підпольна активність в Німеччині, - Дивно це у відношенні до нацї фанатики. Як видно, німці ще

бачує віддання італійських колоній під міжнародний мандат. Мандаб цей вигаснув би на протязі 10-20 літ, а краї ці дістали би незалежність. Росія спротивляється такій розв"язці справи, уважаючи, що ці території повинні бути приділені поодиноким великодержавам, при чому Росія зголошує претенсії до північної Африки і Червоного моря. Кореспондент "Ню Йорк Геральд Трібун" Руссель телеграфує до свойого щоденника, що труднощі у Лондоні видаються не до розв"язання. Росія суґерує, що вона є найвідповідальнішою зо всіх держав, які можна би поручити адміністрування тих територій, бо совіти мають потрібний досвід в трактуванні різних національних, релігійних і расових проблем, що виказали у себе в краю.

Американські джерела подають, що Росія пропонує, щоби Триполіс віддати Совітському Союзові, за що він готовий згодитися на це, щоби Цирейнайку дістала В. Британія.

- - - - - -

Ватикан урядово заперечив твердження московського уряду, немов би Апостольська Столиця нарушила постанови конкордату з Польщею. - У самоврядувальних виборах у Франції побідили ліві тенденції. Найсильніші фракції дістали соціялісти, а дальше комуністи. - Американське радіо повідомляє з Москви, що совітського адмірала Абрамова іменовано шефом польської маринарки. - З"єдинені держави заявили готовість визнати теперішний мадярський уряд під услів"ям, що на Угорщині відбудуться вільні вибори. Мадярський ґабінет радить над нотою США, він заявив, що вибори будуть вільні. Загальні вибори відбудуться 3-го листопада. Рівночасно подано з Москви, що СССР нав"язав дипломатичний зв"язок з угорським урядом. Президент Труман заявив, що рештки німецької фльоти будуть розділені між В.Британію, Америку і СССР, відносно японської фльоти нема ще децизії. - З дотолько інних джерел подають, що през. Труман заявив готовість передати контролю над атомовою бомбою Об"єднаним Націям. - Як подає агенція Рейтера в четвер прийме ген. Мек Артур японського цісаря, який зложить йому куртуазійну візиту. - Конференція в Лондоні добігає до кінця, пресові кореспонденти підчеркують, що до згоди в балканських справахне дійшло. "Дейли Геральд" пише, що делегація совітів від початку робила труднощі і зраджувала тенденції до запевнення якнайбільших користей тим державам, з якими совіти хочуть створити спільний бльок. Консервативна преса підчеркує, що Росія не може вибутися підозріння до західних держав, а властиво сама дає причини, щоби її підозрівати про нещирість. У вівторок Рада відбула знова два засідання. Темою нарад була справа репатріяції совітських горожан, як рівнож справа репатріяції французьких горожан совітської зони. Кромі того проєкт, щоб приспішити працю репараційної комісії. В середу темою нарад були дальше репатріяційні справи і питання будучности Німеччини. Конференція скінчиться в четвер або в п"ятницю, американські, сов. і франц. міністри від"їдуть якнайскорше домів. Для їх від"їзду чекають вже приготовлені літаки. - Аліянтська рада контролі видала проклямацію, в якій зачеркнула політику аліянтів у відношенні до переможеної Німеччини. Постанови дуже строгі. М.ін. всякі організації військового характеру заборонені. Німці зобов"язані безоглядно пристосуватися до приказів аліянтів. Жадна німецька організація, ані німецький горожанин не може мати без дозволу зв"язку з заграницею, ніхто не може приватно мати літака, німці обов"язані віддати золото і заграничну валюту, німецькі робітники будуть висилані до відбудови заграниці. - Ген. Айзенговер наказав чистку адміністрації в американській зоні від гітлерівців. Він приказав звільнити всіх гітлерівців з заниманих постів, навіть коли б то було получене з повстанням труднощів в адміністрації. Ген. Паттон має особисто зложити в короткому часі звіт з цієї акції. Такий самий розпорядок видав ген. Айзенговер у відношенні до німецького промислу. Гітлерівець може бути лише звичайним робітником. Кромі того ген. Айзенговер наказав демонтаж 5 найбільших військових фабрик, що находяться в американській зоні та вивезення їх машин. - Славна пиварня у Пільзні почала продукцію вже за час мира. Першу бочку пива призначено для Сталіна. - В Атенах проголошено стан тривоги.

Редагує Л. Лаврів.

Побіда французької тези перечеркнула би всі політичні пляни совітів, які формально опираються на голошені клича німецької небезпеки. Тому нічого дивного, що саме комуністична преса, так незвичайно остро зареаґувала на виступ ген. де Голля. За кулісами конференції міністрів закордонних справ будуть відбуватися напевно розмови над будучиною Німеччини. Росія не сповнила собі певні статути, з яких хотіла б зрезиґнувати, дістаючи деякі уступки деінакше. Однак, західні великодержави не мають заміру пасивно приглядатися совітським посуванням, та зо своєї сторони правдоподібно виступлять з рядом претенсій під адресою Москви.

"БОРЕМОСЯ ПРОТИ ВСЯКИХ ТОТАЛІЗМІВ!"

Промова прем. Етлі на конґресі професійних спілок.

Блекпуль /Ройтер/. Обговорюючи значення британських професійних спілок, прем. Етлі говорив з признанням про їх політичну незалежність. Він заявив, що вони були завсіди порукою свободи і демократії в боротьбі проти всякого тоталізму. Поняття демократії, сказав Етлі, є цілком своєрідно понимано в деяких державах. Демократія не означає тільки влади більшости, але це єдовсім пошанування через цю більшість прав меншости. Демократія, яка не шанує спільної меншости і не лишає її повної свободи до діяння не є демократією. На закінчення сказав Етлі :"Уважаю, що є тільки одна засада яка може збавити світ. Ця засада оживлює наш великий рух, нею є християнська засада, що всі люди є ближніми".

"ҐАЗЕТА ЖОЛНЄЖА"

ЯК ВИТАЮТЬ В КРАЮ ПОЛЯКІВ, ЩО ВЕРТАЮТЬ З ТАБОРІВ?

На Польсько-Чеській границі в Жебжидовицях поминить сторожу совітська гранична сторожа в зелених шапках. Тут відбувається перша ревізія якою ціллю є нібито шукання за зброєю. В практиці однак, совітські жовніри відбирають пасажирам всі вартісні речі. Перешукують брутально не тільки валізи і пакунки, але й кишені. На двірці нема абсолютно жадної опіки, санітарних пунктів, харчовни, нема навіть де зложити речі і перечикати кільканадцять годин на поїзд до Кракова. Всі подорожні, а серед них жінки з малими дітьми на руках мусять ночувати під голим небом, при чому добре треба уважати на свої пакунки, бо російські жовніри не числяться цілком з чужою власністю і крадуть що попаде. Часті є теж випадки відбирання валізок, мішків і т.п. В Польщі панує і рядить терор, страх і непевність про завтра. Ніхто не є певний того завтра. По містах і селах паношиться самоволя. При заселюванню кватир, викидається цілі родини, рабується їх майно і доцільно і перфідно нищиться цілі мешкання в хвилині їх залишування. Російські жовніри забирають гроші, стягають з рук годинники і перстені, видирають валізки, ровери, а навіть речі, які не мають для них жадної вартості. На протести мають лиш одну відповідь "ми воювали, ми вас освободили, додаючи до того стусана п"ястуком або прикладом рушниці. Дівчат і жінок п"яні жовніри брутально зачіпають.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ ПРО НІМЦІВ.

Stars and Stripes (23.8) пише: Податливість німців, їх невмируща ненависть до Росії і фрагментарні звіти про те, що наці плекають надію на постепенний поворот до влади - все це викликало підозріння серед деяких окупаційних відділів З"єдинених Держав. Поліційні урядовці Військового Правління, дістали звідомлення про це, що наці стараються знова організуватись по більших містах. Один тайний аґент перевів голосування, яке викриває, що з поміж запитаних німців 50% ще досі бере сторону Гітлера. "Якщо вони й визнають помилки Гітлера, каже звідомлення, то тільки в присутності других, щоб не бути заденонційованими".

Так далеко будь-що-будь була зареєстрована підпольна активність в Німеччині, - Дивно це у відношенні до наці фанатиків. Як видно, німці це

- -

приголомшені своєю поразкою. Вони неначе зробили незвичайний скок з воза і мовчки слухають наказів американського військового правління. Тисячі німців пхають свої візки наповнені меблями і речами.

Німецькі жовніри ще носять свої уніформи, бо не мають іншого одягу, але вони ще досі ненавидять і то сильно Росію і вважають як певну річ, що З"єдинені Держави підуть одного дня війною проти Совітського Союзу.

ЩО ДУМАЮТЬ ЯПОНЦІ.

Stars and Stripes 23.8. пише: Японські газети пробують тепер вгадувати який буде речинець аліянтської окупації і на перші роки висловлюють багато критицизму для японського уряду. Токійське радіо передає розважання Йомурі Гочі Шімбун. Щодо переконання японців то алянти не мають наміру окупувати цілої Японії ані контролювати її краєву індустрію.

Крім розважання на тему тривання окупації видавництво дає до пізнання, що його засипують запитами про майбутню долю острова. Дальше пояснення до речинця капітуляції часопис припускає, що окупація розтягнеться тільки на деякі терени важні з військового або політичного боку. Припускає дальше, що алянти не будуть вживати своїх військових сил до адміністраційної праці як це є в Німеччині. Критичні завваги на тему уряду висловлює Асагі Шімбун і вимагає щоб ширший загал був допущений до політичних справ.

"Хоч уряд є відповідальний за нашу поразку, каже газета, проте весь нарід мусить поважно призадуматися над блудами, які були поповнені. В останньому часі, японський нарід ішов за урядом сліпо і без критичної застанови. На майбутнє весь нарід мусить брати активну участь в політичному житті японського краю, включно до справ, що відносяться до закордонних проблем.

Газета вимагає теж співраці з іншими націями для закріплення тривкого мира.

І РОМЕЛЬ ПРОТИ ГІТЛЕРА.

Stars and Stripes повідомляє: Франкфурт 6.9. УСФЕТ твердить остаточно і рішуче, що марш. Ервін Ромель порізнився з Гітлером після дуже гострої виміни думок, в справі дальшого ведення війни в Нормандії і приступив до бомбового заговору проти Гітлера на початку липня 1944 р. Три дні перед атентатом Ромель був ранений ловецьким літаком у Франції.

ОСТАННІ ВІСТКИ - Лондон 24.9. Мін. Бевін відбув розмови з прем. Етлі, по повороті того зі Шкодії. Ходило про труднощі, які повстали на лондонській конференції. В політичних кругах панує занепокоєння, щоби з причин постави Росії ціла конференція не знайшлася на мертвому пункті. "Правда" пише, що песимісти снують понурі пророцтва на тему дальшого розвитку випадків.

Конференція міністрів закордонних справ у Лондоні зібралася вчора на два засідання. Комунікат з обігу нарад появився пізно в ночі. Темою нарад були такі справи: організація достави харчів для Австрії, справа міжнародної водної комунікації на внутрішних водах Европи, врешті справа приспішення репатріяції совітських горожан. При обговорюванні другого питання, цебто водної комунікації - прийшло до великої різниці в поглядах. Совіти гостро спротивилися у міжнародненню водної комунікації на Балканах. З тих причин багато часу зужито на виміну поглядів у тій справі. Мін. Бевін, Бирнес і Молотов відбули ряд розмов. Пресові кореспонденти подають, що мимо тих труднощів можна сподіватися в половині тижня позитивної розв"язки цього питання.

Київ. Віцепрезидент польської Народної Ради Ст. Грабський прибув до Києва, де переведе розмови на тему репатріяції поляків з УССР.

Регент Дамаскінос вернувся до Атен і веде розмови з провідниками грецьких партій.

- -

Редагує Л.Лаврів

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, субота 29 вересня 1945. Ціна 50 фен.

През. Труман запросив марш. Григорія Жукова до Вашингтону. Марш. Жуков запрошення приняв і 4. жовтня полетить літаком до Америки. Марш. Жуков є членом Аліянської Контрольної Комісії для Німеччини.

Недавно створена німецька пресова агенція подає проклямацію ген. Айзенговера. Ген. Айзенговер заповів проклямації створення трьох німецьких держав у амер. окупаційній зоні, а це Гессен, Віртенберґія-Баден і Баварія. Кожний з тих нових політичних творів буде мати власний уряд.

Франкфурт. Ген. Лейт. Клей, член Військового правління заявив, що він припускає, що в короткому часі чотири великодержави порозуміються в справі створення центрального правління для Німеччини, так як це було постановлено у Потсдамі. Якщо таке центральне правління було б створене, тоді головна американська квартира перенеслася б з Франкфурту до Берліна. Якщо є однак до створення такого центрального правління не дійде, тоді Америка покличе для своєї зони таке центральне правління, як зробили це недавно совіти у своїй зоні. Адміністрацію мають переняти німецькі виборні урядовці. Лише на високихпостах залишаться для контролі американці, при чому до липня 1946 амер. військовий персонал буде замінений цивільними. Дальше заявив ген. Клей, що чистку Німеччини від гітлеризму буде переводитися приспішено і безоглядно. До тепер арештовано около 70 тис. гітлерівців у американ. зоні. Кожний член націонал-соціялістичної партії буде поставлений як воєнний проступник перед суд. – Ген. Айзенговер візвав команданта 3 Амер. Армії ген. Паттона, щоби цей зложив йому особисто звіт про протигітлерівську чистку у Баварії. П'ять найбільших підприємств у амер. зоні будуть згідно з приказом ген. Айзенговера розмонтовані. До них належить: електростанція у Мангаймі, фабрика літаків к. Гайдельберґу, найбільша в Европі фабрика ложиськ у Швайнфурті та фабрика моторів /БМВ/ у Мюнхені.

Як повідомляє Аліянтська Контрольна Рада Німеччини – репатріяція поляків буде посилена та приспішена. Вона почнеться у жовтні. Щоденно буде повертатися домів 7–8 тис. В той спосіб загальне число поляків у амер. і англ. зонах зменшиться перед початком зими на 200 тис. На зиму з причини комунікаційних труднощів репатріяція перерветься.

Ген. Айзенговер зарядив, щоби приспішити поворот депортованих осіб домів. Це зарядження видав генерал, коли відвідав табори депортованих осіб. Ген. Айзенговер заявив дальше, що депортовані особи будуть мати першенство перед німцями у праці.

Вчора перед полуднем Рада закорд. міністрів у Лондоні не збиралася на засідання. За це міністри відбули ряд розмов приватного характеру. Пополудні рада зібралася на засідання. Темою нарад були проекти франц. міністра в справі ревіндикації французького майна у Німеччині і контролі Рури та Райнлянду.

Делегати Австралії і Полудневої Африканської Унії заявили своє невдоволення, що брит. домінії недопущено на конференцію. Австралійський делегат заявив, що менші народи повинні мати вплив на хід подій, бо вони свою пайку до побіди доложили.

Югославянський віцепремієр заявив, що Югославія є проти італійської влади в Трієстрі. До Греції Югославія не має жадних претенсій, з Болгарією розв"яже спільні питання через безпосередні пертрактації.

- -

Мадярський міністер виявив глибоке задоволення з причини навязання дипл. відносин з СССР.
Радіо Лондон подає, що цісар Японії зложив візиту Мек Артурові. Візита тривала 1. годину; журналісти були не допущені.
Радіо Відень подає, що др. Реннер створив нове, загальноавстрійське правління. З"їзд австрійських політиків у Відні звернувся до аліянтів, щоби ці визнали уряд Реннера, скасували демаркаційні зони, та зменшили число окупаційних залог.
Комітет помочі жертвам фашизму подав, що у німецьких конц.таборах згинуло 20 міл. осіб, з чого в самому Освенцімі 4.800 тис.
В Парижі радить світовий конгрес професійних спілок.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ. - "Дзєннік Жолнєжа АПВ ч. 579.

"Акція жнив" у Польщі.

Для пануючих тепер обставин є дуже знаменна "акція жнивозбору" зорганізована варшавським урядом, якої ціллю було заохотити хлібороба до жнив. Перебіг тої акції є відомий з комунікатів офіційної пресової агенції варшавського "уряду" "Польпресс-у", комунікатів варшавського і московського радія та з реляцій очевидців.
Дня 13. липня Польпресс оголосив "Обиватель келецький воєвода, як керманич акції помочі в жнивах вже закінчилася. По пропагандивній акції перепроваджується тепер рекрутацію і вербунок тих, що зголошуються до згаданої акції і їх перевіз транспортами на західні землі. За працю при жнивах робітники одержують цілоденне прохарчування, поза тим запевнено їм зв"язок з родинами при помочі летунської пошти."
Після цієї вістки, Польпресс подав дві слідуючі інформації: "На терені шлеського воєвідства в промислових осередках організується бригади для жнив з посеред робітників копалень і фабрик" /14.7.1945/ "Добровольців вербують організації молоді, політичні партії, суспільність. Поморський воєвода зарядив 7 тижневу участь в акції жнив всіх мешканців міст і сіл у віці від 14 до 50 літ /16.7.1945/
Рівночасно московське радіо подало. Зорганізовано акцію, у вислідї якої вся польська молодь від 16 до 20 візьме участь у жнивах. Організуються спеціяльні табори, щоби уможливити участь у жнивних роботах, початок шкільного року пересунено на два місяці".
Мобілізація цивільного населення не дала бажаних результатів. Дня 25 липня маршал Жимерский видав такий приказ: "В теперішній хлібозбірній кампанії мусить помогти військо. У зв"язку з тим у всіх відділах польського війська жнивну акцію треба уважати за підставове боєве діяння, підпорядковуючи її всі інші заняття і задачі. Наколи військо і відділи не зуміють опанувати жнивну ситуацію власними силами, мають зорганізувати решту людности як рівнож перевести вербування серед мас поляків що вертаються з Німеччини, аби на час закінчення збору лишилися на місці. Жовніри і офіцири виразно заслужені на поли організовання жнивозбору будуть представлені до відзначення. На питання кореспондента Польпрессу, длячого в Польщі ще дальше триває мобілізація, марш. Жимерський відповів, що польське військо кромі чисто військових завдань бере участь у відбудові краю і в жнивах та засівах /радіо Москва 27.8.1945/.
Дальші інформації про жнивну акцію в Польщі подала радіовисильня Люксембургу. "З Польщі повідомляють, що ціле населення бере участь у "жнивній акції". Польські власті організують спеціяльні потяги до Східних Прус і на т.зв. "відзискані" землі на заході. Потяги їдуть з червоними прапорами з написами "жнива" обліплені портретами Сталіна і Молотова /22.8.1945/.

- -

Вжнивній акції брало участь польське військо. 2-га дивізія піхоти ім. Г. Домбровського, яка скосила в трьох повітах 180.000 га поставила рекорд. В цей спосіб перевиконала норму в 120 процентах /27.8.1945/.

Також російські частини беруть в жнивах участь. З Познаня повідомляють, що в Люблинщині знатну співпрацю в акції виконує радянська армія. Вона обслуговує 70 % терену. /Польпресс, Познань, 9.8.1945/. Реляції осіб, що прибули з краю згоджуються з вище наведеними комунікатами. Поляків, що перебували в Німеччині на просторах окупованих совітами задержують на західних землях Польщі, замикають в таборах під військовою сторожею і уживають до різних робіт, м.ін. до праці на жнивах.

До жнивних робіт зганяєтьсянаселення з різних сторін Польщі. Ті маси робітників працюють в найбільш невідповідних обставинах, бо праця триває від світанку до ночі з одногодинною перервою на обід. Без огляду на неділю чи свято. Місцеве населення мусить приносити зі собою харчі, на ніч вертає ься домів. Робітники здальших околиць мешкають в оборах і стайнях, збиті в купу або просто на полі. Як поживу одержують кавалок хліба, юшку і 2 рази денно чорну каву-підмінку.

Жнива перепроваджується при помочі кіс і серпів, а звіз з поля відбувається при помочі людей, як тяглової сили. Спеціялісти іструктори до праці в полі коровами не багато можуть навчити, бо всюди брак худоби. Вона помандрувала вже давно в глубину Росії.

Реляції очевидця, що на відданних поніцемських господарствах люди носять на власних плечах снопи до стодоли, нераз і кілька кілометрів, покривається з урядовим комунікатом Польпрессу, який інформує: "З Катовиць подають, що жнивна акція в маєтках, які під зарядом держави на терені Шлесько-Домбровського воєвідства добігає до кінця. Мимо браку відповідної скількости коней звіз відбувся справно завдяки тому, що використано людську силу /8.7.1945/.

Достовірним є також звіт висланий з Польщі до Вашинґтону через Клиффора Вільсона - делегата УНРРА, який твердить, що ситуація в Польщі є ледве чи ненайгірша в цілої Европи. 98% землі тут управляється руками, бо коні тепер це велика річ.

Це все не перешкаджає організуванню по праці мітінґів, на яких побіч промов совітських аґітаторів, пропагандивні бригади уряджують безвстидні видовища в супроводі гармоній. Побіч польських мельодій грається російські. Інші ж бригади фільмують ці мітінги, а пізніше висвітлюють ці фільми у кінах.

По закінченні жнив збіжжя йде до спільних стогів. Рівночасно зі жнивами відбувається вимолот збіжжя. При молоченні працюють військові відділи, які цілий запас вивозять самоходами до власних магазинів. Хлібороби, які дотепер мали більше як 5 га поля одержують норми обраховані лиш для 5 га, по потрученні т.зв. натуральних свідчень.

Жнивна акція організована державними чинниками в трудних повоєнних обставинах була б зрозумілою і треба б було її лише привітати, якщо б вона переводилася в користь власної держави та власного суспільства. Однак треба собі освідомити, що майже ціла европейська Росія лежить облогом. На Україні ледве 10-15% поля засіяно. Краї окуповані совітами є для них шпихліром, з якого вони хочуть виживити свої міліонові армії стаціоновані в занятих краях, як рівнож забезпечити в хліб власне населення. Це ж і є властива ціль для якої мимо закінчення війни мобілізується в Польщі всіх мужчин від 18 до 45 літ і жінки до війська, відривається молодь від шкільної лавки, промислових робітників від властивих занять. Задержується у таборах людей, які через 6 років не бачили своїх близьких і взагалі ціле населення силою женеться на жнива. Тому теж мимо пропаганди і сильних сторожей звербовані масово опускають місця праці та втікають домів.

- -

The Stars and Stripes: ч. 103, субота 18.8.1945.

Черчіль остерігає перед червоними.

Черчіль - як доносить Юнайтес Пресс - заатакував також ті західно-европейські режіми, які підпирає Сов.Союз. Він заявив, що щільна залізна завіса знялася між центральною Европою і прочим світом, за якою комуністичні сили намагаються панувати при помочі терористичних метод. Він домагався щоби З"єдинені Держави і Вел. Британія заховала під сучасну пору тайну атомової бомби від Росії і других народів. Дальше сказав Черчіль - як подає Юнайтед Пресс -: "Я є занепокоєний в цій хвилині тими звідомленнями, що прийшли до нас і з"ясовують умовини, з яких перепроваджувано прогнання і вихід німців з нової Польщі. В цих краях жило перед війною 8-10 міл. осіб Польське правління каже, що тільки 1,5 міл. з них не викинено ще з просторів обнятих новими границями.

ЛЮДИ ДНЯ - Ернест Бевін.

Сесія Лондонської конференції закордонних міністрів добігає до кінця. Брало в ній участь 5 великодержав, заступлених своїми закордонними міністрами. Від совітів Молотов, Америки Бирнс, Франції Бідо, Китаю Ванг, від Англії Бевін. Цей був господарем конференції, але провід в поодиноких засіданнях переходив від одного міністра до другого. Ернест Бевін це одна з найбільш характеристичних постатей англійського соціялістичного руху. Для багатьох англійців є він "першим державним мужем" в Англії, який родився робітником і ним остав. Цей не дозаступлення політик з проникливим голосом широким та сильним підборіддям не є приятелем туманної теорії. Він є в першу чергу практик з ясним поглядом на факти і тенденції їх розвитку. Навіть політичні противники мусіли в кожному часі признати Бевінові велику інтелігенцію і енергію.

Цей, тепер 64-літній міністер родився на селі. Коли мав 8 літ мусів покинути школу і почати заробляти на прожиток як хлопець до посилок. Скоро прилучився він до акції професійних спілок. У 1920 році його ім"я стало нагло відоме, коли він підчас 11-год. конференції з урядовою комісією представив і переперв вимоги портових робітників. В періоді між обома світовими війнами помагав Бевін як секретар транспортової профспілки, яку розбудував до найбільших в світі. Сьогодні вона числить 1,100,000 членів.

Таке положення, в якому знайшлася Англія в час війни з Німеччиною зділало, що Бевін зголосив себе до диспозиції консерватистові Черчілеві для його коаліційного уряду. Бевін був міністром праці і міністром національної служби. Як важним був цей пост для успішного ведення війни видно з цього, що в літі 1944 р. неменше як 25 міл. англійських мужчин і жінок було зареєстрованих або як жовніри або воєнні робітники у цьому міністерстві. Недавно сказав Бевін: "Думаю, що я перевірив багато більше людей як хто інший Я не робив того охоче, але мусів це перевести щоб виграти війну.

ОСТАННІ ВІСТКИ. Останні совітські відділи опустили північну Норвегію. - В Атенах відбувся 4-літній ювілей повстання грецького визвольного руху ЕАМ. Промовляв провідних грецьких комуністів Захаріядес, який гостро заатакував уряд Дамаскіноса. Він заявив, що якщо цей уряд не заміниться, комуністи не візьмуть участи у виборах. - Болівія зірвала дипльоматичні зв"язки з Еспанією. - Вчора конференція відбула лиш одно засідання після обіда. Перед обідом стрінулися Молотов, Бевін і Бирнс та старалися ще раз знайти якусь позитивну розв"язку балканського питання; правдоподібно поладнають мадярську справу. Преса подає, що В.Британія готова визнати мадярський уряд. - З Москви подають, що вибори в Австрії відбудуться 25 грудня ц.р. Новий уряд Реннера складається з 4-х міністрів фольксепартії /католики/, 3 соціялістів і 2 комуністів.

- -

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ.

Мюнхен, вівторок 2.жовтня 1945. Ціна 50 фен.

ПЕРЕДСКАЗУЮТЬ УСТУПЛЕННЯ СТАЛІНА.

Stars and Stripes /23.IX.1945/ подає Paris 22.IX. /AP/. Як пише одна незалежна газета Paris-Presse, Сталін мав би взагалі усунутися від політичної активности з причини злого здоров"я. Статтю підписав Ives Delbars, в паризьких журналістичних кругах добре знаний, як спеціяліст від російських справ. Стаття каже, що Сталін терпить на хворобу печінки і загальне перемучення. Через цю хворобу він навіть спізнився на потсдамську конференцію.

|В слідуючому числі будуть поміщені розважання американського журналіста на тему, хто міг би бути евентуальним наслідником Сталіна|.

НОВИЙ БАВАРСЬКИЙ ПРЕМІЄР.

Дотеперішнього преміера баварських міністрів др. Шеффера усунено, а на його місце покликано др. Гиґнера Вільгельма. Др. Гиґнер одержав доручення створити центральне правління для Баварії. Всі дотеперішні міністри уступили з винятком міністра праці. Новий премієр має 58 літ і є юристом. Був послом до Райхстаґу з листи соціял-демократів. В час гітлерівського режиму перебував заграницею, переважно у Швейцарії.

- x -

З Москви подають, що в Мюнхені арештовано Карла Мадерсберґера, команданта нім. військ на Литві.

Делеґат США за Організацію Мира. Штетініюс подав що карту Об"єднання Націй ратифікували вже 26 держав. Бракує ще трьох підписів, щоби організація була управнена до діяння.

Мадярщина приняла умовини США, тобто зобов"язалася перепровадити вільні вибори, дозволити на свободу зборів і висловлювання опінії. Вибори відбудуться 4. жовтня 1945.

Румунський премієр Петро Ґроза вернувся з Москви. Він заявив, що Росія бажає, щоби Румунія була сильною, багатою і незалежною державою. Дальше сказав Ґроза, що Сталін розказав йому, щоби в Румунії затримати приватну власність, колективізація хай буде для тих, що хочуть.

Ген. Айзенговер наказав розмонтувати ще 11 інших німецьких фабрик.

З Москви подають, що совітські війська почали вицофуватися з тих теренів Манджурії, що їх зайняли в акції проти Японії. Цим керує марш. Маліновский. До кінця листопада акція має закінчитися.

Радіо Мюнхен подає такий комунікат в справі репатріяції поляків: "Можливим є, однак непевне, що в короткому часі почнеться репатріяція деяких поляків. Особи, які хочуть вертати, повинні постаратися у військових властей відповідні папери. Особи, які тепер не хочуть вертатися задержують право вернутися в пізнішому реченці. Цей комунікат є призначений для поляків у Німеччині, і то до тих поляків, що перебувають в американській зоні".

З Берліна подає радіо, що на 800 тис. поляків 650 тис. заявило охоту вертатися домів.-

През. Труман звернувся до ген. Айзенговера, щоби цей вів спеціяльно гуманну політику зглядом жидів, що живуть в америк. зоні.

Бельґрад. Марш. Тіто дістав найвищий совітський орден т.зв. "орден побіди". Його вручив совєтський посол у Бельґраді з великими урочистостями.

Еріх Марія Ремарк, який н... в свойого часу відому книжку "На заході без змін" має вже готову нову п.н. "Веселка побіди".

- -

Конференція міністрів закорд. справ приспішила темпо своєї праці.

У Франції арештовано 6 тис. французів за працю в німецькій шпьонажі.

Радіо Люксембург подає: Стан. Ґрабскі віцепрезидент Краєвої Ради вернувся з Києва, де з українськими властями усталив засади в справі репатріяції поляків зі Сов. України. З Польщі подають, що рівночасно відбувається переселення українців з Польщі. Переселено біля 40 тис. Переселення відбувається переважно залізницею.

У Швайцарії почалася репатріяція сов. громадян. Там було 10 тис. Залишилося 5 тис., а це хворі, службовики і ті, які служили в німецькому війську та відмовилися повертати. |Радіо Бероміністер|.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ. Дзєннік жолнєжа АПВ ч. 579.

ЩО ДУМАЄ ПОЛЬСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ?

Перед польською еміґрацією виринуло цілий ряд питань, які вимагають всесторонного розгляненння і повзяття децизій, опертих на глибоко передуманих підставах.

Одним із найважніших питань є її значення і політична роля, яку вона відограє тепер, та буде мусіти відогравати в найближчій майбутности.

При аналізі теперішної ситуації, як вихідний пункт, треба взяти під увагу визнання т.зв. тимчасового уряду через Західні держави. Це може у деяких осіб викликувати враження, що справа Польщі остаточно перерішена, і що в недалекій будуччині не буде можна сподіватися якихсь істотних, які змінили б теперішний стан, децизій. Для властивої оцінки треба здати собі справу з того факту, що визнання того уряду наступило в часі, коли З"єдинені Держави і Англія були в стані війни з Японією. Тоді англосаксонські великодержави за ціну мнимих і переходових уступків стреміли, щоби запевнити собі поперття і поміч Совєтського Союзу.

Сьогодні, коли друга світова війна скінчена, обсервуємо приготування розгри за організацію світа на час миру. Щораз більше фактів промовляє за тим, що англосаси є здецидовані на безоглядну реалізацію тих засад, які просвічували їм в боротьбі з німецьким і японським імперіялізмами.

Тому теж справу Польщі неможна уважати за вже розв"язану. Поки мир не прибрав ще остаточних організаційних форм, треба справу Польщі уважати дальше за отверту справу, і тямити, що її значення буде зростати щораз більше. Тому теж децизії, що їх повізьме еміґрація буду мати дуже поважні політичні наслідки і в кінцевій децидуючій розгрі заважать на остаточну розв"язку польської справи.

При дальшій оцінці ситуації треба взяти під увагу, що нарід в теперішних обставинах в краю, є цілковито позбавлений можливости щонебудь свобідно висказати. Характер теперішного правління в Польщі змушує його до цілковитої мовчанки. А тимчасом совітська Росія і т.зв. "варшавський уряд" стараються через створення омани впровадити в блуд опінію Заходу. Стараються її переконати, що суспільність погодилася з існуючим станом, що попирає "варшавський уряд", що в краю зроблено великі осяги в ділянках господарського, суспільного, культурного і політичного життя. Намагаються переконати про вільність, про демократичні свободи.

Так ділає і в тому напрямку буде працювати совітська пропаганда. Проти доцільно ширених фалшів, нарід не є і не буде в стані протестувати. Правду про його трагедію, переслідування, депортацію, про девастування промислу і рільництва, про крайну нужду, в якій довелося жити населенню - про це все не можна нікому сказати. Цей обов"язок мусить сповнити еміґрація, яка репрезентує правдиве обличчя і опінію народу,

- -

маючи можливість маніфестувати свою волю.

Правдивий польський уряд, що репрезентує опінію цілого народу боронить дальше його справу, у спосіб здецидований і безкомпромісовий. Через відкликання визнання знайшовся він переходово у формально трудній ситуації, але стало знаходить авторитет і поважання в правдиво незалежній, демократичній опінії заходу.

Здецидована постава польського війська на еміґрації є загально відомою. З огляду на його силу і позицію в світі, здобуту багатолітньою геройською боротьбою, це військо є важним чинником оборони польських прав.

Однак цивільна еміґрація в тому укладі має ключеву позицію. Для того її постава, і її децизії мають для Польщі таке важне значення. Її поворот до краю в теперішній хвилині означав би акцептування уряду накиненого силою Польщі через Росію, згоду на відірвання від неї половини території, згоду на цілковите підпорядкування краю інтересам чужої держави. Залишенням на чужині маніфестує цілому світові здецидовану волю еміґрації континуувати зусилля в напрямку відбудови вільної, цілої і незалежної Польщі.

Перед еміґрацією стоять великі політичні завдання. Вона переймає оборону польських інтересів, стає речником народу, його вільним голосом протесту проти кривди, насильства і ґвалту. Є сталою пригадкою для світа, що Польща, перший боєвик за волю інших народів, сама цієї волі ще не осягнула.

Тому еміґрація мусить бути тверда і сильна. Вихід з її рядів означає зменшення сил і можливостей боротьби, резиґнацію з цілей, капітуляцію перед ворогом.

Чим більше еміґрація буде об"єднана, однодумна у своїх засадничих децизіях, тим більше буде мати значення, тим більше буде відогравати ролю у заваженню в децидуючий спосіб на розв"язці польської справи.

Ми мусимо пам"ятати, що хоча війна скінчилася, то її цілі ще не осягнено. Нині розпочинається боротьба за мир. В тій боротьбі не може забракнути польської еміґрації, як одинокого чинника, який буде могти боронити польських прав.

- x -

"Свобода" - Ню Йорк, четвер, 20.вересня 1945, ч. 185.

Ще про конференцію міністрів у Лондоні.

Монольоґ, про який згадували американські кореспондненти у вчорашніх звідомленнях про наради Ради Заграничних Міністрів п"ятьох потуг у Лондоні, а який відносився до промови Молотова, був, як тепер виявляється, небувалою сенсацією. У тій промові Молотов зазначив, що Совєти дуже зацікавлені відносинами у Африці і над Середземним морем. А далі підкреслив, що якщо б дотеперішня італійська колонія у Африці - Триполітанія - мала бути віддана комусь з Об"єдинених Держав під заряд, то совєти бажали б стати таким зарядцем.

Сподіються дальших домагань.

У Лондоні політичні кола є того переконання, що це, що сказав Молотов у справі Триполітанії, а далі й Ерітреї, є щойно вступом, бо совєти поставлять ще інші територіяльні домагання, не зважаючи на те, що великі потуги станули в Сан Франціско на тому, що вони не будуть по війні змагати до територіяльного побільшення. Отже кажеться, що совіти будуть домагатись заряду над Додеконезькими островами, хоч ті острови, що належали до Італії, мали б тепер перейти в посідання Греції. Далі совєти зголосять свої претенсії на Близькому Сході, до порту над Чорним морем, до Ірану і т.п.

- -

Закроюються два різні табори.

Коли брати під увагу наради, що тепер ведуться у Лондоні в справі наладнання мирних відносин, то впадає виразно в очі, різниці між представниками З"єднених Держав і Англії, та представниками совєтів, щодо розуміння відносин в таких краях як Греція, Румунія, Болгарія. Те, що в совітах є демократією висловом народу, цілком не відповідає поглядам американців і англійців і навпаки. Греція є для совітів майже "націстівською", а для Англії і Америки такою, що ступає на демократичний шлях. В Румунії уряд Ґрози є для совєтів народним, а для Америки та Англії накинений совітами.

Нарікають на Бирнса.

Американські кореспонденти кажуть, що вже навіть від Молотова можуть більше довідатися, як від свого секретаря стейту Бирнса. Та Бирнс є мабуть в такому положенні, що тепер треба багато зміняти з того, що вже було обговорене у Вашинґтоні. Тому й не так легко давати йому тепер відповіді на запити кореспондентам.

Інакше як каже Молотов.

Лондонські газети представляють цілком інший стан Румунії, ніж той, що його змальовує совєтський комісар Молотов. Пишеться, що король Михайло хоче, щоби були здійснені вимоги Алиянтів, а тим самим, щоби був заведений демократичний режім на місце диктаторського режиму Ґрози, якого попирає Москва.

За тісний зв"язок з Совітами!

Які є заміри совітів супроти Ірану, можна пізнати по тому, що московська преса розписалася про просьбу "опозиції" в Ірані, звернену до Ради Заграничних Міністрів у Лондоні, щоби перевести в Ірані драстичні реформи і завести там таку заграничну політику, яка спиралася б на приязних відносинах з Сов. Союзом. Далі кажеться, що в Ірані переслідують "демократичні організації". Знова сов. пресова аґенція розписується про "автономний рух", що змагає до злуки з совєтським Азербайджаном тих іранських територій, що мають нафтові терени.

Перепало совєтське вето.

Екзекутивний Комітет Об"єднаних Держав рішив 11 голосами проти 3-х, щоби дати ансамбль Об"єднаних Держав уже на першій сесії змогу допустити ще інші держави до Організації Об"єднаних Держав. Проти цього був совєтський представник А. Громико, а за ним пішли Чехословаччина та Югославія.

За колективний заряд!

Американський проєкт в справі таких територій, як італійські колонії, був за те, щоби їх віддати під заряд тої чи іншої держави. Та як Совєти зголосилися до того заряду в Африці, зайшла зміна. Америка та Англія є тепер за колективний заряд, а не поодинчий.

ОСТАННІ ВІСТКИ. Прем'єр Іраку запротестував проти деклярації президента Трумана, в якій цей заповів допущення жидів до кольонізації Палестини. - Жиди з табору Бельсен домагаються, щоб їм позволили оселитися в Палестині. - Ген. Чан-Кай-Шек і провідник китайських комуністів Мао порозумілися в справі створення ради, до якої ввійдуть представники всіх партій. - В цьому тижні з"їдуться у Берліні визначні правники Англії, Америки Совітів і Франції, щоб усталити процедуру для процесу в Норимберзі. - Король Бельґії Леопольд видав проклямацію до бельгійського народу перед своїм прибуттям до Швайцарії. - Марш. Александер, головнокомандуючий алиянтських військ в Італії попрощався в Римі перед своїм від"їздом до Канади на становище генерального губернатора.

Редагує Л. Лаврів.

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, четвер 4. жовтня 1945. Ціна 50 Фен.

Візиту марш. Жукова відложено з причини злого стану його здоров"я.

Марш. Монгомери мав у Лондоні довшу промову на тему окупаційної політики в Німеччині. Він говорив про господарське і харчеве положення англ. зони, про справу відбудови та питання протинацистівської політики. Він сказав: під харчевим оглядом погано, і населення одержить лише конечне до прожитку мінімум. Ключ для господарської розв"язки лежить у продукції вугілля. Якщо та заведе, господ. криза стане невідкличною. Монгомери виповівся за гострою протинацистівською політикою.

Ген. Паттона, команданта 3. амер. армії, що заряджує Баварією, звільнено з його посту. Це наступило по тому, як ген. Паттон склав звіт у ген. Айзенговера про протинацівську політику в Баварії. Після того звільнено премієра Шеффера. На місце ген. Паттона прийшов Командант 7. армії. Ген. Паттон обійняв команду 15. армії.

Міжнародна Комісія Контролі в Австрії заборонила австрійцям носити мундури. Крім того заряджено свободу преси в цілій Австрії.

Між Мадярщиною і В.Британією почалася виміна торг. інформацій.

8. жовтня відбудуться в Норвегії перші вибори від 9 літ.

Амбасадор Італії зложив увірительні листи тимч. през. Польщі - Берутові у Бельведері.

Ген. Айзенговер прибуде в неділю до Голяндії.

Вісім британських послів виїде до англ. зони, щоби пізнати місцеві обставини.

Де Голь прибув до французької зони у Німеччині.

Комісія амер. конгресу для справ атомової бомби висказалася за задержанням тайни її конструкції.

Уряд Румунії оголосив знесення конц. таборів.

У Вашингтоні подано до відома, що през. Труман не одержав дотепер відповіді на свій лист з дня 31 серпня, в справі жидівської іміграції до Палестини, що його вислав до британського уряду. В Лондоні говорять, що відповідь вислано 16. вересня.

ГРУБІ РИБИ ДОВКОЛА СТАЛІНА
/Хто може бути його наслідником/

У зв"язку з поголоскою, про можливість уступлення Сталіна, яку ми подали в попередньому числі за Stars and Stripes, подаємо в перекладі з незначними скороченнями статтю американського журналіста Едбара Слова, в якій він висловлює свої думки про те, хто з найчільніших співробітників Сталіна міг би стати його наслідником. Стаття появилася в амер. журналі "The Saturday Evening Post" /закордонне видання за квітень 1945/.

- x -

Сталін став так дуже синонімом Рад. Союза, так в Росії як і поза нею, що багато людей думає, що його примхи і фантазії є одиноким законом, який визнає ціла держава. Росія це диктатура, а Сталін диктатор: отже Росія це Сталін - так логічно виходило б. Американські публіцисти, які мають звичай писати : "Що думає Сталін", або "Що зробить Сталін", і які все знають, витворюють перекonання, що Йосиф Висаріонович Джугашвілі рішає про все.

Сталін дійсно вирішує дуже багато, і нема ніякої зміни в політичних справах без його згоди. Але є межі його сили і неприсутности. Тисячі рішень приймаються і вони не переходять через його стіл, а не одно з них є важне.

Росія, це "диктатура пролетаріяту", як каже конституція. Але Сталін висловлює це своїми словами: "Ніяке важке політичне або організаційне питання не вирішується в наших совєтських чи інших державних органах без

Закроюються два різні табори.

Коли брати під увагу наради, що тепер ведуться у Лондоні в справі наладнання мирних відносин, то впадає виразно в очі, різниці між представниками З"єднених Держав і Англії, та представниками совєтів, щодо розуміння відносин в таких краях як Греція, Румунія, Болгарія. Те, що в совітах є демократією висловом народу, цілком не відповідає поглядам американців і англійців і навпаки. Греція є для совітів майже "націстівською", а для Англії і Америки такою, що ступає на демократичний шлях. В Румунії уряд Ґрози є для совєтів народним, а для Америки та Англії накинений совітами.

Нарікають на Бирнса.

Американські кореспонденти кажуть, що вже навіть від Молотова можуть більше довідатися, як від свого секретаря стейту Бирнса. Та Бирнс є мабуть в такому положенні, що тепер треба багато зміняти з того, що вже було обговорене у Вашинґтоні. Тому й не так легко давати йому тепер відповіді на запити кореспондентам.

Інакше як каже Молотов.

Лондонські газети представляють цілком інший стан Румунії, ніж той, що його змальовує совєтський комісар Молотов, Пишеться, що король Михайло хоче, щоби були здійснені вимоги Аліянтів, а тим самим, щоби був заведений демократичний режім на місце диктаторського режіму Ґрози, якого попирає Москва.

За тісний зв"язок з Совітами!

Які є заміри совітів супроти Ірану, можна пізнати по тому, що московська преса розписалася про просьбу "опозиції" в Ірані, звернену до Ради Заграничних Міністрів у Лондоні, щоби перевести в Ірані драстичні реформи і завести там таку заграничну політику, яка спиралася б на приязних відносинах з Сов. Союзом. Далі кажеться, що в Ірані переслідують "демократичні організації". Знова сов. пресова аґенція розписується про "автономний рух", що змагає до злуки з совєтським Азербайджаном тих іранських теріторій, що мають нафтові терени.

Перепало совєтське вето.

Екзекутивний Комітет Об"єднаних Держав рішив 11 голосами проти 3-х, щоби дати ансамбль Об"єднаних Держав уже на першій сесії змогу допустити ще інші держави до Організації Об"єднаних Держав. Проти цього був совєтський представник А. Громико, а за ним пішли Чехословаччина та Югославія.

За колективний заряд!

Американський проєкт в справі таких територій, як італійські колонії, був за те, щоби їх віддати під заряд тої чи іншої держави. Та як Совєти зголосилися до того заряду в Африці, зайшла зміна. Америка та Англія є тепер за колективний заряд, а не поодинчий.

ОСТАННІ ВІСТКИ. Прем'єр Іраку запротестував проти деклярації президента Трумана, в якій цей заповів допущення жидів до кольонізації Палестини. - Жиди з табору Бельсен домагаються, щоб їм позволили оселитися в Палестині. - Ген. Чан-Кай-Шек і провідник китайських комуністів Мао порозумілися в справі створення ради, до якої ввійдуть представники всіх партій. - В цьому тижні з"їдуться у Берліні визначні правники Англії, Америки Совітів і Франції, щоб усталити процедуру для процесу в Нюрнберзі. - Король Бельгії Леопольд видав проклямацію до бельгійського народу перед своїм прибуттям до Швайцарії. - Марш. Александер, головнокомандуючий аліянтських військ в Італії попрощався в Римі перед своїм від"їздом до Канади на становище генерального губернатора. _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

Редагує Л. Лаврів.

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, четвер 4. жовтня 1945. Ціна 50 Фен.

Візиту марш. Жукова відложено з причини злого стану його здоров"я.

Марш. Монгомери мав у Лондоні довшу промову на тему окупаційної політики в Німеччині. Він говорив про господарське і харчеве положення англ. зони, про справу відбудови та питання протинацистівської політики. Він сказав: під харчевим оглядом погано, і населення одержить лише конечне до прожитку мінімум. Ключ для господарської розв"язки лежить у продукції вугілля. Якщо та заведе, господ. криза стає невідкличною. Монгомери виповівся за гострою протинацистівською політикою.

Ген. Паттона, команданта 3. амер. армії, що заряджує Баварією, звільнено з його посту. Це наступило по тому, як ген. Паттон склав звіт у ген. Айзенговера про протинацівську політику в Баварії. Після того звільнено премієра Шеффера. На місце ген. Паттона прийшов Командант 7. армії. Ген. Паттон обійняв команду 15. армії.

Міжнародна Комісія Контролі в Австрії заборонила австрійцям носити мундури. Крім того заряджено свободу преси в цілій Австрії.

Між Мадярщиною і В.Британією почалася виміна торг. інформацій.

8. жовтня відбудуться в Норвегії перші вибори від 9 літ.

Амбасадор Італії зложив увірительні листи тимч. през. Польщі - Берутові у Бельведері.

Ген. Айзенговер прибуде в неділю до Голяндії.

Вісім британських послів виїде до англ. зони, щоби пізнати місцеві обставини.

Де Голь прибув до французької зони у Німеччині.

Комісія амер. конгресу для справ атомової бомби висказалася за задержанням тайни її конструкції.

Уряд Румунії оголосив знесення конц. таборів.

У Вашингтоні подано до відома, що през. Труман не одержав дотепер відповіді на свій лист з дня 31 серпня, в справі жидівської іміграції до Палестини, що його вислав до британського уряду. В Лондоні говорять, що відповідь вислано 16. вересня.

ГРУБІ РИБИ ДОВКОЛА СТАЛІНА

/Хто може бути його наслідником/

У зв"язку з поголоскою, про можливість уступлення Сталіна, яку ми подали в попередньому числі за Stars and Stripes, подаємо в перекладі з незначними скороченнями статтю американського журналіста Едгара Слова, в якій він висловлює свої думки про те, хто з найчільніших співробітників Сталіна міг би стати його наслідником. Стаття появилася в амер. журналі "The Saturday Evening Post" /закордонне видання за квітень 1945/.

- x -

Сталін став так дуже синонімом Рад. Союза, так в Росії як і поза нею, що багато людей думає, що його примхи і фантазії є одиноким законом, який визнає ціла держава. Росія це диктатура, а Сталін диктатор: отже Росія це Сталін - так логічно виходило б. Американські публіцисти, які мають звичай писати : "Що думає Сталін", або "Що зробить Сталін", і які все знають, витворюють переконання, що Йосиф Висаріонович Джугашвілі рішає про все.

Сталін дійсно вирішує дуже багато, і нема ніякої зміни в політичних справах без його згоди. Але є межі його сили і неприсутності. Тисячі рішень приймаються і вони не переходять через його стіл, а не одно з них є важне.

Росія, це "диктатура пролетаріяту", як каже конституція. Але Сталін висловлює це своїми словами: "Ніяке важне політичне або організаційне питання не вирішується в наших совєтських чи інших державних органах без

директив нашої партії в цьому сенсі ми можемо сказати, що диктатура пролетаріяту є по суті диктатурою партії, як сили, яка в дійсності веде".

Біля 20 мільйонів людей включно з комуністами і комсомольцями є заставлені до виконування цеї диктатури, а більшість з них ніколи не бачила самого Сталіна. Машинерія складається зі соток малих партійних комітетів. Кожний з них має свого малого лідера, який у власній ділянці кермує щоденним життям пересічного селянина і робітника. Теж і центральними державними органами в Москві керують партійні комітети. І на свойому становищі Сталін є неоспоримим провідником, що стоїть на вершку величезної партійної організації і має владу остаточного рішення.

"Рішення одної людини" каже Сталін до Еміля Людвика опрокидуючи фюрерський прінцип особистої диктатури, "є завжди або майже завжди односторонні. В нашому керівному органі, в Центральному Комітеті нашої партії, який веде усі наші совєти і партійну організацію, є біля 70 членів. Кожний з них вносить туди свій досвід. А коли б було інакше, коли б рішення приймалися індивідуально, ми напевно поповнили б багато помилок".

Центральний Комітет, який як каже Сталін, представляє собою мудрість цілої партії, вибирають на всесоюзних комуністичних конґресах, що відбуваються періодично. Тепер це є щорічний Всесоюзний Партійний З"їзд, який може вибрати нового члена Ц.К., або відкликати старого. Внутрі Ц.К. існує мале політичне бюро - Політбюро - в якому зосереджена вся політична і адміністраційна влада держави. Вісім членів політ. бюра, крім Сталіна, і п"ять членів-заступників, є завжди правою і лівою рукою начального маршала. Кожний з них несе величезну відповідальність, а всі разом кермують долею більших ніж 1/5 земної кулі. Це довга і крута дорога, яка веде до Політбюра. Інша є політика в цьому краю, там не існують можливості швидко зробити карієру в якийсь оригінальний спосіб.

Політбюро вже стабілізувалося і ніякий новий член не є в змозі здобути за часів Сталіна досить сили, щоб стати особливо важною фігурою. З поміж теперішних членів бюра вийде колись наслідник Йосифа Сталіна.

Довійни буржуазні дипльомати могли частіше бачити Сталіна ніж в останньому часі. Мало відомо з його особистого життя і жаден закордонний дипльомат ніколи не був в його 6-ти кімнатному мешканні на Кремлі. Недавно одружилася його дочка Светлана, але про це не було ніякої згадки у совєтській пресі і кореспонденти мусіли сушити собі голову, щоб розвідати, з ким вона одружилася. За виїмком кількох його інтимних товаришів ніхто не знає напевно, чи Сталін знова одружився після смерти його другої жінки. А з чужинцями він не розмовляє про ніякі справи.

Продовж року, який я провів у Рад. Союзі, відвідав я різні державні уряди, де бували теж і члени Політбюра, але Сталіна бачив я лише раз. Продовж війни ніякий кореспондент не мав з ним інтерв'ю. Аларих Джекоб з лондонського Дейлі Експресу був одиноким кореспондентом, що в часі війни бачив Сталіна, щоб передати йому привіт, але з цього нічого не вийшло. Оповідають про це так: Коли Черчіль запросив Сталіна на обід до британської амбасади в часі останнього побуту в Москві у жовтні, Сер Клар Керк згодився виїмково, щоби один з кореспондентів стояв у нутрі близько дверей і бачив як входитиме великий муж. Джекоб був нашим делегатом. Він перший побачив, як Сталін ввійшов у двері і коли цей хотів подати йому свою шапку, то Джекоб, який пройшов добру школу громадського виховання і громадянин в його особі перевищав журналіста, не схотів бути потрактований як лакей, відвернувся і вийшов.

В порівнанні до інших членів до Політбюра життя Сталіна є наче отверта книжка. Беручи собі його за взірець, жаден з них не уділяє пресі інтерв'ю за виїмком Молотова. Молотов і Ворошилов а інколи Мікоян, тільки ці трибувають на бенкетах для чужинців. Калінін отискає руку всім дипльоматам, але інші рідко коли появляються прилюдно, за виїмком державних виступів, і чужинці дуже рідко їх бачать.

/Продовження в слідуючому числі/.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ: НОВА НАПАСТЬ НА ЗАХІДНІ ДЕМОКРАТІЇ

Ще добре не прогомоніла напасть "Ізвестій", органу з кордонного комісаріяту у Москві, на Злучені Держави і Вел. Британію за їх настоювання, щоб в Румунії і Болгарії заведено демократичні правительства, а ось уже і "Правда", орган самого Кремля, виступила з новою атакою.

Правда пише: "З впертістю газета "Ню-Йорк Таймс" багато разів заявляла, що в Болгарії, Румунії і Угорщині встановлено режими, які не заступають волі народів, режими тоталітарні. Даремно було б шукати фактичних даних або думок, що були б основою для такої позиції. "Таймс" робить такі заяви чисто догматично".

Сказавши, що в цих краях слідно "весняний легіт демократії" "Правда" продовжає:

"Ню Йорк Таймс" думає, що розриткови вище згаданих урядів може сприяти з одної сторони "сила американської демократії, що виявилась в такій ролі в Европі й Азії, в ролі, що увінчалась атомною бомбою", а з другої сторони - той факт, що "світ надіється на одержання допомоги від Злучених Держав".

"Отже - пише "Правда" - атомна бомба і майбутня допомога Злучених Держав повинні служити засобами для впливового натиску на народи Балкан!! Остаточно стала ясна дійсна позиція "Ню Йорк Таймса".

"Правда", каже, що кореспонденти, які дивляться на політичні режими в Болгарії, Румунії і Угорщині, як на тоталітарні, є тими самими кореспондентами, що стремлять до відродження політичних партій, що грали роль фашистської агентури і які цілком не хвилюються з приводу режиму в Греції, де фашистська кліка здавлює всі демократичні елементи". /"Америка" 15. вересня 1945., ч. 97/.

ГЕН. Де-ҐОЛЛЬ РОЗІЙШОВСЯ З ЛІВИЦЕЮ

У Франції прийшло до остаточного розриву між тимчасовим правителем, ген. Де-Ґоллем а бльоком лівих партій - комуністів, соціялістів і радикалів. Непорозуміння обертається довкола зближаючихся виборів до парламенту.

Ліві партії не годяться на заповіджений Де-Ґоллем розподіл виборчих округів, що дає сільському населенню більше мандатів, як було це до війни.

Ліві партії вислали до Де-Ґолля депутацію на пересправи, а він її не приняв. Тоді вони оголосили, що візьмуть справу "перед нарід". /"Америка". 15. вересня 1945, ч. 97/.

У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Карпатська Україна ще досі формально не прилучена до совєтської України. Країною кермує Народна Рада в Ужгороді, яка спирається на льокальні народні комітети.

У краю велика нужда. Мадяри сильно ограбили населення. Йому тепер бракує товщу, м'яса, хліба, обуви, одягу і другого. Ще існує приватна торгівля, яку ведуть жиди.

Між беземельне і малоземельне селянство вже розділено 103.000 акрів землі. Урухомлено кілька фабрик. Працюють хемічна фабрика, цукроварня, рафінерія нафти, цементівня і папірня. Відкрито великі поклади вугілля.

В Ужгороді має бути створений український університет.

Виходять два українські часописи: офіційний орган Народної Ради "Закарпатська Україна" і "Закарпатська Правда" ~~/обі комуністичні/~~.

СІОНІСТ... НАРІКАЮТЬ НА АНТИСЕМІТИЗМ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Новинкарська аґенція ОНА довідалася в Празі з кол, близьких до совєт. амбасади що СОВЄТСЬКА ВЛАДА В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ ПРОГОЛОСИЛА СІОНІСТИЧНИЙ РУХ НЕЗАКОННИМ. Послідовно замкнено школи для дітей, заложені сіоністами.

Сіоністичний рух називає совєтська влада Карпатської України "протисовєтським і реакційним". /"Америка" 15.вересня 1945, ч. 97/.

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГ. КОМІТЕТУ

Найбільш пекучою справою українськ х жертв війни в окупованих краях /Німеччині, Австрії, Італії, Франції та Бельгії/ це забезпечення нашим людям права свобідного перебування та не змушування їх вертатися до краю, де їм грозить небезпека зогляду на їх національне походження чи релігійні або політичні переконання. На зборах Американської Ради Добровільних Допомогових Організацій ухвалено резолюцію в цій справі та вислано її до президента Злучених Держав та секретаря стейту.

Після одержання відомостей, цього права азилю не приноровлюється до українських жертв війни.

Усі дотеперішні заходи не принесли бажаних успіхів і тому треба, щоби усі наші церкви, організації релігійні та свідські як і поодинокі громадяни висилали прохання до президента Трумана, щоби право азилю було признане усім українським жертвам війни.

Зокрема повинні апелювати наші ветерани минулої і цеї війни.

В европейських краях ведеться організований терор проти українських людей.

Американсько-українська суспільність мусить по своїм силам цю оргію припинити. /"Америка", 15. вересня 1945, ч. 97/.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКІНЧИЛАСЯ ФІЯСКОМ

Ще тому кілька днів писав англ. публіцист, що публікує під псевдонімом"Верітас", "що існують засадничі розбіжності між західними великодержавами і Росією. Совітське поняття однопартійної демократії, є уважане на заході за противенство, якого не можуть доглянути тільки народи політично нед зрілі. Стремління Росії до мілітарної сили не є доказом, що совіти вірять в тривалість миру. Совіти можуть мати інтереси в басені Сер дземного моря, але їх бажання мати виключне посідання одної з брам північної Африки є проявом такої самої акції, яку вони проводять за залізною куртиною, яка відділює середну і полудневу Европу". Вчора вечором конференція міністрів повзяла ухвалу замкнути сесію. Тепер вже цілком ясно, що лондонська конференція не довела до жадних успіхів. Британський комунікат каже: з причин чисто процедурального характеру прийшло до зірвання конференції. Провідні мужі держав будуть тепер шукати можливостей щоби конференція в недалекій будуччині могла наново розпочати свої праці.

Московський комунікат подає про це саме. В поодиноких питаннях показалися поважні непорозуміння. Становища деяких міністрів були противні постановам потсдамської конференції. Та мимо того совітська делегація не опустила конференції.

На ділі справа представлялася так, що ком. Молотов поставив 22 вересня внесок, щоб уневажнити ухвали з дня 11 вересня. Ком. Молотов спротивився допущенню Франції і Китаю до нарад над справою договорів з балканськими державами. Ком. Молотов заявив, що ці держави не виповіли навіть балканським державам війни, та що він інше становище до тієї справи міг би заняти щойно за згодою свойого уряду. Тоді прем. Етлі і през. Труман вислали письмо до Сталіна, щоб він перевірив ще раз своє становище в тій справі. Марш. Сталін відповів, що він виповідається вповні за становищем ком. Молотова. З тих причин дійшло до розбиття конференції. Конференція тривала три тижні і відбула 33 засідання.

МОСКОВСЬКЕ РАДІО подало до відома, що ком. Молотов поінформував мін. Бирнса, що справа контролі Японії через чотири великодержави є конечна. Мін. Бирнес відповів, що є в плянах дорадча комісія, до якої мають увійти всі ті держави, що вели війну з Японією. На це відповів Молотов, що така дорадча комісія це щось іншого, та що її [illegible] повинно попередити створення контрольного правління для Японії, зложене з представників 4-х великодержав, цебто Америки, Совітів, Англії і Китаю.

Редагує Л.Лаврів

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Мюнхен, вівторок 9 жовтня 1945 Ціна 50 Фен.

- -

Політична опінія світу є дальше під враженням неповодження конференції міністрів закордонних справ у Лондоні. Лондонська преса підчеркує, що повстало поважне занепокоєння про дальший розвиток ситуації. Є мала надія щоби вдалося досягнути заступникам закордонних міністрів, які ще далі радять. Повстають нові пункти незгод. А саме справа частини Шлеська, до якої мають претенсії Польща і Чехословаччина. Др. Реннер в імені Австрії зголосив претенсії до італійського Тиролю. Преса підчеркує, що ситуація напевно буде погіршуватися, якщо три великодержави - цебто Англія, Америка і Совіти не дійдуть між собою до порозуміння.

"Ізвєстія" - орган комісаріяту закордонних справ обговорюючи лондонську конференцію пише, що делегації західних великодержав виказали у своїй поставі "уперте відхилення від постанов потсдамської конференції", та грозить, що при задержанні такої постави "підстави взаїмної співпраці між великодержавами можуть захитатися". Це все спричинило, що през. Труман у своїй несподіваній промові в неділю сказав м.ін. "нова війна була б невідкличним кінцем для нашої культури". І це кілька тижнів після формального закінчення другої світової війни.

Еспанський уряд відбуває ряд важних засідань у зв"язку з нагінкою у світі, яка ведеться на уряд Франко. На засіданні виринули ще раз справи привернення монархії у Еспанії. Преса повідомляє, що Франко знова звернувся з конкретними пропозиціями до претендента на еспанський престіл, що тепер перебуває у Швайцарії.

Процес проти Лаваля є повний бурхливих сцен. В суботу Лаваль і його оборона опустили залю, та відказуються повернути. Процес переложено на понеділок.

Місію творення нового уряду в Японії доручено бувш. японському амбасадорові у Вашингтоні Шідегара. Він заявив, що сподіється, що в короткому часі йому вдасться створити новий уряд.

Амер. політик Вілсон заявив, що цілі окупаційної політики аліянтів Японії не багато різняться від цілей у Німеччині, цебто унеможливити Японії ведення війни в будуччині, релігія Шінто буде знесена, традиційна інституція цісарського дому буде сильно змодефікована, а промисл перестане бути монополем кількох багатих родин.

Др. Гиґнер склав новий баварський уряд. Поіменний склад проголосять по затвердженні цього уряду Військовим Правлінням. При творенні нового кабінету був спір між соціялістами і комуністами за теку міністра внутр. справ. Др. Гиґнер порішив спір на користь соціялістів.

Англійський прокуратор для процесу у Нюрнберґу відлетів з Лондону до Берліна, щоби тут брати участь у остаточних приготуваннях до процесу. Акт обвинувачення є вже готовий, в тих днях його доручать оскарженим, залишаючи їм тридцять днів до підготовки оборони. Дата процесу ще остаточно не визначена, одна подають, що процес відбудеться у листопаді. На лаві обвинувачених засяде також Гес, який, як подає радіо - відлетів до Англії щоби намовити її до війни проти Совітів.

В Будапешті відбулися вчора міські вибори. Вислід виборів проголосять у середу. Виборам приглядалося 33 заграничні журналісти

Польський міністр промислу Гіляри Мінц сказав, що це неправда, що совіти вивезли все промислове устаткування з тих теренів Німеччини, що припали Польщі. Совіти вивезли найбільше 30%.

- -

„The Saturday Evening Post"

ГРУБІ РИБИ ДОВКРУГИ СТАЛІНА

/продовження/

Ніхто не може бути більш наївний, ніж деякі закордонні дипльомати, які уявляють собі, що вони здобули вплив у Кремлі тому, що Сталін в розмові з ним був одну хвилину сердешний. Особисті взаємини навіть зі своїми земляками, не мають ніякого впливу, якщо згляд на них вимагав би якогонебудь відхилення від "льоґіки речей". Вони величаються, що вони люди з заліза. Вони живуть тільки для свойого діла, живуть реальними здобутками. Вони віддалися всеціло державі і тій силі, яку вони ведуть і як - навиворот - веде їх.

Я пригадую собі інцидент, який краще як усе інше виявляє той етос, яким ці люди живуть. Виконуючи одне дипльоматичне завдання я зустрівся з комісаром, що був великою фіґурою зараз після найвищих головачів. Була зроблена одна така заввага, яку при більшому переборщенні можна було зрозуміти так, що комісар цікавиться однією молодою дамою. Він зміся насупився, зморщив брови і відповів: "Я не маю часу для забав і розваг". А пізніше додав: "Не маю часу на воду, жінки і співи. Я живу тільки для мого діла - діла - діла". Я хотів злагіднити враження викликане тамтим натяком, але він остав поважний і насуплений.

Ці люде, - наче роботи, а полюдськи виглядають тільки тоді, коли з ними зустрічаєтесь. Вони є повним запереченням повільного розлізлого урядовця колишніх царських часів. Їх робочий день триває 14 годин. З правила встають пізно і, за взірцем Сталіна, працюють пізно в ніч. Лише Лазар Мойсеєвич Каґанович, який керує совітськими залізницями і збудував московське метро, встає рано пів шостої і студіює від шостої до дев"ятої. Він - одинокий жид в Політбюрі, а його дружина, талановита жінка, теж жидівка, головує в профспілці советської текстильної інструкції.

Всі вони, як виглядає - ведуть консервативне, бездоганне і моральне життя, але як усі росіяни, люблять добрий харч, водку і вино. Одинокий Мікоян, що танцює. Жаден з них не має особистого багацтва ані зложених грошей, але за те вони мають найкращі мешкання, дістають обильні харчі приділи, мають особові авта і люксусові бюра. Більшість з них живе на Кремлі. Майже всі сімейні, але мало чути про їх жінок. Діти вчаться у звичайних народних школах, але возять їх туди автами.

---o---

Мало було змін у членському складі Політбюра за останніх 15 літ, за виїмком вибору нових членів заступників і усунення трьох членів у висліді чистки в 1937 р. Тепер там є такі "молоді большевики" /що вступили до партії після революції/: Лаврентій Павлович Берія - грузин, шеф НКВД; Микита Сергієвич Хрущов, лідер української партії. Атанас Іванович Мікоян, вірменин, орґанізатор совєтської харчевої промисловости; Щербаков, секретар московської партії, шеф політичного відділу в Червоній Армії, керівник советської пропаганди. Вознесенський /наймолодший віком/, експерт по економічним справам, координує все державне плянування.

Ніхто з них не має підставової освіти. Сталін і Молотов знають дещо по-німецьки, стільки ж Каґанович. Ніхто з членів Політбюра не говорить по-англійськи. Сталін знає кілька слів, а інші, як і багато російських урядовців вивчає тепер мову союзників. Жданов є одинокий член Політбюра, який має середню освіту, а його жінка теж дістала добру освіту. Жданова вважають "інтеллектуалом" на Кремлі. Він знає по французьки і по-німецьки.

---o---

Хто ж зпоміж тих людей стане черговим володарем Росії, коли Сталінові, як це недавно в нас вмовляв Генри Кесиді в своїй статті, не остало вже багато літ? Подібно як Ленін, Сталін досі ніде прилюдно не назвав свойого наслідника, а росіяне очевидно бояться говорити на цю тему. В порядку старшинства в партійній історії перших п"ять імен це: Калінін, Ворошилов, Молотов, Шверник і Каґанович, але Калінін і Ворошилов уже докінчують свого віку при владі, а зпоміж оставших трьох ніхто не стане на першому місці з деяких причин.

Основним питанням для позиції даного діяча в партійній організації є стратеґія сили і степень довір"я Сталіна. Ці два пункти вору є добрим мірилом. Поза Політбюром Центральний Комітет має ще два інші осередки сили: партійний секретаріят - з чотирьох членів, і орґ-бюро партії з дев"яти членів. Молотов, Калінін, Ворошилов і Каґанович не є членами жадного з них. Місця в обох має тільки Сталін, Жданов, Андреєв і Маленков.

Коли Сталін виїздив до Теґерану, на першу поїздку за кордон від революції, то були пороблені всі заходи, щоб його поворот був певний. Розповідали тоді - а я не знаю, чи це була правда - що мимо цього на прохання Сталіна Політбюро вибрало також на всякий випадок свого керівника. Калінін залишився очевидно головою держави, як і досі. Кажуть, що оден список починався Ждановим, а в другому на першому місці стояв Андреєв.

Андреєв має біля п"ятдесят, а Жданов 49 літ, оба тішаться добрим здоров"ям. І один і другий не належить до старих большевиків, оба вступили до партії перед 20-тим роком життя, в час І-ї світової війни. Завжди були льояльні до Сталіна, від коли він вийшов на верхи. Належать до його найближчих приятелів. Сьогодні оба ці мужі є найбільш могутніми особами після Сталіна, а він має до них найбільше довір"я, а вони найбільше відповідальности. Сталін покладається на їхній осуд та вимагав від них, щоб партійний апарат ґрав бездоганно.

Ніодин інший муж не є так добре знаний чужинцям як вони, хоч дуже мало згадується про них у совітській пресі. Їх портрети дуже часто висять поруч Сталінового і старих членів Політбюра. Обох їх респектують і бояться в партії.

Андрій Андреєвич Андреєв - дивне ім"я. Це чоловік дрібний ростом і найменший з-поміж усіх членів Політбюра, але його вітальність і витривалість надзвичайні. В молодости був пастухом, опісля наймитом, а відтак залізничним робітником. Має за собою тільки два роки школи. Але продовж революції став найважнішою особою в радянських залізницях. В слушний час став по стороні Сталіна і допоміг звернути все зусилля проти Троцького і Зіновєва. Андреєва рідко видно на прилюдних виступах, а ніколи в театрі. Він досі вдягається в стару партійну уніформу, подібну до тої, що мав Сталін, заки став маршалом.

Товариш Андреєв може назвати найбільше партійних товаришів по їх імені і отчеству, за виїмком одного тільки Малянкова, голови Орґбюра, який теж є великим потентатом. Один комуніст сказав мені: "Малянкова мозок, це величезна картотека партійних членів. Він може подати історію кожного члена партії, якщо Сталін запитає". Маляков, як заступник голови Ради Народних Комісарів, знає всі штати цілої адміністрації в столиці і в краю, Андреєв ґрає ту саму ролю відносно всіх кадрів партії. Він є головою Контрольної Комісії партії, з ним мусить числитися кожний комуніст.

Але головна відповідальність Андреєва - це хліборобство, в тій ділянці він є експертом-самоуком. Це під його проводом партійний апарат пройшов безоглядно подібно крізь колективізацію до повної побіди. Від хвилини німецького нападу, його обов"язком було дбати про те, щоб сільське господарство виконало всі воєнні повинности. Всі керівники совхозів і колгоспів є відповідальні перед ним.

/продовження буде/.

"Америка" ч. 97, Філядельфія субота 15.IX.1945.

СОВЄТИ БУДУТЬ ФОРТИФІКУВАТИ ОСТРОВИ.

Совітське радіо в Хабаровську на Сибірі заповіло, що Совіти плянують розбудувати на велику скалю своє північно-східне побережжя над Тихим океаном і побудують нові порти на півострові Камчатка напроти Аляски. Радіо заповіло також, що Совіти обернуть понад 20 Курильських островів відібраних від Японії, у сильні кріпості, що створять сталеву сітку для захисту російських вод від Тихого океану. І від Америки?

"Америка" ч. 98. Філядельфія, вівторок 18.IX 1945.

НАСИЛЬСТВО В БОЛГАРІЇ

Протикомуністичні Болгари оскаржують сьогоднішний лівий болгарський уряд на чолі з Ґеорґієвом, що він завів військовий режім в краю, через що неможливі є вільні вибори, яких домагається Британія й Америка в заплату за визнання. Твердять ці кола, що лівий уряд Ґеорґієва утримує 75-тисячну приватну армію своєї міліції й при її допомозі держиться при владі. Розсіяна вона по стратегічних болгарських містах і селах і може впливати безпосередньо на населення, залякуючи його перед голосуванням. Вона складається з лівих елементів, що підчас війни сиділи в горах, а по війні зійшли на доли і роззброїли за благословенством і допомогою Червоної Армії існуючу національну поліцію. Ці, так звані, партизани, а тепер міліціонери, все ще мають військові болгарські позиції до своєї розпорядимости і крім того, роздають зброю всім комуністам. Болгарське населення боїться цеї міліції й піде на все, щоб тільки не попасти на її чорну лісту. Виборів в Болгарії мабуть не буде, а коли були б, то силувані.

ОСТАННІ ВІСТКИ.

Американський державний підсекретар сказав, що конференція у Лондоні все таки сповнила своє завдання, бо вияснила ситуацію. Совіти мали нагоду переконатися, що З"єдинені Держави не виречуться своїх засад ані приязні з Францією і Китаєм. Територіяльні зміни мусять відбуватися коли це лиш можливе, за згодою інтересованих народів. Мирові договори мають бути заключувані свобідно і силою не накидувані. При розв"язці колоніяльного питання треба брати під увагу добробут місцевого населення.

Болгарський міністер суспільної опіки заявив, що вибори в Болгарії відбудуться незалежно від цього чи опозиція візьме в них участь чи ні. Провідник болгарської опозиції проголосив бойкот виборів.

През. Труман зажадав від Конґресу для УНРРА кредит у висоті 550 міл.долярів.

У Японії Шіґагара створив новий ґабінет. Ґабінет складається з 15 ресортів, 4 теки задержали члени попереднього ґабінету. Ґен. Мек Артур затвердив склад нового ґабінету.

Повна демобілізація японської армії буде переведена до половини цього місяця.

Ґен. Айзенговер одержав спеціяльного дорадника для жидівських справ.

Вже від 15 листопада військове правління в містах і округах оступить своє місце німецьким властям. Військове правління буде виконувати лиш контролю.

3-х генералів польської еміґраційної армії заявило бажання вертатися з військом до Польщі.

Мін. Бирнес зложить звіт про Лондонську конференцію перед комісією конґресу для закордонних справ.

Рудольфа Гесса перевезено ~~вчора~~ літаком з Англії до Нюрнберґу.

У виборах в Будапешті побідила партія дрібних селян, яка зібрала більше голосів, як соціялістично-комуністичний ~~блок~~.

Мюнхен, неділя 21. жовтня 1945. Ціна 1,- РМ

ВІСТКИ З РАДІЯ І ПРЕСИ

У таборовому часописі "Наше життя", Аугсбург ч. 12 /17.10.1945/ появилася стаття Уласа Самчука п.н. "Король Страх" яку передруковуємо в цілості.

Не тільки в нас, але далеко-широко поза нами нашу думку і нашу діяльність стримує, гамує і обмежує одно дуже маркантне почуття - почуття страху. Це почуття дуже властиве нашій добі, і недармо покійний американський президент Рузвелт закликав світ звільнитися від нього. Почуття страху дійсно набрало в світі вислову універсального. Страх, як засіб влади, страх як метода виховання, страх як імпульс творчости, навіть культ, вірування, слово і продовження роду людського головним своїм рушієм має страх.

Коли б сьогодні хтось хотів привести світ до якогось порядку, йому в першу чергу треба знайти можливість виключити з нього страх. Навчити людину бути хороброю, перестати боятися. Навчити її вірити, що поза тим, що зветься страхом, є ще інший, безумовно, кращий світ - світ мужнього довір'я, світ ясного бачення, світ хоробрих людей, творчих і міцних людських характерів.

Це парадокс, але так, є цілим світом володіли і володіють боягузи. Ми всі частинно або цілком свідомо чи несвідомо до цього сорту людей належимо. Ті, що звуть себе хоробрими, сильними і могутніми, заковують себе в панцирі зі страху перед дійсністю. Страх змушує їх бути переборщено обережним, змушує бути невільниками своїх задумів, своїх систем, своїх ідей.

Наше суспільство так само не виключається з цього загального правила. По своїй, чи не своїй волі ми, українці, так само позбавлені можливости бачити світ і події ясно, чітко й хоробро. Ми так само пов"язані тим самим почуттям страху, ми так само затуманені в нашій щоденній поведінці. Це почуття, що руйнує й паралізує свідому волю, тримає нас такими взаємно-настороженими, що перешкаджає нам бути на цій планеті дома. Ми, що вийшли в широкий світ, що втратили рідний грунт, що підпали під категорію тих, яких історія кинула під свої колеса, ми знайдемо себе тільки тоді, коли позбавимося внутрішнього страху серед нас самих. Нам не страшні будуть сили поза нами, коли ми будемо спокійні й мужні між собою. Не боячись, ступатимемо по шляху вигнання, коли будемо знати й вірити, що кожна наша одиниця - ми всі разом, ми - одно й те саме в плоті й дусі, ми різні в чинах і в думках, однакові в силі терпіння і в силі творчої діяльности. Кожний на своєму місці, кожний великий, малий чи найменший вірний собі, і вірний тим, що разом з ним ділять його долю. Ми позбудимось страху перед самим собою, ми повіримо в себе, і тоді не страшна нам ніяка людська злоба чи ненависть.

Будьмо такими! Коли не можемо - думаймо над цим і виробляймо в собі хоробрість. Вірмо самим собі і всім, хто з нами. Слово українець має звучати для нас, як гасло хоробрости серед всякому зла, ненависти й боягузтва.

Так має бути! Багато, в що ми вірили не недавно, має бути передумано ще раз, і багато з того має бути знецінене й відкинуте. Нове, що народжується, мусить змусити нас відповідно жити й відповідно чинити. Але в першу чергу мусимо звільнитись від боязні жити, від боязні співжиття, від страху перед тим, що нас чекає. Нас не зломать ніякі інші сили, коли ми не зломимось самі від себе. Так вірмо, так думаймо, так живімо й так будьмо!

---о---

/"Дзеннік Жолнежа" - Видане польське /С/-/АПВ/ Ч. 583 25.9.45/

СЕНЗАЦІЙНЕ ІНТЕРВЮ МАРШ. ВІЛЬЗОНА.

"ЯКЩО ЗДПА ОБМЕЖИТЬ СВОЇ СИЛИ ТО РОСІЯ ЗДОБУДЕ СВОБОДУ ДІЇ"

Вашінгтон, 25.9.45.- /Ройтер/ Маршал сер Анрі Мейтленд Вільзон, шеф британської місії в з"єдиненому британсько-американському штабі у Вашінгтоні дав кореспондентові "Балтімур Сан" інтервю у зв"язку з заявою ген. Мек Артура про можливість ограничення та зменшення числа американських військових ґарнізонів в Японії.

Марш. Вільзон заявив м.ін., що якщо ЗДПА відкличуть значне число своїх військ з Японії, і обмежать в значній мірі бранку до американської армії, то тоді Росія матиме свободу дії. Марш. Вільзон уважає, що СССР відкриє таємницю атомової бомби до п"яти років, якщо присвятить дослідам цього винаходу всі свої фінансові та матеріялові спроможності, а це зробить СССР напевно.

Я дуже занепокоєний балканськими справами, сказав марш. Якщо ЗДПА обмежить свої впливи в Европі і свої війська на континенті, ніщо не зможе запобігти совєтському пануванні в Европі. Не можу зрозуміти, казав маршал, чому СССР говорить про безпеку і домагається для себе баз. Навіщо ж Росії бази, якщо вона дійсно не бажає територіяльних здобутків. Сталін заявив, що шанує силу і дійсно так поступає. Якщо ЗДПА будуть слабші, Росія пануватиме їх менше. Сталін пробуватиме панувати всюди там, де тільки це вдасться - закінчив свою заяву британський маршал.

---o---

ЧЛЕН АМЕРИКАНСЬКОГО КОНҐРЕСУ ПРО СИТУАЦІЮ В ПОЛЬЩІ.

НАД УСІМ ТЯЖИТЬ ТВЕРДА РУКА ОКУПАНТІВ

Лондон, 24.9.45.- /ПАТ/ - Польська преса в Америці друкує враження з подорожі до Польщі і Росії члена американського конгресу Ґордона, який разом з іншими трьома членами конґресу був в другій половині серпня ц.р. у Варшаві. Ці статті передруковує лондонський "Дзеннік Польскі".

Ґордон жив у Варшаві в готелі "Польонія", де живе там амбасадор ЗДПА. Хоча населення живе у великій нужді, то харч в "Польонії" незвичайно вибагливий. О дев"ятій годині вечора обов"язує в Варшаві поліційна година. Цілу ніч чути стрілянину, ніхто не певен свойого життя.

Політичні відносини, говорить Ґордон, гірші як про це думають американці. Совєтська влада не дозволила членам конгресу говорити з Міколайчиком, Ґрабським і Жимовскім. Дозволено говорити з Попельом, Станьчиком та Котом.

На думку Ґордона, вибори в Польщі в теперішню хвилину не до подумання, бо усе життя конролює всеціло військова та цивільна влада Совєтів. Релігійні відносини в Польщі такі ж погані, як і політичні. Над усім, каже Ґордон, тяжить тверда рука окупантів. В розмовах, що їх Ґордон провів з іншими членами конґресу, Ґордон ствердив, що "Польща є совєтською провінцією".

Господарська ситуація в Польщі замість того, щоб поправлятися, помітно погіршується. Совєтська армія не тільки живе з краю, але грабує і все добро вивозить. Допомога УНРРА для польського населення є незначна

бо більшість достав росіяни розграблюють і перепродують на чорному ринку по високим цінам. Розкрадання достав починається вже в румунській пристані Констанца. На чолі місії УНРРА в Польщі стоїть советський урядовець Меншіков і в складі місії не має ніодного поляка. Американським урядовцям УНРРА росіяни заборонили носити однострої.

Рільна реформа, на думку Ґордона, привела селян до руїни. Селянам забрано живий інвентар та машини, а з жнив обов"язані вони здавати державі, згідно з приписами 80% збору. На всіх дорогах, що ведуть на схід, видно стада худоби, що їх женуть до СССР советські вояки.

Ґордон стрінув у Варшаві колишнього вояка 2.-го польського корпусу. Не застав він у Польщі ані дому, ані сім"ї, ані праці. Плакав він і оповідав про свою долю та просив Ґордона, щоб він остеріг поляків, що перебувають ще на заході, перед тим, що їх жде в Польщі.

Ґордон опрацьовує об"ємистий звіт з своєї місії, якої ціллю було запізнатися з діяльністю АНРРА та використанням достав зв"язку з умовою про "позику і аренду" в Европі. Цей звіт предложить він офіційно комісії закордонних справ та палаті репрезентантів в кінці вересня ц.р.

---о---

"УРЯД" ПОКЛИКАНИЙ ЧУЖИМИ.

Лондон, 24.9.45.- /ПАТ/ - Лондонський щоденник "Дзеннік Польскі" звітує з Праги, що кардинал Ґльонд, метрополит Польщі, відмовився зложити офіційну візиту т.зв. провізоричному польському урядові, вважаючи, що цей уряд не покликаний волею польського народу, але чужими і він не може цього уряду признати.

---о---

/"Дзеннік Польскі" - орган Польонії в Ратисбоне, Реґензбурґ, ч. 106 , 1.10./

СОВЕТИ І ДЕМОКРАТІЯ.

В останньому часі слідна основна зміна в тоні англійської преси, якщо йде про справи СССР і загалом про советську форму правління. Цей зворот помітний і у військовій пресі. І так в числі з 9.9.45. військового англійського часопису "Крузадер" читаємо статтю "Проблема Росії", яку подаємо в скороченні:

З великою журбою глядить автор статті на англійсько-советські взаємини та ставить собі питання чим властиво є СССР, якою є її форма правління, і чи загалом можливе, щоб взаємини між цими двома державами наладналися як слід.

Автор починає свою статтю цитатом з промови міністра закордонних справ В.Британі - Бервіна, який у зв"язку з теперішньою ситуацією в Болгарії, Румунії та Мадярщині, сказав: "Уряди, які тепер створилися в цих державах, не вважаємо за уряди, що репрезентують волю більшости. З випадків які мали там місце в останньому часі, мається враження, що там один рід тоталізму замінено прямо іншим. Цей стан речей не можемо називати демократією. Здається, що поняття демократії вимагає точнішого окреслення.

Слова "демократія" уживають сьогодні в двох значеннях. Інше значення надають йому мешканці ЗДПА і ми самі - цілком інше росіяни.

В англо-американському понятті демократія це "правління народу, яке виконує сам нарід для добра народу" /цитата з промови през. Лінкольна в день перебрання влади/. З цього виходить, що нарід має повну волю у виборанні власного уряду для себе, що нарід має свободу висказувати свої думки, має право все критикувати і про все дискутувати. З цього виходить, що одиниця має право до розвитку на свій власний спосіб, такий який їй відповідає, з тим одним обмеженням, щоб вона не шкодила і не ставала на дорозі розвитку своїх ближніх. З цього виходить, що держава, яка становить загальні рами суспільного життя повинна втручуватися до справ одиниці можливо якнайменше.

Цілком навпаки є в системах тоталітарної держави, де приймається засаду, що одиниця існує для держави, що заборонена всяка критика, що висказування думок контролює уряд та накидується примусово всім громадянам певну систему віри і переконань. Поставима справу ясно; такий стан речей має саме місце в СССР. ССС це ніяка демократія. Ми мусимо цей факт зрозуміти і здавати собі з нього справу.

ж

Недавно я читав, пише автор статті Демарес під нагол. "Росія і західні союзники".

"Яке ж є совітське "вірую" питається п. Біз. "Це віра у всемогучість держави, якою управляє тільки одна єдина партія та не допускає до існування ніякої опозиції. Дальше, це віра в господарку яку плянує та контролює ця сама партія. Оця советська релігія, яку вже 28 років проповідують та насаджують уперті та немилосерні володарі у висліді створила найбільш централізований уряд, який знає історія:, уряду, який сам кермує кожним часописом, кожною радіостанцією, кожною фабрикою, залізничим шляхом і копальнею, кожною крамничкою і кожною фризієрнею.

Робітник у советській Росії може працювати тільки для уряду – одиниця мусить підпорядкувати всі свої потреби і бажання контролі держави... Існує тільки одне слово яке зможе схарактеризувати цю форму правління, – а словом тим є так часто надуживаний вислів "тоталізм".

ж

"Ті всі – каже п. Майдлетон Мюррі –, які деклямують на заході, що Росія є пробоєвиком демократії – діють шкідливо. Росія не є ніяким пробоєвиком демократії. Росія не признає демократичної системи правління. Росія загалом не признає підставової засади демократії, що нею є засада свободи особистої людини. Твердити, що Росія осягнула стан "господарської демократії" це безмежна глупота. Ми можемо говорити, що хочемо, про советську систему, декому може навіть подобатися – одначе з цілою рішучістю треба твердити, що ця система не має нічого спільного з демократією.

ж

З черги обговорює автор проблеми, які уважає за найважніші: чи можливим є створення мирних відносин між советською Росією і демократіями заходу. Автор приходить до висновку, що в демократичних державах громадянство має повну змогу не допустити до нової війни, в тоталітарній державі, якою є сьогоднішня Росія, хоча б незнати як дуже населення було перемучене війною, вибух нової війни залежить тільки від забаганки диктатора, де панує диктатура, все залежить від волі диктатора, а хто ж може знати, чим кермується його воля?".

ж

В кінцевій частині статті читаємо, повне неспокою, питання проти кого будує СССР свої оборонні бази і точки для нападів. Чей же не проти німців, які втратили всю силу, ані проти переможеної Японії.

"Закордонна політика СССР в останніх місяцях далека від спроби створення настрою безпеки. Перед 19 I р. Росія взяла участь разом з німцями в розборі Польщі і напала на Фінляндію – виховання дітей в советах має всі познаки мілітаризму"... В західних країнах Европи місцеві комуністичні партії поборюють відкрито усе, чого не затвердили совети".

ж

Ствердивши ясно, чим є советська форма правління – автор поставив низку питань на тему, чи можливим є, щоб заіснував мир між двома цілком чужими собі системами, з яких один рішучо напастливий. Вкінці автор висказує кілька побажань, залишаючи їх без відповіді. Цікавим є ще те, що стаття скермована до "думаючого вояка".

ПІДСУМКИ ЛОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Тритижневі наради конференції п"ятьох міністрів в Лондоні скінчилися дуже коротким, зложеним лише з 32 слів, комунікатом. Він стверджує офіційно, що міністри закордонних справ В.Британії, Росії, З"єдинених Держав, Франції і Китаю не підписали нормального протоколу конференції, який подавав би зміст нарад, хоча кожний з представників "великої п"ятки" уважає протокол конференції за згідний з ходом. Повертаючи до своїх столиць міністри лишили в Лондоні своїх делегатів, які може будуть радити дальше, одначе вони не мають жадних правосильних уповноважень. Темою нарад тих делегатів, чи радше експертів, має бути підготовка деяких подробиць мирових договорів для Европи. Вони мають в першу чергу зайнятися справою прохарчування Австрії, питанням майна скрадженого в час війни, та угдучиною басейну Рури і Надренії.

Що означає цей скупий в словах комунікат, який кінчить перший етап мирових нарад?

У виясненнях зложених пресі представниками конференції та в чисельних пресових коментарях, повторюються наперемінну слова: "банкроцтво", "мертвий пункт" і "припинення". Незалежно від цього, яке з тих слів є найбільш відповідним зачеркненням на цей стан речей не лишається сумнівів, що міністри "великої п'ятки" порозуміння не осягнули, що грізні риси, які все існували на потужній аліянтській военній коаліції розрослися та поглубилися до того степеня, що розвалям цієї коаліції при лондонськім конференційнім столі став доконаним фактом.

Поодинокі міністри перед своїм виїздом з Лондону вияснювали в цей спосіб невдатність конференції.

Бирнс.

Американський державний підсекретар вияснив з цілим темпераментом свої погляди на розбиття конференції. Головну причину він бачить в браку згоди на допущення Франції та Китаю до дискусії над мировими договорами з балканськими сателітами "оси".

Він заявив, що ЗДПА уважають річчю з самничої ваги, щоби ті народи, які брали повну участь у аліянтському военному зусиллі, мали таку ж участь у підготовці миру. Бирнс вияснив, що принципіяльно, совітський комісар закорд. справ В'ячеслав Молотов не висунув жадних застережень щодо американської пропозиції скликати в кінцевій фазі мирових нарад загально-европейську мирову конференцію, однак над цею пропозицією він не міг дискутувати без попереднього особистого порозуміння зі Сталіном. ухвал

Поза тим існує різниця в інтерпретації т.зв. "великої п'ятки" з Потсдаму. Бирнс і Бевін станули на становищі що потсдамські ухвали признали Франції і Китаєві повну участь в дискусії над усіми трактатами. Молотов, який на початку був тої самої думки, доказом чого було запрошення Франції і Китаю до Лондону, раптом 22. вересня виступив з тезою, що Францію і Китай не слід допустити не тільки до підпису остаточного рішення, але що вони мусять бути виключені з дискусії, і що це постановлено в Потсдамі.

Франція і Китай – сказав Бирнс як сталі члени Комітету Безпеки Об'єднання Народів мусять брати участь у кожній децизії, яка має бути включена до головного мирового трактату. Ці держави зобов'язалися боронити своїми військовими силами миру і для того їх участь у плануванні цього миру є конечна.

- -

Однак Бирнс не тратись надії на дальшу можливість співпраці поміж великодержавами, та уважає, що по деякому часі існуючі різниці поборється. Він висуває навіть проект скликання загальної мирової конференції, і має надію, що Сталін на це згодиться. Коли б одначе мало бути інакше, він інших можливостей сьогодні не бачить.

М о л о т о в .

Совітська заява про причини неуспіху конференції була подана через московське радіо, та самим Молотовим на прощальній пресовій конференції перед від'їздом з Лондону.

Після вісток з московського радія, Молотов намагався в останніх хвилинах зорганізувати ще одне засідання конференції, однак його пропозицію переголосували ЗДПА і В.Британія.

Совітський Союз - повідомляє московський комунікат - пропонував такий порядок на закінчення лондонських розмов:

I/ Підписання протоколу всіма п'ятьома великодержавами з праць репараційної комісії в Німеччині і Австрії.

2/ Ствердження, що Росія, В.Британія і З'єдинені Держави підпишуть узгіднені вже пункти трактату з Італією.

3/ Підписання узгіднених умовин мирових трактатів лише "великою трійкою" з Румунією, Болгарією, Мадярщиною.

4/ Підписання умови в справі мирового трактату з Фінляндією лише Росією і В.Британією.

Отже Росія пропонувала підписання чотирьох протоколів різними комплетами великодержав. Коли б ті пропозиції були прийняті - твердить московський комунікат - "тоді було б докладно видно в яких справах до порозуміння прийшло. Однак інші міністри на це погодитися не хотіли".

В кінцевих розмовах показалося, - і це теж виявив Молотов на пресовій конференції, що причиною непорозумінь були не тільки справи процедури і спосіб підписання протоколів, та не лише европейські справи, - але, - і це найбільш цікаве - засаднича різниця в поглядах між З'єдиненими Державами і Совітами в справах Далекого Сходу.

Молотов сказав вітверто - подає кореспондент "Кнайтес Пресс" - що Совіти уважають за "невідкличне" - щоб контрольне тіло в приближенні відповідаюче такій же самій інституції установленій в Европі, заняло в Японії місце начальної команди з ген. Мек.Артуром на чолі.

Лист Молотова був телеграфічно переданий в понеділок 9.жовтня до Москви, однак його змісту не подано до відома в Лондоні, ані через американські круги ані російські. Два дні перед тим Бирнс подав до публичного відома одиноко те, що дійшло до згоди між обома англо-саксонськими державами в справі установлення дорадчої комісії в Японії. Хоч Москва в меморіялі спрямованому вчасніше на конференцію жадала створення Контрольної Комісії, помимо того Бирнс станув на становиці, що пойно дорадча комісія ствердить, чи потрібною буде контрольна комісія. Лист Молотова підпер та зміцнив російські жадання подані в меморіялі.

Коли Молотов говорив про ці справи на пресовій конференції, висловив жаль, що на нещастя" міністри заграничних справ не розпочали дискусії на згадену тему.

Для доповнення цього питання, зв"язаного з далекосхідними російськими претенсіями треба пригадати, що совітська преса вже висловила своє негодування з поступовання Мек Артура в Японії закидаючи, що він опирається на реакційних японських елементах. Негодування совітів з ген. Мек Артура знайшло також свій вислів в "спонтанічних" маніфестаціях американських комуністів, що відбулися в деяких містах Америки. На них виступали проти політики ЗДПА в Японії та проти самого генерала безпосередньо.

- -

Врешті англосаксонська преса звертає увагу, що в Манджурії, наразі окупованій совітськими військами, співпрацюють чинно в гарнізоновій службі з рос. вояками комуністичні війська Єнану, забезпечені в зброю, відібрану Японцям. Це викликало неспокій центрального китайського уряду та незадоволення американських чинників.

Бідо.

Становище Франції виявив журналістам міністер закорд. справ Франції Бідо.

Він заявив, що Франція немає наміру резигнувати з участи в розв"язці балканського питання. Вона є заінтересована передовсім в Румнії так з економічних причин, як і з причин загальної натури, які приказують її берегти пильно своїх прав. На думку французького міністра причиною непорозумінь на лондонській конференції є різна інтерпретація процедури установленої в Потсдамі. Означуючи становище Совітського Союзу, міністер очеркнув Молотова, як "небезпечного діялектика", який зумів представити вже узгіднену на конференції децизію в справі Франції і Китаю за неіснуючу чи непотрібну.

Загальна оцінка політичної ситуації, яку дав Бідо є радше оптимістична, однак він не сягає позаевропейські справи.

Бевін.

Бевін свойого становища не з'ясував на жадній пресовій конференції. Зробив це щойно в британському парляменті, де подав передовсім самі факти, зазначуючи, що хоча спори велися про справи процедурального характеру, то все ж вони мали першорядне значення, бо йшло про це наскільки три великодержави є компетентні виключати інші народи від участі в будові світового миру. Знаменне світло на становище Бевіна кидає слідуючий інцидент, якого місцем був Лестер Гуз, а який подала агенція "Юнайтес Пресс".

До спору між Бевіном та Молотовим прийшло в хвилині, як совітський комісар жадав відкликання постанов міністрів з дня II. вересня, які до участі допускали Францію і Китай. Над пропозицією Молотова велася дискусія цілий тиждень, врешті зауважено, що це порішила вже "Велика трійка" в Потсдамі. На це відповів Молотов, що коли великодержави осягнули вже раз згоду в загальних справах, то це не повинно перепинювати, щоби одно з них зауваживши помилку не могло пізніше заявити спротив, який треба взяти під увагу.

Відповідаючи на аргументацію Молотова, Бевін завважив, що він "ніколи не чув чогось більш подібного до гітлерівських метод." Заки ці слова перекладено на французьку і російську мову - подає згадана агенція - всі міністри сиділи мовчки, очікуючи вибуху. Коли перекладчик скінчив говорити, Молотов встав з крісла і прямуючи до дверей заявив: "Якщо ця увага не буде відкликана, зараз покину цю кімнату і конференцію."

Кілька хвилин панувала мовчанка, після чого Бевін відкликав свою увагу, а Молотов сів знов на своє крісло.

Голоси преси.

З коментарів американської преси на увагу заслуговує голос "Вашінгтон Пост", який пише, що причини взаємного недовіря між побідниками все ще тривають дальше. Порівнюючи теперішнє непорозуміння на Лондонській конференції з Віденським Конгресом з 1815 р. вашінгтонський щоденник пише: "теперішня стріча закінчилася фіяском, є вона однак першою того роду конференцією з цілої серії". Часопис пише дальше:

"люди на світі повинні бути вдячні, що серед тих неуспіхів не постановлено нічого засадничого, що могло б бути зрадою тих цілей, для яких людство проливало кров". Англійська преса наставлена на загал дуже критично. Найбільш песимістичний комунікат помістив орган Лейбур партії "Дейлі Геральд"

"Якщо існувала площина порозуміння і якщо направду існував дух згоди, то чому та історична конференція розійшлася без одного слова спрямованого до світа, за винятком короткого комунікату, звітуючого закінчення нарад?" Щоденник завважує дальше, що з багатьох тисяч слів Атлантійської Карти і інших деклярацій того роду, при помочі яких апельовано до пересічного чоловіка "остали лише 32 слова, що висловлюють неуспіх. Це робить враження, що мимо всього не живемо в віці пересічного чоловіка, лише в віці націоналізму, підозрінь, зависти, політики сили, та війни".

Консервативний "Таймс" приходить до висновку що "ще не прийшов час, щоби можна заключувати якунебудь частину загального мирового трактату. Після опінії "Таймса" порозуміння було утруднене з причини російської пропаганди проти західного бльоку і з причини американської агітації, яка домагалася, щоб Американці віддали децидуючу ролю в переговорах з Японією. Поза тим - пише далі газета - жадна великодержава не може в тій хвилині ясно і здецидовано виявити своїх планів.

"Дейли Мейл" в депеші свойого нюйорського кореспондента Д. Ідона висловлює погляд, що неуспіх конференції міністрів закордонних справ створив в З"єдинених Державах "неспокій і підозріння у відношенні до Росії більше, як в якім небудь іншім часі від моменту пакту 1939 р. Гітлер-Сталін".

Ця сама газета звертає увагу, що в американській опінії британського міністра закордонних справ, Ернеста Бевіна, будуть уважати за "популярного оборонця ідеалів народів, що говорять по-англійськи". Американський нарід думає, що очеркнення Бевіном совітської тактики Молотова як "гітлерівської" є вірне, хоча дипломатично неприємне.

На думку "Дейли Мейл" в З"єдинених Державах уважають мало правдоподібною нову конференцію т.зв. "великої трійки". Це саме говорять інші джерела.

На кінець деякі пресові коментарі звертають увагу, що комунікат не говорить нічого про речинець евентуальної слідуючої стрічі представників великодержав.

"Мертвий пункт".

В італійській пресі появилися відомості, які пояснюють поставу Росії на лондонській конференції неспокоєм перед повстанням велико західно-европейського блоку. За таким бльоком виповівся ще раз кілька тижнів тому взад французький премієр ген. де Голь, який в інтерву з представником "Таймса" підчеркнув конечність відновлення давного англо-французького союзу, узалежнюючи це однак від демілітаризації басейну Рури і Надренії. Молотов з початку не звертав більшої уваги на інтерву де Голя, однак пізніше змінив своє становище під впливом інструкції, які одержав з Москви. Догадуються, що інтерву де Голя іритувало Сталіна в найвищому степені і це він поручив Молотову зміну становища на лондонській конференції.

Постава делегата Советського Союзу в Лондоні свідчить, що Москва відчуваючи загрозу, постановила відділити і ізолювати ще сильніше свою сферу та провадити дальше політику, цементування Середної Европи, Польщі і Балканів зі Совітським Союзом, передовсім в ділянці військовій та комунікаційних улаштувань. Непоєднане становище Росії утруднить безсумнівно дальшу англійсько-американську пенетрацію до Польщі, Угорщини, Болгарії і Румунії. З другої сторони становище Вел. Британії і З"єдинених Держав свідчить, що ці потуги не резигнують з намагань протиставитися совітській експанзії.

Промова де Ґоля в Саарбрікен.

У зв"язку з неуспіхом лондонської конференції на тлі позиції Франції в Европі, звертає на себе увагу промова ген. де Ґоль в Саарбрікен, який звернувся до представників німецького населення, взиваючи їх, щоби забути давню воєнну ненависть і цілу минувшину. "Пам"ятаймо про це, що ми і ви є европейцями і людьми Заходу" - сказав де Ґоль. "Франція розуміє ваше тяжке положення і готова вам помогти".

Серед інших вісток заслуговує на увагу депеша вашингтонського кореспондента "Дейли Мейл" подана п.н. "Один фронт, якщо віна повернеться - армія британсько-американська".

У Вашинґтоні і в Лондоні - читаємо в тій депеші - плянують військову співпрацю З"єдинених Держав і Британської Імперії та створення спільного ґенерального штабу всіх військових сил. Ідеальним пляном англо-саксонського фронту проти евентуальної агресії було б прийняття спільних метод вишколу та однакового узброєння для армії, летунства і маринарки".

На увагу заслуговує теж інформація швайцарського радія повторена італійською пресою слідуючого змісту: "Американська команда в Італії здержала евакуацію американських військ з італійського півострова. Американські війська остаються в Італії аж до нового приказу. Демобілізаційну акцію здержано". Потвердження тої останньої вістки з авторитетних джерел до тепер нема.

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІЄВИЙ ЖУРНАЛ "Час" ч. 2. з 8.Х. ц.р., що видається у Фюрті, помістив таку радіовістку: - Із Франкфурту повідомляють, що командувач американської окупаційної зони ген. Айзенговер видав заборону змушувати совітських горожан виїздити на батьківщину. У поясненні до цього розпорядження повідомляють, що в американській зоні живе в таборах ще 26 тис. совітських горожан, які не хочуть вертатися до СССР, погрожують самогубством, якщо їх силою змушуватимуть до виїзду. Водночас повторено ще раз розпорядження, на основі якого не можна змушувати до виїзду додому мешканців кол. балтійських держав.

ПРЕЗ. ТРУМАН ВІДБУВ в четвер пресову конференцію, на якій подав до відома, що він звернувся до прем. Етлі, щоби цей позволив 100 тис. жидам поселитися в Палестині.

Коли була мова про лондонську конференцію, през. Труман заявив, що нема в пляні нової стрічі "великої трійки", яка занялася б ситуацією створеною розбиттям лондонської конференції. Дальше сказав през. Труман, що Совіти повторили своє домагання, щоби на місце амер. начальної команди у Японії створити Контрольну комісію, до якої входили б Америка, В.Британія, СССР і Японія. Інші держави згодилися лише на дорадчу комісію при амер. начальній команді. Один журналіст запитав, чи през. Труманові відомо, чому совітський амбасадор Ґромико повернув нагло, після 24 годин, побуту в ЗДПА назад до СССР, - през. Труман відповів: "Ні, однак я хотів би знати".

В справі атомової бомби през. Труман сказав, що започаткував пертрактації, щоб її зреклися всі народи.

В БЕРЛІНІ ВІДБУЛОСЯ ЗАСІДАННЯ аліянтських комендантів. Новий совітський комендант ген. Смирнов виступив з обуренням проти західних кореспондентів, які подали, що підчас облави спекулянтів в Тіргартені - арештували англійські власті 150 совітських офіцерів. Англійський комендант відповів, що опінія про Червону Армію на заході є така добра, що такий малий інцидент її не попсує.

ЗМІНИ НА ВІЙСЬКОВИХ ПОСТАХ В ЗДПА і АНГЛІЇ

Як подала преса - два найбільш популярні командантн аліянтських військ на західно-европейському фронті мають за короткий час одержати найвищі військові становища в британській і американській армії.

Ген. Д. Айзенговер має обійняти - після тих вісток - пост шефа ґенерального штабу ЗДПА, бо очікується уступлення дотеперішнього шефа штабу ген. Ґ. Маршаля.

На пост шефа імперського штабу британських сил мав би прийти марш. Бернард Монґомери, який командував наперід на африканському фронті, а опісля 12. ґрупою Армії в Европі.

Інформації про евентуальну зміну на становищі шефа британського штабу появилися в пресі у зв"язку з конференцією вищих командантів, яка відбулася в Лондоні. Після інших інформацій ціллю конференції є примінення британських військових сил до нових - мирових - завдань.

ВИСЛІДИ ВИБОРІВ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

У самоврядувальних виборах в Чехословаччині комуністична партія здобула перевагу над соціялістичною партією през. Бенеша. Комуністична партія одержала 474 місця - партія Бенеша 472, соціялдемократи 186 місць, а католики 182.

РАДІО БУДАПЕШТ ПОДАЛО ДО ВІДОМА, що в Мадярщині введено стан облоги. Проголошення стану облоги арґументує мадярський уряд поширенням надмірних злочинств. Лондон і Вашинґтон не зайняв до цієї справи становища.

МОСКОВСЬКІ "ІЗВЕСТІЯ" подали, що новоприлучені території будуть брати участь у виборах до Верховної Ради СССР. До тих територій належать Східні Пруси, Молдавія і Західна Україна.

УРЯДОВА КРІЗА В ГРЕЦІЇ приняла такі форми, що на чолі нового уряду станув сам регент Греції епис. Дамаскінос. В уряді залишилися всі дотеперішні міністри з винятком премієра Бульґаріса.

В АРҐЕНТИНІ СИТУАЦІЯ ДАЛЬШЕ НЕЯСНА. Властиво невідомо чи новий уряд це дотеперішнього диктатора Перона чи ні.

19.10. ВЧОРА ДОРУЧЕ О МІЖНАРОДНОМУ трибуналові акт оскарження проти гітлерівських політиків, ув"язнених в Нюрнберзі. Акт оскарження має чотири розділи: злочини змови, злочини проти миру, воєнні злочини, злочини проти людства.

Марш. Браухіча, Манштайна і Штумпфа перевезено до Нюрнберґу, де вони будуть переслухані як свідки.

Нюрнберзький процес відбудеться 20. листопада. Процес буде вестися властиво проти 23-х обжалованих, бо Бормана ще дотепер не вдалося арештувати.

ПОЛЬСЬКА АМБАСАДА В ЛОНДОНІ подала до відома, що на інтервенцію аліянтів здержано виселення німців з Польщі.

В ШТУТҐАРТІ ВІДБУЛОСЯ ЗАСІДАННЯ трьох німецьких премієрів американської зони.

В ГРЕЦІЇ ... УЛОСЯ ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ ҐАБІНЕТУ під проводом митр. Дамаскіноса.

БРИТІЙСЬКА ІМПЕРІЯ ПРИОБІЦЯЛА НА конференції для справ прохарчування у Квібеку повну піддержку потребуючим краям.

ВІСТКИ з радія і преси

Ціна I,-- РМ

Мюнхен, неділя 28 жовтня 1945

жж

Вістник греко-католицької церкви у Франції, Париж ч. 5., серпень 1945.

Мандрівка патріярха Олексія.

Французькі часописи і радіо дуже докладно повідомляли про мандрівку московського патріярха Олексія на Близький Схід.

Карпатський кореспондент "Монд", між іншим, подає, що подорож московського патріярха зовсім не слід розглядати як прощу до Святих Місць, чи як вияв звичайної ввічливости до голів східних церков. Ця подорож має і політичне значення.

Один з видатних православних ієрархів заявив кореспондентові:

"Новий блиск, що осяює московський патріяший престол, що опирається на наймогутнішу православну державу в світі - Советський Союз,- затьмарює ту традиційну позицію першенства, яка досі приписувалася константинопольському патріярхові. Це першенство перетворилося в простий спогад, і погляд православних цілого світу звертається тепер на Москву. Зав'язані тепер безпосередні відносини між московською церквою і різними національними православними церквами: грецькою, болгарською, сербською і т.д., ведуть до централізації всього православ"я, за зразком католицької церкви. Московський патріярх відновлює тепер, крім того, і ті зусилля, що їх докладав впродовж 50 років у напрямку об"єднання православної та англіканської церков".

Дніпро - Йордан російського народу?

Патріярх Москви і всієї Росії Олексій відвідав офіційно Київ, перший раз в історії православної церкви. Він мав відправу в соборі св. Володимира і при кінці Служби Божої виголосив проповідь, у якій так сказав:

"Я радію, що перебуваю в місті, яке було колискою християнства нашої країни, де Володимир, апостольський князь, перемінив ріку Дніпро в Йордан російського народу".

Для москалів, - білі вони, червоні, чи чорні, - Україна завжди була, є й буде Малоросією, а Дніпро - рікою "російського народу".

/"Америка"/

Замикають манастирі о.о. Василіян.

Отці Василіяни в Монтреалі одержали, як подає преса, відомості з Галичини, що советська влада позамикала василіянські манастирі й новіціяти, а братів Чину порозганяла. Невідома доля 159 василіянських священиків. Знають певно, що 15 убито, а 30 вивезено на Сибір. Славнозвісну василіянську друкарню в Жовкві розібрали і перевезли до Москви.

- -

- -

Високий післанець.

О. др. Василь Кушнір, парох церкви св. Володимира і Ольги у Вінніпегу, голова комітету українців Канади, внедовзі виїде до Европи, щоб від імени канадійських українців, принести поміч українським скитальцям, що перебувають у крайній нужді по різних державах Европи.

БЕВІН І МОЛОТОВ.

Кореспондент римського щоденника "Джорнале дель Маттіно" описує бурхливий перебіг дискусії і розмов двох міністрів заграничних справ: соціяліста Бевіна і комуніста Молотова на конференції в Лондоні.

"Молотов розпочав зараз спір, пропонуючи розпочати дискусію над договорами з бувшими ворожими балканськими державами рівночасно, або зараз по розмовах в справі трактату з Італією. Відповідаючи на це Бевін, висунув застереження яке було вже порушене підчас дискусії в Палаті Громад, на тему легальности і демократичности урядів тих країв. Тоді Молотов виступив гостро, та очеркнув словом "фашизм" підтримку Лондоном італійської монархії і грецької "реакції" та висунув тезу, що в розумінні Лондону лише такий край є демократичний, в якому позволяється на існування фашизму.

Це обурило цілковито Ернста Бевіна, і хоча це грозило вже першого дня розбиттям конференції, він відповів: "я, Бевін ніколи не стискав руки Гітлерові, а ви це робили".

Не трудно собі уявити, яке враження серед професійних дипльоматів викликав такий спосіб говорення; навіть погідна усмішка з-за окулярів китайського міністра Ванга не могла роз"яснити атмосфери. Побідь директор пресового бюра Форейн Офіс, Ridsdale , який на протязі довгих літ своєї праці рідко коли писав між рядками. Його інтелегентне , заховане під стріхою срібного волосся обличчя стратило краску. Йому забракло віддиху, того віддиху, який мав перемінитися в низку зітхань, коли розмовляв з журналістами, намагаючись безуспішно натхнути їх оптимізмом. Правда втиснулася в політичні канцелярії п"ятьох народів. Найбільше лагідним коментарем, що його повторювано були слова: "Говорять до себе дуже вітверто".

Іншого разу Молотов вияснював Бевінові, що Совітський Союз не задумує вводити більшовицького режиму в балканські краї, однак тому, що заможні верстви тих держав були майже "нацистівські" процес нормальної чистки мав подібний розвиток до правдивої суспільної революції. Карло Маркс вчить - пояснював Молотов - що коли зникає боротьба кляс, зникає також і політична боротьба. Тому не можна говорити про брак політичних партій, бо в конкретному випадку марксівського штандпункту опозицію треба трактувати як чинник антисуспільної діяльности.

Совітський міністер мабуть припускав, що говорить ці слова до Черчіля або Ідена, які при таких аргументах звичайно лише здвигали раменами, стоячи однак на становищі, що погодитися треба, приставали також і на це.

Та інших аргументів треба було вжити в розмові зі старим діячем-робітником Бевіном, який обурившись заявив, що соціялістичну доктрину викладав своїм робітникам ще в тому часі, коли Молотов її не знав, а цитату з Маркса не приймає до відома, коли вона комусь вигідна, або служить до переселення людей, або коли іде про накинення чужого націоналізму чи мілітаризму.

- -

Коротко сказавши, Молотов повинен був одне завважити, що лондонська атмосфера ґрунтовно змінилася, а парафразуючи Метерніха - міг би сказати "Всього я міг сподіватися у Лондоні, лише того ні, що британське Міністерство Закордонних Справ спролетаризувалося".-

---

ЗВІТ ГЕНЕРАЛА МАРШАЛЯ.

Шеф генерального штабу З"єдинених Держав ген. Жорж Маршаль предложив конгресові проєкт, установити по війні обов"язковий військовий вишкіл для всієї американської молоді.

Мотиви того проєкту ген. Маршаль доповнив широкою оцінкою воєнного зусилля З"єдинених Народів та критикою німецької стратегії.

На вступі ген. Маршаль ствердив: якщо американська суспільність хоче вдержання тривалого миру, мусить свою волю поперти реальною силою; мусить показати кожному злочинцеві, який відважиться нарушити мир, які консеквенції стягне на себе своїм поступком.

Пригадуючи тяжкий перехід 1942 р. ген. Маршаль висловив свій подив для Об"єднаних Націй, які взяли на себе в цей час цілий тягар війни. Дальше піддав ген. Маршаль критичній оцінці стратегічні блуди держав оси. На підставі інформацій одержаних від офіцерів німецької начальної команди, які тепер перебувають в неволі стає ясним, що німці ніколи не мали якогось спільного згармонізованого стратегічного пляну. Ген. Маршаль оцінює праці німецького штабу від 1938 р., як безнастанний конфлікт різних особистостей і військових поглядів, які наперемінну служили як підстави для диктаторських рішень Гітлера. Німецька начальна команда поповнила ряд блудів у першій фазі війни. Так прим. після упадку Франції вона не мала ніякого конкретного пляну, що до інвазійних дій проти Великої Британії. Осіння совітська кампанія 1941 р. теж не була штабово випрацьована, а коли катастрофа ставала неминучою, Гітлер заявив, що він вірить більше своїй власній інтуїції, як військовому знанні своїх співробітників.

Марш. Кайтель тепер потвердив, що німці фальшиво оцінювали совітські резерви. Такою ж самою несподіванкою для німців була інвазія аліянтів у Північній Африці. Генерали Кайтель і Йодль уважали, що інвазія спрямується наперед на Францію. Після тих фальшивих оцінок наступив цілий ряд інших, аж до останньої, коли то німецька начальна команда постановила рішальний бій вести на Рейні.

Організаційному хаосові, який панував в штабах оси протиставив ген. Маршаль у своєму звіті організаційну схему прийняту аліянтами. Він пригадує рішення през. Рузвелта і прем. Черчіля з грудня 1941, про створення команди об"єднаних штабів. Завданням тої команди була координація стратегічних плянів американської і англійської армії. Вона мала теж право провірки установленого пляну спільних дій. Співпраця воюючих з державами оси народів з командою об"єднаних штабів була запевнена через існування у Вашингтоні спеціяльних військових місій союзників.

При тому праці команди не обмежувалися лише до стратегічної ділянки. Вона мала право диспонувати людськими резервами, установлювати загальні розміри і напрямки продукції воєнного матеріялу, доповнювати систему розвідки, узгіднювати спосіб поступовання на зайнятих теренах.

Відповідно до політичної децизії, що установила порядок поборення поодиноких держав оси /Італія, Німеччина, Японія/, команда об"єднаних штабів випрацювала конкретний плян діяння. Цей плян мав криптонімову назву

Пізніші чергові удари в Африці, Европі й Азії були постепенною реалізацією розділів цього пляну. Праці команди узгіднювано з командою російської армії.

Розміри зусилля об"єднаних народів ілюструє ряд цифер поданих у звіті ген. Маршаля. Він подає н.пр., що перед початком інвазії З"єдинені держави перевозили до Великої Британії місячно около I,900.000 тон воєнного матеріялу. Для інвазійних цілей збудовано 3.700 спеціяльних човнів і I42 транспортових кораблів пристосовано до тієї акції. Число американських жовнірів, перекинених до Великої Британії, яку трактовано тоді як вихідну підставу для інвазійних дій виносило приблизно I,200.000.

Аналізуючи перебіг дій ген. Маршаль доказує в своєму звіті, як консеквентно прямували вони до вимушення капітуляції Німеччини в травні, а Японії в серпні I945 р.

На прикінці свойого звіту ген. Маршаль зілюстрував розміри американської помочі для інших народів у формі воєнного матеріялу. Вартість цієї допомоги перейшла 20 міліярдів долярів. Така сума вистарчала на повний виряд 2.000 дивізій піхоти. Поміч була різна, залежно від потреб аліянтських армій.

Велика Британія одержувала в першу чергу воєнне знаряддя, Росія теж значну кількість сирівців і середників транспорту.

Згадуючи останні здобутки техніки ген. Маршаль виявив існування цілого ряду нових винаходів, які ужито в останній фазі війни, або які були щойно у фазі випробування. З"єдинені держави н.пр. мають прецизно літаючі бомби, яким надають напрям радієві хвилі. Останні типи тяжких бомбових літаків несуть I0.000 кілограмів тягару, їх засяг виносить 2.I00, а скорість понад 470 км. на годину. Випробовуються літаки, яких скорість виносить 900 км. на годину. З"єдинені держави мають летунськи мотор, якого сила виносить 5.000 механічних коней. Рівночасно закінчено з повним успіхом працю над конструкцією ракетних стрілен. Найбільшим однак винаходом є безсумнівно атомова бомба.

Звіт ген. Маршаля кінчиться заключенням, що технічний поступ вимагає сталого вишколу. Він повинен знайтися в програмі підготови військових резерв З"єдинених держав.

ОГЛЯД ПОДІЙ.

Не має сумніву, що конференція п"ятьох міністрів, яка радила в Лестер Гуз, стала зворотним пунктом у повоєнному розвитку міжнародних взаємин. Її невдача означає не тільки кінець воєнної коаліції, але що важніше - означає, що з"єдинені держави і Велика Британія постановили зірвати з методами своєї політики в час війни з політикою шукання згоди з російським аліянтом за всяку ціну.

Найвиразніше сказав це републиканський дорадник державного підсекретаря Бирнса, I.P.Dulles , який по повороті з Лондону сказав: "Підчас війни з"єдинені держави були рішені підпирати політику "фронту" повної "згоди" між великими аліянтами. Була це воєнна дієта з усмирюючого сиропу", але тепер з"єдинені держави переконані, що було б нездоровим об"явом закривати засадничі різниці".

Іншими словами: якщо війну треба було виграти за всяку ціну, то тривалий мир не повинен і не може бути здобутий такою ж самою ціною.

В російській політиці на перескок від воєнної до мирової політики нема місця. Характеристичною цікою російської дипломатії є тячність між мировою і воєнною політикою і навіть рот. В час війни горою була московська дипломатія, якій роблено уступки для "святого спокою".

Можна сумніватися, чи ця "воєнна дієта усмирюючого сиропу була слушна там, де при одному столі засідали дві різні методи з яких одна грала на довгу мету та гляділа далеко поза кінець війни, зглядно на початок нової війни, а друга на компроміси, вислідом яких являються нинішні політичні трудноші. Нині треба багато змінити з того, що постановлено в Тегерані, Ялті і Потсдамі, але щоби осягнути ті зміни треба застосовувати нову методу поступовання і оперти співпрацю між аліянтами на інших засадах. Лондон був першим етапом, зворотним пунктом, який позволяє припускати що друга сторона схоче підойнятися боротьби з парадоксальною ситуацією, яка повстала після війни в наслідок зазіхань Москви.

В Лестер Гуз дипломатія англосаксонських держав виявила охоту оперти співжиття народів на певних загальних, більш демократичних засадах, без яких трудно собі представити повоєнну організацію світа.

Засади американської політики.

Американський державний підсекретар Бирнс обговорюючи перед комісією сенату для заграничних справ перебіг лондонської конференції, очеркнув рівночасно засади нової американської політики, з яких найважнілі Бирнс здефініював слідуюче:

"З"єдинені держави є готові диктувати умовини миру ворогові, але не хочуть диктувати умовин своїм союзникам.

"Ми готові зробити багато концесій, але З"єдинені Держави не вірять в мир за всяку ціну."

"Справа яка спричинила завілення лондонської конференції не є маловажною квестією, йде про це, чи мир мають установлювати три, зглядно п"ять народів, з полишенням інших народів, життєво заінтересованих в приміненні і попиранні мирових трактатів. Ми переконані, що народи великі і малі які боролися і терпіли в час війни, мусять також взяти участь в підготовці миру"...

"Обговорюючи відношення Росії до її сусідів, Бирнс підчеркнув, що тривалий мир залежить не тільки від приязні поміж урядами, але від приязні між народами".

Услів"я позики.

У розвитку міжнародних відносин побіч проблем політично-ідеологічних відограють дуже велику ролю економічні інтереси. Відомо, що в теперішний час відбуваються далекойдучі господарські наради. Між Великою Британією і З"єдиненими Державами, за велику позику старається також Росія. З"єдинені Держави є готові до найдальшої співпраці на господарською відбудовою світа. Однак свою поміч узалежнюють від сповнення двох умовин:

I. Ліквідації разом з політичними бльоками також господарських бльоків та примінення вільної торгівлі, якщо йде про Росію.

2. Уділення відповідних політичних гарантій відносно середньої Европи.

В цей спосіб позиція З"єдинених Держав стала недвозначна.

БЕВІН СОЛІДАРИЗУЄТЬСЯ З БИРНСОМ

Два дні після Бирнса, у Палаті Громад промовляв Бевін. Його мова відслонила цілий механізм лондонських торгів відомих з депеш і кореспонденцій. Виявлення того механізму заслуговує на підкреслення, бо в цей спосіб, завдяки Бирнсові й Бевінові положено кінець тій таємній атмосфері, яка прикривала всі дотеперішні наради т.зв. "великої трійки", в часі яких за заслоною тайни ділено навіть союзні краї і народи, без якогонебудь порозуміння з їх урядами.

Мова Бевіна виказала цілковиту згідність поглядів між ЗДПА і Вел. Британією, що до заложення, на яких треба оперти дальші наради над мировими договорами. Британський міністер закорд. справ дав до зрозуміння, що постанови тегеранської, ялтанської і потдамської конференції треба перевірити та заступити іншим порядком. Цю саму тему обговорив центральний орган лейбуристів "Дейли Геральд".

Промову Бевіна, яка потвердила становище Бирнса, приняли американські політичні круги з великим вдоволенням. На це звертає увагу американська преса, а французька висловила погляд, що та солідарність англійсько-американська у відношенні до Росії причиниться до ліпшого порозуміння в дальших міжнародних розмовах.

Так, у великій грі за будучий мир стають проти себе два напрямки, дві концепції, одна під цю пору заступлена лише Росією, політика большевиків, друга політичної і демократичної свободи, за якою висказуються англосаси – котра побідить?-

Залишаючи пророцтва, треба звернути увагу на депешу "Юнайтес Пресс", після якої становище Бирнса стрінулося з загальним попертям американського сенату і цілої політичної опінії З"єдинених Держав, бо в Америці розуміють, що на випадок покинення такого становища лишається тільки одна евентуальність, іменно поділ світа на бльоки, а З"єдинені Держави противляться однаково бльокові західноевропейському як і східному, що остається під здецидованим впливом Росії".

Треба на тому місці сказати, коли йде про заграничну політику З"єдинених Держав і Вел. Британії, що в однім і другім краю обі політичні партії, урядова і опозиційна співпрацюють в тій ділянці.

Та характеристична риса обох політик надає їм більшої відповідальності, та запевнює односпрямованість на випадок зміни президента чи уряду.

Молотов, зв"язавши в Лондоні Велику Британію сильно зі З"єдиненими Державами мусить тепер бути свідомим того, що в московській політичній грі завели надії на економічні розбіжності між "капіталістами і імперіялістами".

Деякі коментатори уважають, що поступовання Молотова у Лондоні мало на цілі вислідити, на який спротив зі сторони Америки натраплять дальші політичні претензії Кремля.

МОСКВА ОСУДЖУЄ БИРНСА

Голоси, які приходять зМоскви доказують, що Москва не думає уступити зі свойого становища, яке заявила у Лондоні.

Партійний орган – московська "Правда", підчеркує з упертістю обов"язоктриматися у мирових розмовах процедури установленої в Берліні. На її думку – "справи того роду – як поширення конференції ніколи не були б прийшли на порядок дня, коли б Бирнс і Бевін були держалися потсдамських постанов. Делегація Совітів стояла на становищі, що міністри не можуть зміняти децизій, постановлених головами держав у Берліні".

Московський офіціоз "Ізвестія" твердить, що не можна недоцінювати того, що сталося у Лондоні", та впевняє своїх читачів що за невдачу стрічі безпосередньо завинив американський державний підсекретар, бо він відкинув кінцеві пропозиції Молотова і "категорично відмовився від продовжування дальшої праці".

ЧИ ДІЙДЕ ДО СТРІЧІ "ВЕЛИКОЇ ТРІЙКИ".

Поголоска про стрічу т.зв. "великої трійки" не потверджується. Щобільше, виявилося, що велика трійка забирала голос підчас лондонських нарад, та також до згоди не дійшло. Противно, през. Труман заявив отверто кореспондентам, що такої стрічі нема у пляні, а московська преса подала вістку, що Сталін виїхав на відпочинок.

Мертвий пункт співпраці великих аліянтів, який повстав у Лондоні, триває дальше, а тимчасом европейський порядок, який будовано на воєнних умовинах з часів війни розсипається.

КІНЕЦЬ УМОВИ СУБАШІЧ - ТІТО

Умова Субашіч - Тіто, яка віддавала в Югославії владу в руки російських ставленників і угодовців перестала існувати. Після уступлення уряду Тіто, віцепремієра Ґроля і міністра без теки Шутека - уступив з уряду Субашіч. Разом зі Субашічом покинули кабінет ще два інші міністри з "лондонської" групи, що доказує, що причиною рішення, не був злий стан здоров"я Субашіча, лише неможливість дальшої співпраці.

По тих випадках у Югославії, по відкликанні згоди короля на дальше продовжування правління Тіто з політичної умови між Субашічом і Тітом лишилася лише диктатура Тіто і совітська окупація.

ПЕРЕСТОРОГИ АМЕРИКАНСЬКИХ КОМАНДАНТІВ

Дивним припадком всім тим політичним подіям йдуть в парі заяви і промови найвищих американських командантів, що вияснюють давні випадки та перестерігають американський народ перед тим, щоб не повторилася ситуація, в якій війна заскочила ЗДПА цілком підготовленими.

Командант американської фльоти на Тихому океані, адмірал Німіц вернувся побідоносцем до свойого краю. Американські міста приготовили йому величавий прийом. Адмірал промовляв до Конґресу, підчеркнув, що Японія тому мусіла капітулювати, бо її морську силу знищено. На закінчення своєї промови Німіц сказав: "Молюся, щоби жадна будуча війна не застала нас непідготованими.

Інший герой війни на Далекому Сході, оборонець твердині Корреджіфор ген. Weinriht звернув увагу своєї суспільности на конечність вдержання відповідної армії, яка була б запорукою мира.

Подібно говрив теж ген. Айзенговер, та найбільше, просто зворушуюче враження викликав звіт американського шефа штабу ген. Маршаля /його зміст подаємо в іншому місці/, який він зложив амер. міністрові війни Петерсові. Звідомлення опублікувано 9. ц.м.

Усвідомлюючи свою суспільність, як щасливо потрапила вона оминути війну на власній території, ген. Маршаль рішучо перестерігає перед іншою війною, яка була б ведена при використанні атомової енергії і тих всіх технічних здобутків, які пороблено в ділянці конструкції бомбовиків та різних нових бомб. Ген. Маршаль стверджує, що ЗДПА мусить диспонувати офензивною силою в кожній хвилині здібною до удару.

Коротко - про такі справи зачинають говорити ті, які дотепер почували себе безпечними за "великою водою".

- -

Дзєннік Жолнєжа АПВ ч. 601, з 16.10.1945. пише п.н. "Пригадка на часі":

Кореспондент ПАТ-а /Польська Телеграфічна Агенція/ мав свойого часу інтервю з полк. Паравіціні, шефом аліянтської місії для виселенців при головній кватирі Айзенговера. Полк. Паравіціні заявив, що всі особи, які не хочуть вертатися до своїх країв, будуть могти залишитися на еміґрації. Для них передбачується широкий плян праці.

Начальна команда аліянтських військ придержується у відношенні до горожан чужих держав засади, що вони самі деклярують свою державну приналежність.

Якщо йде про границі, то начальна команда признає державні границі з перед 1939 р., та не бере під увагу пізніших постанов, отже також постанов кримської конференції. Справи границь буде порішена на мировій конференції і тому начальна команда не визнає лінії Керзона в справах репатріяції. Горожани Польщі деклярують чи хочуть вертатися чи залишатися на місці. Це саме відноситься до Литовців, Лотишів і Естонців.

Та сама газета пише в іншому місці: "Подають з Франкфурту, що ген. Айзенговер наказав припинити примусову репатріяцію совітських горожан з американської окупаційної зони. Цей наказ спричинив розпучливий опір великої частини примусово виселюваних совітських горожан, яких американські власті думали - згідно з постановою в Ялті відставити до совітської окупаційної границі.

Були це совітські горожани в розумінні границь СССР з перед 1. вересня 1939 р.

СЕНЗАЦІЙНА КРАДІЖ

Берн. Невідомий осібняк, убраний в мундур англійського офіцера вкрав з архіву в Медіоляні документи, які відносяться до Мусоліні, між іншими його кореспонденцію з Гітлером.

СОВІТИ ДОМАГАЛИСЯ НА ЛОНДОНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРИМУСОВОГО ПОВОРОТУ МЕШКАНЦІВ З ТЕРИТОРІЙ ПРИЛУЧЕНИХ ДО СССР ПО 1939 р.

"Дзєннік Польскі" і "Дзєннік Жолнєжа" з дня 27. вересня пише: "Домагання Молотова, щоб аліянти відіслали силою до Росії людей, які походять з територій на схід від лінії Керзона і з балтійських країв, було предметом дальшої дискусії на засіданні ради міністрів у вівторок. Молотов представив резолюцію, в якій ЗДПА і Вел. Британія і Франція зобов"язалися допомогти в репатріяції совітських горожан, які перебувають на теренах під їх контролею. Молотов не закривав, що за совітських горожан вважає всіх тих, які походять з територій влучених до СССР перед 1941 роком".

"Представники західних держав ствердили в дискусії, що не можуть прийняти совітського пункту бачення, та з"ясували спірний характер горожанства. Американський державний підсекретар мав при тій нагоді заявити, що теперішня західня границя Радянського Союзу, а передовсім лінія Керзона є границею провізоричною"

"Дводневна дискусія недовела до жадних результатів. Рада обмежилася до децизії, щоби перервати дискусію і перейти до інших справ."

- -

- -

Дзєннік жолнєжа АПЗ ч. 601, 16.10.1945. пише:

"ЧИ СТАЛІН НАПРАВДУ ХВОРИЙ ?"

Московське радіо подало, що Сталін покинув Москву та виїхав на відпочинок. Недавно облетіла світову пресу вістка, що Сталін поважно хворий. Є можливим, що обі ці вістки стоять у зв"язку зі собою".

СКІЛЬКИ НІМЦІВ ЗГИНУЛО У ЦІЙ ВІЙНІ?

Лондон. Премієр Етлі заявив недавно на сесії Палати Громад, що німецькі страти в забитих і тяжко ранених досягають 7,400.000 людей.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПРЕДЛОЖИВ КОНҐРЕСОВІ проєкт закону, який передбачує обов"язковий військовий перевишкіл для кожного американця, перд 20-им роком життя. Вишкіл буде тривати I рік. Припускають, що закон в конгресі знайде сильну опозицію.

ЛОРД ВАНЗІТАРТ КРИТИКУВАВ СИЛЬНО окупаційну політику аліянтів в Німеччині. Він жадає створення центрального адміністративного органу для Німеччини зі значними компетенціями.

МАРШАЛ ЖУКОВ ПІДПИСАВ ДЕКРЕТ на підставі якого майно німецького червоного хреста підлягає конфіскаті.

МІНІСТЕР БИРНС ЗАЯВИВ, що З"єдинені Держави не дискутують тепер з жадною державою в справі атомової бомби.

ГЕНЕРАЛ ҐОРДОН - ШЕФ ЛЕТУНСТВА ЗДПА в Европі заявив, що З"єдинені Держави будуть держави в Европі сильні летунські з"єднання. Будуть спаціоновані також надфортеці, яких засяг виносить 6.500 км. Цего вимагає - заявив ген. Ґордон - вдержання миру.

СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕКИ С"ЄДИНЕНИХ НАЦІЙ стала правосильною, по тім, як відповідна кількість держав ратифікувала постанови конференції в Сан-Франціско та зложила ратифікаційні грамоти у Вашингтоні. Державами, які це зробили в останній час були Совіти, Польща, Україна, Білорусь. Перша сесія Організації Безпеки відбудеться 4. грудня. Місцем осідку є ЗДПА.

ГЕНЕРАЛ МЕК АРТУР ЗАРЯДИВ ліквідацію японської дипльоматичної служби. Від тепер дипльоматичний зв"язок з іншими державми устає В січні прибудуть до Токіо англійські відділи як окупаційні залоги.

У ВАШИНҐТОНІ ВІДБУВАЮТЬСЯ ДАЛЬШЕ ВАЖНІ господарські наради з Британією і з ЗДПА.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ВІДЗНАЧИВ ЧЕРЧІЛЯ трьома воєнними орденами. Це перший випадок такого вирізнення.

В СЕРЕДУ РАНО ВИКОНАНО НА КВІСЛІНҐОВІ присуд смерти.

ПЕРЕЛОЖЕНУ НА КІНЕЦЬ ЖОВТНЯ ВІЗИТУ марш. Жукова в ЗДПА відложено ще раз. Тим разом аж до нового року.

ПОКУПНА СИЛА ГРОМАДЯН АНГЛІЇ ВПАЛА підчас війни на 20%. За це зросла вона в ЗДПА і в Канаді на 10 до 15%. Ці скромні статистичні числа говорять дуже багато.

- -

- -

З"ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ І ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ЗАПРОТЕСТУВАЛИ проти господарського договору між Совітами і Мадярщиною. На підставі цего договору контроля над мадярським промислом підлягає комісії, яка складається по половині з росіян і мадярів.

ГЕНЕРАЛА СМИРНОВА ІМЕНОВАНО КОМАНДАНТОМ міста Берліна на місце ген. Горбачева.

ВАРШАВА. ПОЛЬСЬКИЙ ТИМЧАСОВИЙ УРЯД національної єдности видав декрет на підставі якого поляк чи полька можуть одержати розвіт від супружа з німкою чи німцем з причини самої різниці національности.

ВИБОРИ У ФРАНЦІЇ, ЯКІ ВІДБУЛИСЯ 2I ЖОВТНЯ дали такі висліди: комуністи I5I мандатів, давніше 72; католики I42 мандати, давніше незаступлені; соціялісти I39, давніше I49; незалежні 40, давніше 27; праві партії 40, давніше 220; радикальні соціялісти I9, давніше II3. Були це перші вибори від I936 р. В виборах взяло участь 20 міліонів. Вибори принесли побіду для уряду ген. де Голя. Рівночасно виборці виповілися з малими винятками за зміною дотеперішньої французької конституції, яка походить з I875 р.

"З СИТУАЦІЇ ЯКА ІСНУЄ МОЖЕ ЗРОДИТИСЯ ТРАГЕДІЯ "

Відень I4.IO. /Ройтер/ Спеціяльний кореспондент Ройтера у Відні пише, що мешканці совітської окупаційної зони в Австрії перебувають в жалюгідних обставинах, бо москалі переводять безоглядну реквізицію збіжжя і худоби, трактуючи власність австрійських громадян, як воєнну добичу. Контраст між совітськими і іншими військами такий наглядний, що створює одну з найбільше трудних проблем нашого миру ,яку не легко розв"язати. Але зігнорувати її не можна.

Стріча Сходу зі Заходом не вдалася. Нема ані дружби ані іншої форми співжиття між російськими військами і військами західних держав в Австрії. Звичайний британський вояк відчуває несмак від того що видів і чув, коли прийшов до Відня, занятого совітськими військами і цей несмак показує. Засадничим обявом є, що поступовання і захований "бійців" а це більше совітських офіцерів збуджує почуття відрази серед британських вояків, які прибули до Австрії зі симпатією для росіян. Багато річей, які роблять совіти можна вияснити, але не можна оправдати. Є загальним обявовм, що відносини між російськими військами і британськими, американськими та французькими нагло погіршуються. Якщо хочемо щоби окупація відбувалася без розламу, то треба тому зараз щось зарадити. В іншому випадку ситуації яка тепер існує може повстати трагедія.

- -

Редагує Л.Лавріз. Виходить під неділю

128

ВІСТКИ з радія і преси

Мюнхен, неділя . листопада 1945.   Ціна I,-- РМ

жжж

З ДАЛЕКОГО СХОДУ.

Американська окупаційна політика стала останньо одним із начальних питань міжнародної дискусії і критики світової публіцистики. Дискутують і критикують поступовання американських окупаційних властей так на терені Німеччини, як і на Далекому Сході, а відкликання ген. Айзенговером, ген. Паттона від керми окупацією Баварії виявило у драстичній формі непорозуміння, які існують на тому полі серед самих американців.

Як про це донесла, свого часу преса, справа адміністрації Японії довела до суперечки між Молотовим і Бирнсом в Лондоні - незадоволені є теж з розвитку відносин на Далекому Сході британські домінії: Австралія і Нова Зеляндія.

Але і в самих З"єдинених Державах ведеться також пристрасна дискусія над тим, що зробити з Японією і чи ген. Мек Артур не поводиться з японцями надто лагідно.

Це все є доказом одного, що американці, які при кожній нагоді підчеркують, що це передусім вони віднесли побіду над Японією, і що з цієї причини прислуговує їм виключне право децидувати про судьбу Японців, дотепер , не мають узгідненого пляну повоєнної політики на Далекому Сході.

В дискусії на цю тему, яка має місце в З"єдинених Державах виринули два погляди.

Частина американської місії є тої думки, що планування довголітньої окупації Японії на взір окупації Німеччини є непотрібне із слідуючих причин:

I/ Японську воєнну силу так розторошено, а її джерела є в такому степені знищені, що вона не буде мати можливости на відродження на протязі щонайменше найближчої генерації.

2/Мілітарні японські кола в опінії японського народу здискредитувалися та втратили вплив.

3/ Окупація повинна мати головно на меті - зорганізування контрольно-дорадчого органу, який ділав би за куртиною, через що пересічний японець мав би переконання, що цілу справу виконує таки його правління.

Американські круги, що попирають таку програму - подає токійський кореспондент лондонського "Обсервера" на всі суґестії, щоби посилити безпосередньо аліянтський режім в Японії відповідають питанням: "Чи ми є фашисти чи лібералі"? Якась американська висока фіґура мала сказати згаданому кореспондентові в Токіо.Я не є за продовжування війни на Пацифіку для того, бо це може перешкодити провадити пізніше і н ш у війну".

Це пояснення є тим цікаве, що вказує воно на охоту вдержати на Далекому Сході певну рівновагу сил з участю Японії, що лагодило б в певній мірі безпосередні спори між великодержавами.

Не треба додавати, що така американська програма не допускає інших аліянтів до контролі над Японськими островами і над територіями давної японської імперії.

- -

Інші американські круги, м.ін. бувший державний підсекретар Сумнер Веллес - звертають увагу на те, що Японці думають про відплату і що в Японії існує тепер більше почуття сили і віри в можливість пімсти, як це було в Німеччині після першої світової війни. Такі міркування опираються на тому, що японська сухопутня армія на азійському континенті відносила до останньої хвилини побіди, а квантунська армія скапітулювала після малих сутичок з Москалями, знова ж двоміліонова добірна армія, яка стаціонувала на островах для відпертя інвазії, не віддала за час тієї війни ні одного стрілу.

Чи ж вояк такої армії може мати почуття програної?- питають противники лагідного поступовання з Японцями. Ті самі круги звертають увагу, що Японці доложать тепер якнайбільше старань, щоби улекшити американцям скоре закінчення окупації, бо це уможливить врятувати їм єдність японської суспільности і охоронить край перед тим, щоби інші держави вмішувалися в його внутрішні справи.

Становище в той спосіб думаючих кругів Америки покривається з аналогічними поглядами опінії урядів Австралії, Нової Зеляндії і Китаю, які м.ін. домагаються щоб усунути цісаря Гірогіто і вписати його на лісту воєнних злочинців.

Сильної та здецидованої окупаційної політики, опертої на тих самих засадах, на які опирається окупація в Німеччині домагається також Росія. Очевидно, для оправдання своєї вимоги висуває Москва на першому місці арґумент безпеки, але в дійсності йде Росії про цілком що іншого.

Ніхто вже не перечить, що совітське кунктаторство і ціла совітська гра, яка полягала на проволоці приступлення до війни з Японією скінчилася для Росії фіяском, чого доказом є хоча б трактат з Китаєм.

В тому ж трактаті Росія виреклася багато зо своїх далекосхідних плянів, про які перед тим багато та голосно говорилося. Однак тепер совітська дипльоматія постановила відробити свої невдачі пов'язанням европейських справ з далекосхідними, що теж задицидувало про неуспіх лондонської конференції.

Лондонський кореспондент "Нюсвік" в такий спосіб описує "вибух" далекосхідного інциденту в Лестер Гуз.

"У звичайному меморіялі, спрямованому до своїх товаришів - міністрів, підсекретар Бирнс питався, чи вони мають які далекосхідні справи, які хотіли б передискутувати. Відповідь ком. Молотова була скора і виразна, він бажав, щоби передискутувати участь Совітів в контролі і адміністрації Японії, і при тій нагоді не робив тайни з незадоволення свойого уряду з причини системи адміністрації, яку ввів на Японських островах ген. Мек Артур.

"Це затривожило Бирнса, однак Молотов був тут цілком в порядку, бо програма дня передбачувала наради в справі Далекого Сходу. Що більше, комісар заграничних справ прибув на конференцію з інструкціями, які наказували йому виступати як репрезентантові великої азійської потуги, свідомої свого "обличчя" серед азійських народів, затривоженої розвитком американської потенціяльної сили перед російськими далекосхідними дверима.

На думку кореспондента "Нюсвік", Молотов має сильні карти. Одною з них є Корея, якій З"єдинені Держави і Велика Британія обіцяли "в свій час" на конференції в Кайро в 1943 р. незалежність та яку тому місяць потвердив през. Труман. Молотов дав до зрозуміння, що З"єдинені Держави можуть додержати свою обіцянку лише при співпраці з Совітами, які тепер володіють північною частиною Кореї, та що до цієї співпраці не дійде, якщо Совіти не одержать відповідного уділу в адміністрації інших японських територій.

Доповненням становища Молотова в Лондоні є голос "Ізвестій", які висловили погляд, що факт понесення головного тягару війни з Японією, З"єдиненими Державами, не управнює їх до самостійної окупації і адміністрації японських територій. Росія понесла головний тягар війни з Німеччиною - пише без найменшого заікнення "Ізвестія" - а все ж таки до адміністрації Німеччини допущено інші держави.

Вкінці совіти можуть в кожній хвилині відновити спір між комуністами і Чан Кай Шеком, що рівнається вибухові горожанської війни в Китаю.

Якщо йде про становище Великої Британії, то треба пам"ятати, що тут входять в гру передовсім економічні моменти, які лучаться безпосередно не тільки з вільно вперед поступаючими американсько-британськими господарськими і фінансовими переговорами у Вашинґтоні, але також справа ринків збуту на Далекому Сході для британського промислу. Пр. Велику Британію інтерисує судьба японського текстильного промислу, який своїми дешевими продуктами випер англійський з Китаю Бірми і Індій, що знова спричинило кризу і безробіття в британських текстильних осередках в Англії. Японський демпінґ побіч розвитку промислу в самих Індіях спричинив, що Англія вже в 1938-9 мала пасивний торговельний біланс з Індіями.

Це британське задовження в Індіях зросло ще більше в час війни і тому Велика Британі не може дозволити наопанування далекосхідних ринків одною великодержавою, яка диспонуючи японським промисловим осередком, могла б дальше загрожувати англійському експортові.

Франція пам"ятає дуже добре численні статті в американській пресі, в яких вимагано просто відобрати її Індокитай. Судьба цієї французької колонії стала актуальною з причин повстання Аннамітів і претенсій китайців до північної частини Індокитаю.

Національний рух Аннамітів як і аналогічний рух в голяндських Індіях /Ява, Борнео, Суматра і т.п./ зорганізували японці в рамах їх пляну створити на Далекому Сході "сферу співпраці далекосхідних народів з Японією". Нині цей рух може використати хто інший і справа Індокитаю та нідерляндських Індій може знайтися так само в програмі нарад великодержав, як в останній час на порядку лондонських нарад дискутовано над квестією італійських колоній. Так само добре може використати цей рух Москва для своєї акції серед колоніяльних народів, як і З"єдинені Держави для своїх господарських плянів.

Все це спричинює нехіть колоніяльних держав до американської політики, яка прямує до того, щоби Тихий океан перемінити в "Американський" океан" і щоби утревалити економічну перевагу лише одної великодержави на цілому далекосхідному просторі азійського континенту і островів полудневих вод.

Але в тій цілій грі, яка в'яже в одну цілість політичні і економічні справи всіх континентів світа панує мимо всього свідомість, що багато більші труднощі, політичні і економічні спричинило би поширення на Далекому Сході "большевицької економіки", як господарська домінація Вашинґтону.

Тому теж легшою справою видається залагодження суперечностей які існують нині на тому тлі між західноевропейськими державами, як між З"єдиненими Державами і Совітами.

---о---

ж ж
жж

В числі з 1. жовтня /европейське видання/ - одному з найбільш популярних ілюстрованих тижневиків ЗДПА находимо такі цікаві уваги про Радянський Союз:

"Є неправдоподібним, щоби російські жовнірі, що тепер переводять окупацію Німеччини, могли скоро побачити свою батьківщину. Кремль боїться, що повертаючі можуть ширити невдоволення через перепроваджування порівнань між відносно багатою в предмети консумпції переможеною Німеччиною і їхньою недостачею в побідоносній Росії. З тих причин жадного з окупаційних віддділів не відсилають до Росії, а поодиноких жовнірів, що вертаються з Німеччини висилається на Далекий Схід, на Сиберію. Нічо теж не показує на те, щоби Росія хотіла забирати війська з Чехословаччини і Мадярщини. Вправді відбуваються рухи військ, ал число остає завсіди це саме. В Чехословаччині зросло останно число харчевих реквізицій і різних товарів і през. Бенеш підняв алярм з причини розмірів тих реквізицій.

В другій статті того числа, кореспондент намагається вияснити совітську тактику на конференції п"ятьох у Лондоні п.н. "жадай всього бери половину".

"Від західних великодержав Росія вимагала неможливих речей і дискутувала над справами, які до дискусії не надаються."

"Понурий настрій погіршував неспокій, що Бирнс не є достаточно поінформований і що бракує йому досвіду, коли йде про знання російських дипломатичних метод. Випадок, який мав місце в перших місяцях цієї війни, найкраще ілюструє, які це методи. Росія зажадала баз на Лотві і лотишського міністра законд. справ Вільгельма Мунтерса візвано до Москви для переведення розмов над "договором приязні і взаємної допомоги". На першій стрічі Молотов домагався права вислати до Лотви 160 тис. совітських вояків. "Але ж пане комісар,- боронився Мунтерс - ціла лотишська армія нараховує ледве 90.000 вояків, а це що ви нам хочете прислати, це майже два рази стільки". Молотов був твердий як камінь. В хвилині, коли видавалося, що розмова стане на мертвому пункті, в кімнату ввійшов Сталін і запитав: "Що тут діється?" Мунтерс поскаржився на нерозумну впертість Молотова. Сталін зробив поважну міну, звернувся до Молотова: "Як ти можеш в такий невідповідний спосіб поводитися з моїм приятелем п. Мунтерсом? Скороти свої домагання до половини." Росіяне очевидно не мали в пляні впровадити до Лотви більше як 80.000 війська. Мунтерс вернувшися до Риги заявив, що осягнув поважну дипломатичну побіду.

Можна мати оправдану надію, що в критичній хвилині Совіти згодяться на якийсь компроміс в справі правління Триполітанією.

Який він не був би, а все ж москалі одержуть в Африці точку опертя. А це все - чого вони хотять.

---o---

СТАЛІН ЗДОРОВИЙ!

Москва, 28.10. Сталін, який зараз перебуває на відпучинку в Сочі на Кавказі прийняв американського амбасадора Грімана. Амбасадор Геріман передав Сталінові особисте письмо від през.Трумана в справі міжнародної ситуації створеної розбиттям лондонської конференції. Сталін є здоровий, лише трилітня невсипуща праця викликала потребу відпочинку.

ЗНИЩЕННЯ І ВІДБУДОВА В УКРАЇНІ

В американському журналі /німецьке видання "Нос Ауслезе" появився передрук статті Едгарда Снова під вище наведеним наголовком. Едвар Слов належить до нечисленних американських журналістів, які часто відвідували Радянський Союз. Свого часу ми подали статтю Едгарда Снова "Грубі риби довкруги Сталіна".

Коли я в 1943 році виїхав з Радянського Союзу, більша частина України була в німецьких руках. Щойно тепер, по повороті побачив я і зрозумів, яку величезну ціну заплатили совіти за побіду.

Та ціла титанічна боротьба була від початку до кінця українською війною. Підчас коли пропорціонально лише мала частина совітського простору була окупована, Україна економічно заавансована республика Союзу - від Карпат по Донець і Дон витерпіла більше як який небудь інший край: її міста, її хліборобство, її індустрію і культуру тотально сплюндровано. Найбільше однак потерпіло людське життя. 10 мілніонів людей пропала від вибуху війни, і це число охоплює лише жінок і мужчин, що не були покликані до армії.

В індустріялізації цієї республики мають значний удіп американські машини й інженери, і українці того не забули. Вони сподіються нині, що дістануть знова ту саму промислову піддержку, яка позволить вилічитися їм від катастрофи.

Хоч простір СССР є п"ятдесят разів такий великий, як Україна була в цій республиці майже половина всеї ключевої індустрії Совітів. Половина всього камінного вугілля і три четверті всього деревного вугілля йде з України. Вона доставляла 62% залізної руди, та продукувала 70% всього алюмінія в довоєнних Совітах.

У Запоріжжі над Дніпром вибудували совітські інженери найбільшу електричну станцію в Европі. В 1941 р. могла Україна продукувати 24 разів більше електричного струму як в 1913 році. Продукція обрібки металів зросла на Україні 31 разів. Хліборобство того аграрно така ного простору було цілковито змеханізоване та диспонувало більше як 100.000 тракторами. Господарство було майже виключно сколективізоване.

Збір пшениці становив 1/5, а збір цукрових буряків 1/3 загальної продукції Росії.

Планове ниження.

Є цілком зрозумілим, чому Гітлер думав здобуттям чорноземної України змусить цілу Росію впасти на коліна . Якщо б йому було вдалося перейняти ціле багацтво України ненарушеним, його осяги були напевно далеко більші. Але вже 3. серпня 1941 р. постановив Сталін

перевести в Україні політику "згорілої землі". Всі середники продукції, яких в час не вдалося вивезти в глибину Росії, були знищені.

З тяжким серцем червона армія висадила в повітря в серпні 1941 гігантичний Дніпрестан. Тим не тільки опізнила посування німців вперед, але унеможливила урухомлення промислового басейну Дніпропетровська.

З інших українських міст вивезено величезні скількості машин на схід: вони створили хребет для нових фабричних заведень на Сибірі та в середній Азії. Але жертва України щойно почалася більше або менше впорядкованою евакуацією важних середників продукції і знищенням заводів. Тому, що червона армія в поспісі відступала, все таки більша частина індустрії попала в руки ворога.

Коли напасника проганяли, докінчив він ґрунтовного знищення української індустрії і змеханізованого сільського господарства. Приміром в Києві - а Київ це лише одно з шістьох великих міст України - вивезли вони не лише всі машини, але навіть мешкання і бюра вичистили з останнього мебля.

Після урядових обчислень треба було до самого перевозу 250.000 тягарових возів.

Один інженер, шеф машинової фабрики, яка тепер лежить в руїні, сказав мені, що придбання самих машин буде коштувати 20 мільйонів золотих рублів, 2.500 робітників, мали б два до три роки роботи, щоби вивезти звалища та вибудувати нові приміщення. Я довідався, що німці два місяці перед відворотом заставили 800 совітських полонених виключно до того, щоби розмонтувати машини та вислати їх до Німеччини. В той час Гітлер старався з усіх сил поповнити свою бомбами перещищену індустрію. Треба сто разів, навіть тисячу разів помножити, щоби мати уяву, скільки праці, часу і кілько мільйонів тягарових возів, коштувало це діло знищення.

Комісії є вічно заняті усталенням загальної шкоди. Молодий керівник українського "Ґосплану", уряду державного планування, дав мені кілька прикладів. В містах "нацисти" знищили 22 тисячі квадратових метрів мешканевої площі. У Полтаві, питомо аграрній окрузі, що числила 362.000 сел. хат знищено 100.000. В мішаній аграрно-промисловій окрузі Кам"янця подільського вбито на два мільйони населення 470 тисяч, а 103 тисячі запроторено в Німеччину. 562 села зрівнано з землею, 18.000 сільських господарств, 6.000 тисяч артільних господарств сплюндровано, 300. тис. штук худоби і коней вивезено.

В Дніпропетровську кошти відбудови будуть виносити 350 мільйонів американських долярів

Француз, Пер Кот, який докладно об'їхав визволені території, оцінює воєнні шкоди Росії на 250 міліярдів золотих рублів, або 350 міліярдів долярів і це виключно для промислових заведень. З того припаде на Україну, якщо оцінка є вірна, 30-40 міліярдів долярів. До того дійде додатково 10 міліярдів на построєння машин.

Відбудова йде вперед.

Я старався підчас мого побуту в Совєтах розвідати, скільки в тому році відбудовано. Це було при кінці 1944 р. Всюди вказувано мені на величезні трудноші, які стояли на перешкоді відбудові - а тоді був ще час війни. Та рівночасно підкреслено, що є великі осяги.

Однак з інформацій виявлялося ясно і це хіба найважніше, що мій звіт подає - що Україна край правдоподібно більше від всіх інших знищений війною, буде відбудований і це не тільки до передвоєнного стану, але далеко краще.. Якщо промислова продукція піде знова повною парою, тоді Совітський Союз буде мати кращий доробут як перед 1941 р.

Однак теперішність представляється сумно. Найбільше відчувається брак робочих рук. Серед мілінонів українців, вивезених в Німеччину, знаходилися найкращі фахівці. Я відвідував фабрику, якої число робітників виносило 6.000; тепер тут працює 220 людей. Знова у іншій фабриці є лише 30 робітників з довоєнного стану 700. Ще гірше мається справа в дрібному промислі і ремеслі: тут робітниками були переважно жиди. В Україні жило до війни коло півтора міліона жидів, переважно ремісників і робітників, нині вони зникли майже цілковито, помордовані або заслані.

Всюди відчувається брак робітників - мужчин. На 3.900 трактором шоферів вишколених в цьому році, є лише 400 мужчин. Подібно представляється справа на університетах. Ректор українського університету розказував мені, що 2.300 студіюючих, що відвідують імпровізовані викладові залі /будинок університету висадили німці в повітря перед своїм відступом/ це головно жінки, мужчин лише всього 400.

Жінки теж переводять майже всі очищувальні роботи, усувають руїни; невиказаний труд, що несе та праця лише рідко буває вповні оцінений. В одній знищеній фабриці, я бачив з сотню жінок і хлопців, які голими руками, бо знаряддя і тачок обмаль - намагалися усунути руїни звалища.

Мені видалося, що вони підоймялися якоїсь довговікової роботи.

Але якщо навіть було б достатком матеріялу і робочої сили, то відбудова сильно недомагала б через брак середників транспорту. Давніше українські адміністративні власті розпоряджали десятками тисяч тягарових авт. Сьогодні мають хіба лише пару тисяч пошкоджених. Відбудовано покищо лише ті залізничі шляхи і мости, які є конечні для військових цілей. Теж в сільськогосподарській роботі браки є дуже великі. 70% тракторів і 80% коней пропало. Електрівні, копальні, залізні і сталеві гути, хемічний промисл знищений на Україні майже цілковито, їх відбудова ледви почалася. Причиною того, чому велика частина всіх українських підприємств мусить бути нечинна є й те, що їх праця залежить від відбудови великих гребль на Дніпрі та продукції донецьких копалень.

Перший етап.

Мимо всіх цих трудів, які я при кінці 1944 р. міг заобсервувати, одне сьогодні ясне; українці зуміли, протягом одного року, майже без помочі, в час війни зробити свою країну знова життєздатною.

Україна з цілком пасивної позиції в цілості російського господарства знова стала тереном визначної продукції. І того осягу доконали майже виключно жінки, діти і старики, які після трьох років війни і терору вилізли зі своїх нор і зараз взялися до діла.

Знаменитим осягом є жнива 1944 р. Широкі простори були це полем бою, але вся до управи догідна земля була оброблена, навіть поля не очищені від мін. Багато селян заплатило за це своїм життям. Люди і худоба, все, що могло тягнути плуг або борону, орудувати мотикою або вилами, було заставлене до праці. Все цивільне населення та частина армії була змобілізована, щоби перевести збір. 70% жнив переве-

дено серпом і косою.

З кінцем листопада 1944 р. могли подати українські власті до відома, що засівна площа пшениці осягнула дві треті з 1940, а збір пшениці три четверті нормального збору. Це означало ,що ніхто цієї зими не потребує голодувати. Кромі того українські пастухи і чабани - підчас коли українські обітники остали на сході пригнали худобу евакуовану давніше на схід. Поворотці розійшлися по цілій републиці і вислідом того є, що вже при кінці 1944 р. майже 80% українських колхозних фарм веде знова годівлю худоби.

Минулої осени візвав український комісаріят хліборобства селян відбудовувати свої хати і оселі. В листопаді було вже більше як 100000 домів пригожих до мешкання. Держава припоручила випрацювати взірцеві будівлі, які мають служити селянам за примір до наслідування. Такий модель складається з 5 до 6 кімнат. Бальки допасовується дуже просто.Дах покритий соломою, цілість дається збудувати без знарядів, самою сокирою і пилою, та потребує мало цьвяхів. Селяни одержують дерево з державних лісів, їм помагається при перевозі. Кожний, хто будує дім одержує державну безпроцентову позику у висоті 10.000 рублів, які вистарчають на покриття коштів матеріялу і праці. П"ятнадцять людей може при помочі нової методи поставити дім протягом місяця.

З кінцем 1944 р. випомповано 22 шахти у Кризому Розі, відбудовано 37 сталеварень, 23 вальцеві заводи є до вжитку, більше як 500 вуглевих копалень почало свою роботу. Порівнально з передвоєнною продукцією, відограє вона нині безперечно, дуже малу ролю.

Промисл Києва виносив 1944 р. приблизно одну восьму довоєнної продукції. Ще в 1945 р. 85% піде на поправу і відбудову приміщень, а лише 15% на пристарання нових машин.

Я хочу ще одно, два замічення додати, щоби показати відношення між станом на Україні і Росії. Наперед треба сказати, що хоча війна знищила окуповані терени, то рівеочасно безчисленні області в центральній і полудневій Росії і на Сибірі поробили величезні поступи в модернізації і механізації. 9/10 просторого Союзу не були ніколи окуповані, там навіть не впала одна бомба. В багатьох округах промислова і хліборобська продукція зросла від 1940 р. подвійно.

Багато разів офіційно стверджено, що в різних важних промислових галузях досягнено в 1943 р. розмірів довоєнної продукції. Це відноситься передовсім до воєнного матеріялу. І без України Росія продукувала більше армат, панцирів і літаків, як перед війною і це не лише завдяки помочі америк. індустрії.

Коли одного дня наступить переставлення воєнної продукції на мирову, совіти будуть напевно на вищому промисловому поземі як 1941 р. Видається можливим, що продукція Рад. Союзу, якщо З"єдинені Держави поможуть імпортом переступить вже в 1948 році довоєнний стан.

При мировому розвиткові СССР повинен осягнути в 1960 р. найвищий життєвий стандарт на цілому світі, якщо не беремо під увагу З"єдинених Держав. Це є однак під теперішню хвилину, для змучених війною жінок і мужчин, які бачать перед собою ще довгі роки зусилля, праці і обмеження, лише мала потіха, і найменша для українців, які заплатили найбільшу частину рахунку.

---o---

ПЕРЕСЕЛЮЮТЬ ЛЕМКІВ

Радіо Люксембург подало: В останніх тижнях переселено з околиць Сянока і Хирова велику кількість українців-лемків на терен львівської осласті. На їхне місце посалено поляків з-за Буга і "ґуралів" з Закопаного. Ця акція триває.

НЕСПОКІЙ В КИТАЇ

В Китаю почалася збройна боротьба поміж центральним урядом і китайськими комуністами. Боротьба обхопила 13 провінцій. Речник комуністів заявив, що він вірить, що боротьбу вдасться зліквідувати, заки вона розгорнеться до розмірів горожанської війни.

Тому кілька тижнів по довгих ... торгах дійшло до згоди між Чан Кай Шеком і провідником комуністів Ма-о. Комуністи згодилися тоді визнати центральний китайський уряд Чан Кай Шека.

---o---

НА ЯВІ ПОЛОЖЕННЯ ДАЛЬШЕ НАПРУЖЕНЕ. До акції йдуть легкі танки. Тіло замордованого англійського генерала невіднайдено.

ВАРШАВСЬКЕ РАДІО ПОДАЛО ОСТАННЮ ЗАЯВУ польського уряду, яка заперечує вістку, начебто Совіти збільшали свої залоги. Такі вістки, на думку польського уряду розсівають нармисне, щоби впровадити в блуд заграницю.

В СОВІТАХ ВИБОРЧА АКЦІЯ Є В ЦІЛОМУ РОЗГАРІ. У виборах будуть брати участь українці переселені з Польщі в район Дніпропетровська. Також відділи червоної армії, що стаціонують в Німеччині, будуть голосувати.

ДНЯ 28 ЖОВТНЯ ВІДБУЛОСЯ В ПРАЗІ ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ тимчасового чехословацького парламенту. Парламент зібрався в 27 річницю чехословацької незалежності. Парламент затвердив през. Бенеша в його дотеперішньому уряді. През. Бенеш візвав до якнайскорішого переведення правильних виборів.

МАРШ. СТАЛІН ВИГОЛОСИТЬ В РІЧНИЦЮ РЕВОЛЮЦІЇ /7 листопада/ важну промову.

БЕРЛІНСЬКИЙ ЕПИСКОП ГОСТРО НАПЯТНУВАВ В ПАСТИРСЬКОМУ ЛИСТІ заборону навчання релігії в школах.

ПРЕМ. ЕТЛІ І ЛИСТОПАДА ЇДЕ ДО ВАШИНҐТОНУ на розмови з през. Труманом. В розмовах буде брати участь премієр Канади Кінґ. Темою розмов буде атомова бомба, однак през. Труман заявив, на пресовій конференції, що не є виключеним, що учасники обговорять й інші справи.

ДР. ЛЕЙ - КЕРІВНИК НІМЕЦЬКОГО АРБАЙТСФРОНТУ поповнив у вязниці в Нюрнберґу самогубство.

У НЮРНБЕРЗЬКОМУ ПРОЦЕСІ З ПРАВА ВИБОРУ ОБОРОНИ скористали до тепер Штрайхер, Бальдур фон Шірах і Нейрат.

ТРУД, ОРГАН ВЦСПС, МОСКВА 2 ЖОВТНЯ 1945 Ч 232

ПРО РЕПАТРІЯЦІЮ РАДЯНСЬКИХ ГРОМАДЯН І ШВАЙЦАРІЇ

З огляду на те, що Швайцарські урядові чинники не тільки не помагали діяльно поверненню на батьківщину інтернованих у Швайцарії рад. громадян, що втікли були тоді раніше із німецького полону але витворювали ненормальні, а в ряді випадків невиносимі умовини для їхнього перебування на території Швайцарії рад. уряд 15.6. ц.р. дав інструкцію радянським репатріяційним органам припинити відставлення у Швайцарію швайцарських громадян, що находились у їхньому розпорядженні доти, доки не будуть отримані докладні відомості про те, що швайцарські урядові чинники дійсно вжили заходів для поліпшення умов життя рад. громадян та їхнього швидкого репатріювання. У зв"язку з цим розпорядженням припинено репатріяцію швайцарських громадян, та швидко після цього швайцарська влада заявила свою готовість прийняти рад. уповноважених для репатріяції рад. громадян зі Швайцарії. Радянський уряд прийняв цю пропозицію і вислав у Швайцарію репатріяційну комісію. Під той час рад. уряд одержав від згаданої комісії для репатріяції інформації про те, що швайцарські урядові чинники вжили заходів для поліпшення положення інтернованих рад. громадян і для повернення їх на батьківщину. Зараз вже всі радянські громадяни, що находилися в Швайцарії в числі 9.603 особи репатріовані. Тому 1.жовтня ц.р. рад. уряд дав органам вказівки відновити репатріювання швайцарських громадян, що находяться в їхньому розпорядженні.

ГОЛОСНІ ПРОМОВИ.

Дня 27.10. мін. Бевін мав промову в британській Палаті Громад. Бевін присвятив свою промову багатьом питанням міжнародного положення. Він сказав, причиною теперішних трудних умовин в Европі є політика Гітлера. Европа терпить подвійний голод. Але духовий мабуть більший як фізичний. Треба позволити народам бути собою. В Европі 25 міл. людей є в мандрівці. Обговорюючи адміністраційні труднощі нинішної Німеччини, Бевін сказав: Уважаю, що було б ліпше не ділити Німеччини на зони. Справа водних доріг для господарської відбудови Европи дуже важна. На думку Бевіна їх інтернаціоналізація не спричинить небезпеки для Росії.

27.10. ц.р. на святі амер. фльоти промовляв през. Труман. Ту промову вважають за найважнішу заяву президента від часу обняття ним уряду. През. Труман сказав, що ЗДПА також в час миру буде мілітарною потугою, бо того вимагає справа загальної безпеки. "Ми мусимо підпирати довготривалий мир, а в конечності його вимусити. Для себе не бажаємо одного клаптика землі. В тій промові през. Труман здефініював в 12-х пунктах засади амер. закорд. політики. Пункт перший каже:"Ми не плянуємо жадного нападу на інший край. Знова четвертий подає: "Ми заступаємо погляд, що всім народам дозрілим до самовстановлення мусить бути дана можливість рішити дорогою власних і вільних виборів, та без втручування чужих чинників про свою державну форму. "Ми відмовляємося визнати уряд накинений якому-небудь народові силою.

Американський часопис "Геральд Трібюн" зорганізував дискусію великих фігур американського світа. Брали в ній участь і ген. Маршаль і ген. Айзенговер і мін. Бирнс. Мін. Бирнс говорив на тему американсько-совітських відносин. Він сказав Америка не дасться втягнути в жадну інтригу проти совітів, Америка думає, що з другої сторони поступування совітів не буде інакше. Америка розуміє намагання совітів створити собі сферу безпеки через вплив на форми урядів в сусідних державах. Америка думає, що совіти потраплять це змагання погодити зі свободою тих народів.

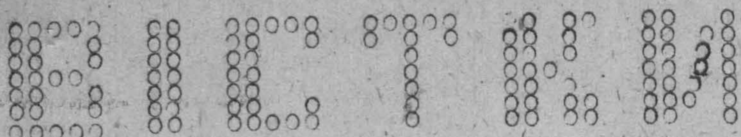

з РАДІЯ і ПРЕСИ

Мюнхен, неділя II. листопада 1945. Ціна I РМ.

- -

ПЕРСПЕКТИВИ ФРАНЦІЇ.

Органічна розбіжність між англо-саксонськими державами і СССР веде до дуалістичного уложення світових відносин. З одної сторони З"єдинені Держави, з другої совітський бльок. Між тими двома потугами лежить Велика Британія і европейський континент, який розуміє "демократію" в спосіб усталений на Заході. Знова ж на континенті одинокою державою, яка має вигляди на відносно скоре відродження між тими трьома потугами - є Франція. Звідсілля теж виростає значення Франції.

Для през. Трумана Франція є потрібна як партнер, евентуально як бастіон на европейському континенті і як запорука безпеки американського континенту. Ще більшого значення набирає Франція для В.Британії. Незалежно від обставин, що Вел. Британія є більше як Америка заінтересована в створенні сильної греблі на лінії Рену, а радше Одри, лінії Керзона і дальше на схід, треба мати на увазі факт, що хоча розмови "трьох" відбувалися при округлому столі, то мимо того місце, яке займав Черчіль, а опісля Етлі можна назвати сміло"сірим кінцем". Англія вийшла з двох воєн надмірно ослаблена, щоби в Ялті і в Потсдамі трактовано її нарівні з двома іншими великодержавами. Її положення змінилося б якщо Англія могла б промовити в імені західно-европейського бльоку. Такі легкі суґестії підсувала Англія Франції в осені минулого року, в час французько-совітських розмов, після яких як вислід цих розмов прийшло підписання союзу Франції з СССР. В той час де Ґоль не прийняв англійський пропозицій. Теж в лютому ц.р. викликав ген. де Ґоль свого роду дипломатичний інцидент, відкидаючи запрошення през. Рузвельта прибути до Альжиру на кружляк, на якому президент вертався домів з Ялти. Причиною такої постави ген. де Ґоля у відношенні до англосаксонських великодержав були його вимоги, на яких прихильне полагодження ген. де Ґоль не міг в цей час числити. На переді тих вимог стояла вимога визнати позицію Франції як великодержави. Видимим сповненням цієї вимоги було б допущення Франції до нарад "трьох".

Дальше ген де Ґоль висунув кілька конкретних вимог. Передовсім в німецькій квестії. Франція домагалася політичного і мілітарного заряду лівобережної Надренії / слова "анексія" тепер оминають/. Дальше виступила Франція з проєктом, щоби басейн Рури віддати під міжнародний господарський заряд. Врешті висунула квестію звороту цілості французьких колоніяльних посілостей як і різні фінансові і господарські питання в справі відбудови метрополії.

Всі ті бажання трактували англо-саксонські держави дуже холодно. Причинилися до того м.інш. особисті відносини між ген. де Ґолем і Черчілем, а передовсім Рузвельтом. Звідсілля флірт з СССР до якого пхали французьку політику рідні комуністи і комунізуючі французькі круги.

Треба пам"ятати, що в"русі опору"комуністи грали першорядну ролю. Тепер обставини змінилися. На місце Рузвельта прийшов през. Труман. В Англії при владі станули лейбуристи, які дисконтуючи осяг соціялістів у Франції хотять створити в Европі політичний фронт, рівнобіжний до другого інтернаціоналу.

Президент виконавчого комітету англійської партії праці Ласкі, запрошений на французький конґрес заявив м.ін.: "Побіда лейбуристів відчинила перед міжнародним соціялізмом нові перспективи. Становище нашої партії до проєкту господарської унії Англії з Францією, Бельгією

- -

Голяндією, Норвегією і Данією є цілком ясне. Бачимо можливо найтіснішої співпраці у всіх ділянках" Рівночасно захоплення московських фільоманів у Франції дещо притихло, а совітський союз приніс, як до тепер, самі розчарування.

Між іншим виявилося, що Францію не допущено до нарад в Потсдамі і Ялті на спротив Америки і совітів, підчас коли Англія ставилась до цего прихильно. Тепер можна було розпочати розмови.

Перший забрав голос през. Труман, та запросив ген. де Голя до Вашингтону. Які були висліди цієї візити? З факту, що жадний урядовий комунікат не появився, треба припускати, що до конккретних порозумінь на більшу міру не прийшло. Якщо судити після голосів преси, Франція одержала поважні кредити /650.000.000 долярів/. Правдоподібно поладнано теж справу колоній. Франція одержить свої заморські посілості, з виїмком мандату Сирії, де поворот до передвоєнного стану є неможливий. Є це зрештою питання, що псує добрі взаємини з Вел. Британією. Загрожена є теж північна частина Індокитаю, окупована на приказ аліянтської команди, себто докладніше американської, військами Китаю. Знова ж у німецьких справах вдалося осягнути хіба щонайбільше прихильну невтральність през. Трумана, з тим застереженням, що Америка не бажала б собі приходу совітів до Рури, а це наступило б з хвилиною уміжнароднення рурського басейну. За найбільший однак успіх вашингтонських розмов уважається "відмороження" французько-американських відносин.

В тих умовинах не підпадає сумнівові, що розмови, які перевели в Лондоні Бідо і Блюм, є в повнім зв"язку з тим почином, який можна б назвати будовою трикутника Вашінгтон-Лондон-Париж. Англійсько-французьке порозуміння створило би підставу того трикутника. Тут однак перед початком розмов ген. де Голь /якому навіть прихильна французька преса закидає часами надмірну штивність/, здефініював виразно свої вимоги, виявлені в інтерві з кореспондентом "Таймса". Шеф французького уряду жадає - перед заключенням порозуміння, зглядно англійсько-французького союзу - залагоджения по думці французьких бажань справи Надренії і Рури, як також зліквідування справи Сирії і Ливану. Без залагодження тих справ, порозуміння з Англією, на думку ген. де Голя, не оплачувалося. Розмови в тому напрямку тривають.

В кожному випадку в комуністичному таборі повстало заворушення. Новий напрямок французької політики є безперечно найважнішою причиною острої кампанії проти ген. де Голя з тієї сторони,

Совітська преса використовує в своїй кампанії проти ген. де Голя справу мілітарної відбудови Франції. Є зрозумілим, що змагаючи до запевнення Франції в теперішних розграх становища великодержави, ген. де Гольдбає передовсім про відбудову французької армії. Граючи на інстинктах винищеної і вимізерованої людности, комуністи підносять майже ювний брак на ринку продуктів першої потреби, харчевих і т.п., і закидають урядові, що мимо закінчення війни 90% скірного промислу, 75% текстильного працює дотепер для потреб війська, що військо зголошує претенсії до львиної частини американської позички і т.п.

В Англії при владі партія праці. Це спричинює, що рівнобіжно до розмов в справі творення "західного бльоку" стає актуальною справа створення, зглядно посилення фронту партій соціялістичної ідеології, які стоять на плятформі другого інтернаціоналу. Спроби замаскованого Комінтерну вдусити другий інтернаціонал не мають успіху. Французькі соціялісти відмежовуючи себе від комунізму мусять прорубати нові стежки Звідсіля повстає "інша концепція соціялізму", яку виложив в своїй голосній програмовій книжці Л. Блюм.

---o---

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

З української преси.

ВСША - ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННИЙ КИР КОНСТАНТИН зібрав між вірними своєї дієцезії більше 2.000 долярів. Ці гроші вислані потребуючим за посередництвом Риму, звідкіля прийшло повідомлення, що прислані гроші вжито на допомогу потерпівшим українцям у Франції, Швайцарії і Словаччині.

"НАШЕ ЖИТТЯ" - ОРГАН СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ, нова українська газета, почала виходити двічі в місяць у Філядельфії.

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУВСЯ ВЕЧІР присвячений Іванові Франкові

В УКРАЇНСЬКИХ ГАЗЕТАХ АМЕРИКИ ПОЯВИВСЯ ВІДДІЛ розшуків.

В КАНАДІ - ЗА ОСТАННЬОЮ СТАТИСТИКОЮ НАСЕЛЕННЯ В КАНАДІ, українці стоять на 6-му місця, по французах, англійцях, шотляндцях, ірляндцях і німцях. На II,506.655 осіб усього населення Канади, є 305.929 українців. Найбільше українців в провінціях: Монітоба - 89.764; Саскачеван - 79.777; Альберта - 71.868; Онтаріо - 43.158; Квебек - 8.006; решта розкинута по інших провінціях.

Найбільше українців займається рільництвом, згодом іде мануфактура, транспорт і комунікація, домашня служба, будівництво й інше. Найбільше українців в таких містах: Вінніпег - 22.578; Торонто - 10.423; Едмонтон - 6.070; Монтреаль - 5.844; Саскатун - 2.395.

В АРГЕНТИНІ - УКРАЇНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ У БУЕНОС-АЙРЕС започаткував збірку харчевих посилок для української еміграції в Европі. В канцелярії Червого Хреста виставлені зразки таких посилок. /З газети "Перелом"/

НА СХОДИНАХ ПРЕДСТАВНИКІВ Т-ВА "ПРОСВІТА" й "Відродження" в Буенос Айрес ухвалено злити ці дві організації в одну. Це черговий крок до осягнення єдности української еміграції в Аргентині.

В БУЕНОС-АЙРЕС СТВОРЕНО Й ЗАЛЕГАЛІЗОВАНО Український Комітет допомоги жертвам війни при Аргентинському Червоному Хресті, під головуванням інж. Песцьоровського.

У ПАРАҐВАЇ - У ПАРАҐВАЇ УСПІШНО ПРАЦЮЄ "Просвіта". Статут Т-ва затвердив параґвайський уряд ще в 1939 р.

У ТОРОНТІ ВІДОМИЙ БАЛЕТМАЙСТЕР ДМИТРО ЧУТРО заснував українську балетну школу. Тепер йде підготовка балетних сцен до опери "Мазепа", яку виставлять в Месі Гол 19 жовтня ц.р.

В КАНАДІ ВИЙШЛА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ "Історія України" проф. Дмитра Дорошенка.

Часопис "Українець у Франції подає під заголовком:

УКРАЇНЦІ ВИНАХІДНИКИ АТОМОВОЇ БОМБИ

При працях над атомною бомбою, дослідах, та будуванні відповідних апаратів, працювало багато вчених із різних країн. А між вченими були й три українці: С.А. Кушнерюк з Саскатуну, П.І. Середа з Едмонтону, др. Л. Сімінович з Монтреалу. Список цей подано в торонтській газеті "Дейлі Стар" з 18-го серпня ц.р.

ІНСТИТУТ ІМ.МИТР.А. ШЕПТИЦЬКОГО В ТОРОНТІ. У Торонті засноване в місяці вересні ц.р. Інститут ім. Митр. А. Шептицького для студентів університету. Українські студенти можуть мешкати в цьому інституті. Будинок інституту є близько університету гарний і вигідний; студенти будуть виховувані в релігійнім і національнім дусі.

ПРОТИ БАНД ВЛАСОВА. Лондон, 17 жовтня /Райтер/. Згідно з повідомленням з Варшави, польський уряд підписав договір з советсько-російським маршалом Рокосовським, що частини Червоної Армії будуть вислані в Польщу щоб поборювати банди, що створилися з бувших військ Власова й тероризують окремі польські області.

У варшаві підкреслюють, що для Польщі було важко переводити акції проти російських громадян.

ІНЦИДЕНТИ НА КОРДОНІ АВСТРІЇ І ЮГОСЛАВІЇ

Відень, 17 жовтня. Згідно з повідомленням кореспондента Райтера, британська влада стурбована продовжуванням інцидентів на австрійсько-югослав'янському кордоні. Британські війська невпинно патролюють на кордоні, щоб перешкодити недозволеним переходам кордону. Це торкається виступів банд невідповідальних югослав'янських елементів, що поривають словінців, котрі на їх думку, підчас югослав"янської окупації не співпрацювали з ними. Про насилля проти австрійців або англійців нічого не відомо.

Біля 11 дивізій маршала Тіто стоять на північно-західному кордоні Югославії. Але хоч ці сили трохи завеликі, все ж їх уважається нормальною кордонною охороною. Вказується на те, що більшість цих військ перебуває на зимових кватирах у великих містах.

Внутрі Австрії існує в британській та американській зонах небезпека, що поширюється тут невійськовий, вірний королеві рух проти Тіто. Відомо, що багато монархістів прибуло з Югославії в Австрію. На британському кордоні притримано 16 юнаків. Вони зізнали, що прибули для того, щоб служити в прибічній ґвардії короля Петра. Приявність проти-тітовських партизанів в Австрії називають високі аліянтські військові круги "політичною досадою".

---о---

ТАСС ЗАПЕРЕЧУЄ. Москва, 25 жовтня /Е.П./. В московській газеті "Труд" надруковане офіційне заперечення ТАСС про те, що повідомлення, надруковані в англійській пресі, мовляв Червона Армія відбуває маневри на болгарсько-турецькому кордоні, не мають ніяких підстав.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ДРУКУЄ ТЕПЕР ВЛАСНІ БАНКНОТИ після того, як зрабовано поїзд з 8 міліярдами злотих /800 міліонами шілінгів/.

ЖИДИ І АРМІЯ КРАЙОВА

Під наголовком: "Польські жиди обвинувачують Армію Крайову в погромах" - газета "Н.Й.Геральд Трібюн" пише:

ФРАНКФУРТ, 23 жовтня. - Польські жиди, що вернулися в Німеччину вдруге втікаючи зі своєї батьківщини заявляють, що в антисемітських виступах під терором яких перебуває біля 80.000 жидів, котрі вернулися в Польщу, винна підпільна Польська Армія Крайова, яка, як твердять ці

жиди має зв"язки з табором польських старшин у Мурнау /Баварія/.

Потвердження заяв цих нових післявоєнних втікачів отримано, як довідуємося тепер, не цілих три тижні тому від одного поляка, арештованого в перехідному таборі переселенців у Мюнхені. Він хвалився, що щойно прибув із Польщі, де підчас погрому вбив трьох жидів. На запит одного американського старшини одверто признався до участи в погромі і сказав, що вбиває жидів згідно за наказом Армії Крайової. В моменті арештування він був у дорозі з Польщі до табору в Мурнау, де перебували, очікуючи репатріяції, офіцери польської армії, прихильники колишнього лондонського уряду.

Жидівські втікачі, що їхній повор у Німеччину під опіку американських окупаційних військ завдає щораз більше клопоту американському командуванню, однозгідно заявляють, що Армія Крайова явно несе відповідальність за протижидівську діяльність.

Із слів жидів, що недавно вернулися в амер. окупаційну зону виходить, що 70-80.000 жидів, які лишилися з 3,500.000 жидів у Польщі перед війною тяготіють знову до великих міст, боячись жити самітньо або малими групами в сільських районах. 7.000 вернулися до Варшави, 3-5 тисяч до Кракова і Катовец.

Деякі обсерватори припускають, що ці виступи викликують протисовєтські елементи. Американські офіційні чинники є тут безпорадні перед зростом нової хвилі антисемітизму в Польщі.

---o---

ПО ТОЙ БІК ГРЕБЛІ.

Югославія - Білгород.

У вересні не було вже в Білгороді совітських військ, ані НКВД, були тільки югослав"янські відділи. У Білгороді була лише совітська військова місія, подібно як британська і американська. Але по другій стороні Сави, вже в Жемуні стаціонували совітські залоги, а у всемогутній тайній поліції "Озні" правили або московські НКВД-исти, або службовики рідного хову по переході відповідного вишколу в Москві.

Білгород обвішаний портретами Тіто і плакатами про совітсько-югослав"янський союз, не дуже пригадує чисте довоєнне місто. Обдертий хмародер на Терозє стоїть так само невідремонтований, як перед роком, місто неупорядковане, брудне. За це повно югослав"янського війська, партизан. Що це за чудне військо! Партизани в Білгороді повбирані у фантастичні строї, часто нагадують радше групу Рінальдо Рінальдіні. Через вулиці безустанно переливається товпа партизан обвішана гранатами. Місто виглядає як воєнний табор. Взагалі однострої, а принаймеше військові шапки т.зв. "тітовки" носить кожний. Така тепер мода. Тіто є урядовим героєм. - І одиноким!

Ціле місто обставлене озброєними постами партизан, які є одинокою владою . Багато є карних таборів для сербів. Не перебувають у них лише коллябористи,"фолькєдойчі" і добровольці Недіча, але повно в них також тих, які ще вчора носили "тітовки"; заплатив на базарі два динари за яйце над установлену ціну, продав золотий перстінець - "Ка-цет".

Людей Мігайловича т.зв. "четників" в таборах майже немає, їх ліквідується скоро і лиш часописи подають щоднянскільки присудів смерти виконано на "фашистівських зрадниках".

В Білгороді говорять по-тихо, бо всюди є ОЗНА /югосл.НКВД/. А вона пильнує цілком добре. Щоб перейти через міст до Земуна /другий беріг Сави/ треба конечно пропуску. Пропуск видає районова команда на підставі посвідки кварталових партійних комітетів. Залізничі двірці стало кон-

- -

нерез міст до Земуна /другий беріг Сави/ треба конечно пропуску. Пропуск видає районова команда на підставі посвідки квартальових партійних комітетів. Залізничні двірці стало контрольовані. Коли ви на хвилину станете перед пляном їзди на двірці на Ніш або Скольпе зараз з'являється коло вас ангел хоронитель і питає куда й пощо ви хочете їхати. І так на кожному кроці.

Бельградом правлять нові люди - партизани. Переважно хорвати. З такого елементу складається міліція ОЗНА, уряди. Було чути нераз у Білгороді, що за Гітлера мордували сербів фашисти Павеліча, а за Сталіна роблять це партизани Тіта. Сербська кров ллється безустанку.

В міністерствах є також нові люди. І так в міністерстві внутрішніх справ, портієр з партизанською відзнакою рішає кого може приняти віцеміністер Радонич, а не його секретар.

Білгород обмотаний сіткою партійних комітетів, які щотижня улаштовують мітинги. Присутність мешканців даного кварталу на мітингу є обов"язкова. Тема зборів є вічно та сама: Фашисти четники...

На 1-ше травневій демонстрації було видно лише транспаренти в роді Тіто-Сталін, Москва-Білгород. У всіх маніфестаціях бере обов"язково участь ціла шкільна молодь. Восьмилітні смаркачі машерують співаючи пісні про боротьбу з фашистами.

Тяжке і сумне життя в Білгороді і лиш нишком мріють серби, щоби диктатура Тіта проминула якнайскорше.

/За "Дзєннїком Жолнєжа" АПВ, з 7.Ю.45/.

П_о_л_ь_щ_а.

Грабунок, який розпочала Червона Армія сатвся в короткому часі головною причиною загальної опінії про характер совітського правління в Польщі. Сьогодні говорять загально, що совітська окупація гірзніша від німецької, "одинока різниця між совітською окупацією і німецькою це та, що німецькою окупацією ніхто не казав нам тішитися, а совітську треба хвалити"... Коли б якийсь европейський журналіст перейшов через польські села і міста, міг би прийти до висновку, що польські землі в теперішній час є позі но найбільш "германофільськими землями" в Европі. Так загально панує над настроями без перерви повторюване речення "за німців так не було".

Першим елементом окупації, з яким стрінулися поляки - була червона армія. Та зараз появився другий елемент НКВД з російською методою слідства. Нині видно в Польщі багато відділів т.зв. польського війська. В тім війську стрічається вище полковника лиш небагато поляків. Визші офіцери це москалі, які носять польські однострої обвішані хрестами "Віртуті Мілітарі". Ці офіцери роблять знамениті грошеві інтереси. Їхне вміння, це всякого роду пачкарство. На лінії Варшава-Москва, лише старшини від майора в гору мають право їздити звичайним поспішним поїздом. Звичайним поїздом до Москви з Варшави треба їхати тиждень, а часом і два.

На лінії Керзона стаціонують сильні відділи НКВД і переводять ревізії серед совітських офіцерів, що їдуть в глибину Росії. Забирають куплені і зрабовані речі. Дбають навіть про чистоту моралі і звичаїв. Совітським жінкам, які вспіли зробити собі тривалу ондуляцію, обтинають волосся, з нігтів здирають лякер. В російській армії, як врештою і в польській панує неправдоподібне піянство. Торгівля горілкою-самогоном це підстави заробітку тисячів людей, переважно селян. Оборонці червоної армії твердять, що вона розпилася щойно в Польщі.

Не є рідкістю стрілянина, і бучі між совітськими офіцерами і жовнірами. На Краківському передмісті Варшави прийшло до формальної битви. Стрілянина тревала кілька годин. Причиною того був спір між жовнірами і офіцерами. Жовніри заступали думку, що якусь там цукорню треба здемолювати, а офіцери на це не погоджувалися.

- -

Грабунки загальні і без ерефериви родять в людей різні способи оборони. На селі - що нині . публичною тайною селяне копали спеціяльні масковані рови, або поширял пивниці. Сторожі виставлені довкруги села повідомляли про зближування совєтських військ. До ровів і пивниць селяни ховал телята і дріб, ховали все майно, дівчат. Рови прикривали соломою, хоронено перед оком красноармейців. Нині про такі способи знає кожний красноармеєць.

На дорогах, навіть на мостах у Варшаві стрічається стада корів і коней по 300-400 штук, які женуть на Схід. Довкруги тих зрабованих стад цвіте підприємчивість польських спекулянтів. За марні гроші купують у конвоєнтів корови, коні, а зізнання про загибіль худоби по-дорозі покривають ті спекуляції.

Залізниця має тепер перейти в польські руки. На другорядних шляхах кладуть знова нормальні рейки. Залізниця, це місце сталих грабунків. Відчепити без жадної причини пасажирський чи тягаровий вагон, це річ цілком нормальна. За найкращий залізничий шлях вважається лінію Варшава - Катовиці. Квиток на тому відтинку, разом із совітською "пляцкартою" коштує 300 зл. Пасажирами на тій лінії є головно торговці салом, які перевозять його з правого берега Висли до Катовиць.

Болгарія.

Болгарія мала стануги мірилом того, як далеко демократичне і парламентарне життя може розвинутися під тоталітарним совітським режімом, і як далеко англосаксонські великодержави задумують боронити демократію на теренах середньо-східньої Европи.

Нині ми вже знаємо, як випала болгарська проба, яка була врештою одною з причин розбиття конференції п"ятьох у Лондоні. У болгарських виборах визначених на день 18 листопада опозиція не візьме участи. В заяві зложеній Миколою Пешковом в імені болгарської людової партії, Константином Люльшевом в імені болгарської соціял-демократичної партії і Петром Стояновом в імені незалежної інтелігенції знаходимо мотиви того бойкоту. Там читаємо: "Не хочемо наражувати болгарських виборців на терор, стосований урядом, щоби виграти вибори за всяку ціну, не хочемо потвердження антидемократичної системи. Тому наші угрупування постановили не брати участи у виборах визначених на день 18. листопада, відкинути їх і цілком збойкотувати. Щоби вибори могли бути вільні мусить існувати свобода преси, свобода одиниці, свобода зборів і товариств, спокій і безпека для всіх. Уряд хоче відбути вибори на підставі антиконституційної ординації, зложеної в цей спосіб, щоби запевнила вона більшість групам, що є при владі в сучасний момент. Щойно перед 15-ти днями появилися опозиційні часописи, але вже відомо, що міністри внутрішних справ і справедливости видали прикази судовим, адміністраційним і військовим властям, щоби ставили перед суд всіх кореспондентів, співробітників і редакторів, оскаржених про ширення тенденційних вісток.

Стає ясним, що такі прикази фактично зносять свободу преси. Особиста свобода не є запевнена т.зв. міліція є в руках комуністів, які є узброєні.

Акти насильства діються в цілому краю.

Микола Пешков додав у вияснених, які він зложив кореспондентові британської агенції Райтера: "Це остатне слово опозиції в справі виборів, якщо не прийде до зміни становища уряду в напрямку реалізації наших вимог".

Узгляднення тих вимог не належить сподіватися, бо московська аґенція ТАСС видала саме обширний комунікат, який полемізує зі становищем англосаксонських держав в болгарських справах і напятновує опозиційні партії в Болгарії, як "чужу " аґентуру.

"Члени болгарської опозиції - заявляє ТАСС - хотіли б в дійсності заступити заграничну політику "народного фронту",/току назву має комуністичний бльок у Болгарії/ їх реакційною політикою та скаламутити приязнь між Радянським Союзом і Болгарією.

Болгарська опозиція опирає свої надії не так на вислід виборів, як на чужу інтерренцію"

Від таких закидів н далеко до оскарження про зраду. Тепер таким оскарженням стала болгарська опозиція і таке оскарження буде грозити кожній опозиції у всіх краях середньої Европи, які є під пануванням тоталітарного совєтського режиму.

/За "Бялим Орлом ч. 3/ 23.10.45/

---o---

ПРОМОВА МОЛОТОВА

Совітський комісар закордонних справ Молотов, мав 6 листопада, на передодні 28-ліття большевицької революції, промову на тему совітської закордонної політики. Молотов говорив на зборах московських совітів, яке першим членом президії вибрало Сталіна.

Молотов розпочав свою промову представленням ролі совітів в цій війні. Він заявив, що знищення совітів оцінюється на 679 міліярдів рублів, тому теж репараційні претенсії совітів до Німеччини є цілком слушні, а постанови потсдамської конференції мусять бути переведені в життя.

Молотов сказав дальше: "Кожний знає, що аліянтська офензива на заході зробила положення Німеччини безнадійним, але критичний момент наступив вже рік перед тим від ударів червоної армії. Якщо б совітська офензива була не повелася, ціла Европа знайшлася б під німецьким чоботом.

Побіда над Німеччиною означає моральну і політичну програну фашизму в цілій Европі.

В справі взаємовідносин між трьома великодержавами Молотов сказав таке: "Тривалість англо-американсько-російської коаліції переходить тепер пробу. Чи вона оправдає себе в час миру, так як і у війні? Невдача Лондонської конференції була перестророгою. Але труднощі були також давніше, а три потуги все знаходили розв"язку".

Молотов порушив також питання атомової бомби та заявив, що продукція атомової бомби не повинна остати тайною, бо в такому випадку вона стає інструментом нездорового натиску на інші держави в політичній грі.

Обговорюючи далекосхідні справи, Молотов заявив, що Совітам залежить дуже на створенні аліянтської контрольної комісії на Далекому Сході.

При питанні полудньово-східних держав Молотов сказав, що твердження реакційної преси, немов би аґрарні та промислові реформи в тих краях були вислідом посилення впливу СССР не відповідають правді.

Специяльну увагу - сказав Молотов - Радянський Союз присвячує новим територіям Білорусі, Західній і Карпатській Україні, Молдавії районові Кеніґсберґу та реалізації совітських претенсій на далекому Сході.

---o---

- -

ПРОМОВА МІНІСТРА БЕВІНА

В середу, 7. листопада виголосив мін. Бевін промову у британському парляменті на тему міжнародної політики і відносин до СССР.
Промова мін. Бевіна відзначалася незвичайною відвертістю, місцями повна досади. Деякі виняжки з цієї прмови:

Всі народи повинні собі усвідомити, що одиноким успішним знарядом миру є Організація Об"єднаних Народів. Передумовою міжнародної співпраці мусить бути взаїмне довір"я і гра в отверті карти.
Обговорюючи справу атомової бомби, Бевін заявив, що до часу, доки Організація Об"єднаних Народів не буде остаточно завершена, а справа миру і ладу в світі безсумнівна, Англія не віддасть атомової бомби на ризико, та не дасть себе збаламутити кільком невідповідальним науковцям, які домагаються виявлення тайни атомової бомби.
Бевін відмовив Росії права забороняти Англії тісне пов"язання з західними державами, з якими Англію лучить єдність культури. Дослівно сказав Бевін: "Я не є злочинець, коли я бажаю собі добрих відносин з західними державами. Ми не маємо жадних територіяльних вимог, хоча такі самі совітські претенсії ми заспокоїли. Ми віддали всі свої воєнні винаходи совітам, хоча нічого за це не одержали. Англія не може нічого іншого відчувати, як певну відразу, коли одна великодержава добирається до горла британській спільноті".

В англійському парляменті дебату над закордонною політикою відкрив своєю промовою лідер опозиції бувший премієр Черчіль. Він заявив, що стремління опозиції в закордонній політиці йдуть по тій самій лінії що й уряду. Опозиція піддержує вповні закордонну політику лейбуристів.

---о---

В П'ЯТНИЦЮ ЇДЕ ПРЕМІЄР ЕТЛІ до Вашингтону. Він відбуде розмови з през. Труманом і канадійським премієром Кінґом. З прем. Етлі їде визначний англійський професор фізики. Прем. Етлі одержав запрошення виголосити промову в американському парляменті на спільному засіданню обох палат. Прем. Етлі і през. Труман обговорять справу відновлення конференції міністрів закордонних справ.

В ЦІЛОМУ РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ ВІДБУЛИСЯ великі паради з нагоди 28-ліття жовтневої революції. В Москві на Червоній Площі участь в параді брали: військо, робітники і студенти. Промовляв шеф ґенерального штабу Антонов, та заявив, що хоча совіти вступають в стадію миру, армія мусить бути дальше відповідно вишколена. Перший раз на жовтневій параді не було Сталіна. Його місце на мавзолеї Леніна займав ком. Молотов.

В БУКАРЕШТІ МАЛИ МІСЦЕ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПЕРЕД КОРОЛІВСЬКОЮ палатою в день жовтневої революції. Дійшло до сутичок і бійок між комуністами та прихильниками короля. Румунське військо вжило вогня, є забиті і ранені.

АЛІЯНТИ ОБЧИСЛЯЮТЬ, ЩО ПІДЧАС БОМБОВИХ НАЛЕТІВ згинуло в Німеччині 300 тис. цивільного населення. Втрати аліянтського летунства підчас налету на Німеччину були значні. Англійська воздушна фльота втратила 80. тис летунів, майже такі самі втрати мали американці.

ПОДАЮТЬ З ПРАГИ, ЩО СОВІТСЬКІ ВІЙСЬКА почали покидати Чехословаччину. Потриває це два-три тижні.

- -

- -

БУВШОГО ПРЕМІЄРА ФІНЛЯНДІЇ РИТІ і ще інших шістьох політиків поставлять перед суд, як воєнних злочинців.

В ПАРИЖІ ЗІБРАЛАСЯ ФРАНЦУЗЬКА КОНСТИТУАНТА. Ген. де Ґоль зголосив на її руки димісію уряду. Сподіються, що новий уряд створить знова ген. де Ґоль з членів трьох найбільших партій: комуністів, католиків і соціялістів. Справу створення уряду відложено з четверга на вівторок.

НА МАДЯРЩИНІ В ВИБОРАХ ДО ПАРЛЯМЕНТУ побідила партія дрібних селян, яка одержала 60% голосів, на другому місці соціялісти 14%, врешті комуністи 12%. Новий, однак коаліційний уряд створить провідник партії дрібних селян. Англія визнає мабуть вкоротці мадярський уряд.

АМЕРИКА ЗАПРОПОНУВАЛА ТУРЕЧЧИНІ ЗМІНУ КОНВЕНЦІЇ МОНТЕ, яка забороняла переїзд воєнних кораблів через Дарданелі. Зміна пропонує дозволити на переїзд воєнних кораблів Чорноморських держав.

ВІДОМИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ ДІЯЧ, ГОЛОСНИЙ З ПРОЦЕСУ про підпал Райхстагу в Берліні, Георгій Димітров показався перший раз офіційно в Софії в театрі підчас урочистості в день 28-ліття жовтневої революції. Димітров станув на чолі комуністичної партії в Болгарії. Він заявив, що вибори мусять відбутися 18-го листопада. Знаменита побіда "Народного Фронту" є конечна сказав Димітров, щоб положити кінець хаосові в Болгарії.

АНГЛІЙСЬКИЙ ЛЕТУН ВІЛЗОН УСТАНОВИВ НОВИЙ РЕКОРД скорости на літаку з мотором Дізля. Рекорд виносить 975 км. на годину. Останний рекорд установи у 1939 р. німецький летун. Тепер Англія має три рекорди швидкости: на землі, в повітрі і на морі.

НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ НЕСПОКІЙ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ. В Китаю ситуація дуже неясна, а вістки які приходять з того терену дуже суперечні. Вашінгтон заперечив немов би американські війська помагали військам центрального китайського уряду проти комуністів.

На Яві ситуація дуже напружена. Голяндський комендант видав ультімат, який повстанці правдоподібно відкинули.

212 ТАБОРІВ ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСІБ В БАВАРІЇ ПЕРЕЙНЯЛА під свій заряд УНРРА.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД ПОДАВСЯ ДО ДИМІСІЇ. През. Бенеш поручив місію творення нового ґабінету дотеперішньому премієрові Фірлінгерові. В новому уряді є лиш два нові міністри.

КОМАНДАНТ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК В АВСТРІЇ, ген. Кларк заявив, що нема причини редукувати стан окупаційних військ в Австрії. Ситуація з опалом у Відні поліпшилася. З Маршалом Конієвом, командантом совітських військ жиє Кларк в сердешних відносинах.

ПОЛЬСЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТЕР МІКОЛАЙЧИК, що перебуває тепер в США зложив візиту американському міністрові закордонних справ Бирнсові.

МІНІСТЕР БЕВІН ВІДБУВ РОЗМОВИ З ГОЛЯНДСЬКИМ ПРЕМІЄРОМ Ван Акером. З черги Бевін приняв польського міністра закордонних справ Жимовского.

- -

Редагує Л.Лаврів Виходить під неділю

Schrift Schrift

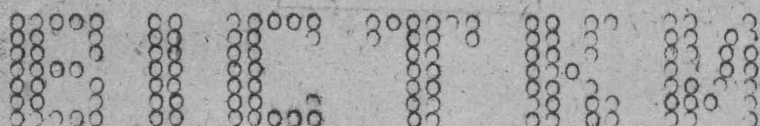

з РАДІЯ і ПРЕСИ

Мюнхен, неділя 18. листопада 1945. Ціна 1,--РМ

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ І РОСІЯ

В англійській пресі появилася цікава стаття відомого з пацифічних поглядів письменника Бертранда Русселя, на тему "Велика Британія і Росія". Статтю подаємо в фраґментах.

Історія британської політики у відношенні до Росії не приносить похвал ані для нашої інтеліґенції ані для нашої чесності. Від часу кримської війни через період цілого пів віку ми булі вороже наставлені до Росії тому, що ми підозрівали царя в певних намірах в справі Індій. Опісля, коли Німеччина почала розбудовувати свою фльоту, ми визнали, що саме вона становить найповажнішу небезпеку і почали попирати царське правління навіть в його найбільш безумних починах. Російська революція зробила нас знова ворогами Росії. На це ми могли собі позволити, бо хвилево Німеччина була цілком ослаблена. З непересічним браком передбачливости залишилася наша закордонна політика вороже наставлена до Росії, коли в Німеччині до влади прийшов Гітлер.

Цей факт міг би був довести до нашої катастрофи в війні, яку ми щойно скінчили, якщо б наша дурнота не була перевищена дурнотою Гітлера, в хвилині, коли як зарозумілець заатакував Радянський Союз. Совітський уряд не має спеціяльних причин, щоби любити або довіряти британцям. Але є рівночасно певною річчю, що і ми не маємо причин щоб довіряти , чи любити совітський уряд . Чи в таких умовах лежить у границях можливо ті запобігти третій світовій війні між Росією з одної а Америкою і Великою Британією з другої сторони? Якщо відповідь випаде негативна, то перспективи для світа виглядають направду жахливо. Війна між америкою і Росією може тривати сміло 30 літ і закінчитися не побідою одної чи другої сторони, але ліквідацією цивілізованого способу життя на землі.

Труднощі теперішньої ситуації є вислідом російського імперіялізму. Знаю, що багато людей з гори заперечить, немов би совітський уряд був імперіялістичний. Вони твердять, що імперіялізм є наслідком приватного капіталізму, а коли знищено в Росії капіталізм, то й імперіялізму в тім краю не може бути. Та це арґумент шкільний і апрійоричний: факти заперечують це без решти. Росія заанектувала східну частину Польщі і балтійські держави, зафіксувала залежні від себе уряди в Польщі, Болгарії і Румунії, вимагає для себе Порт Артура і половину акцій східньо-китайської залізниці. Якщо це не є імперіялізм, то що властиво значить імперіялізм?

Це все однак не становить межі російських амбіцій. Лишаються обновлені старі заміри відносно Туреччини і Персії . Є поважні причини, щоби з підозрінням відноситися до совітських намірів в східній Німеччині.

Величезну військову силу Росії, яка обявилася за час війни, хвилево тримає в шаху атомічна бомба, але безсумнівно вже незадовго Росія буде мати таку саму добру /чи злу/ бомбу, як мають американці, а скоро це справдиться - повстане можливість направду грізної війни.

- -

Такого роду безумствові треба запобігти, якщо це дасться. Нелегко однак сказати, як тому запобігти.

Мені не здається, щоби мир можна вдержати на стало, стосуючи політику злагоди таку, яку ми стосували у відношенні до Німеччини аж до Мюнхену і ще дальше. Того роду політика заохочує стало другу сторону до щораз більших претенсій аж врешті доходить до того пункту якому дальші уступки уважається - слушно чи не слушно - за неможливі: тоді наслідком того являється війна, якої вибух приходить в обставинах, що їх попередні уступки створили високо некорисними. Якщо йде про Росію, то цей пункт прийшов би найпізніше в хвилині, коли вона могла б вживати неконституційних способів, щоби завести у Франції комуністичний режим.

Нам треба не тактики злагіднювання, але ясної політичної лінії, яка була б відома загалові і яка виразно ставила б справу, що ми уважаємо для нас за життєво абсолютно важне.

Прихід до влади в Англії партії лейбуристів натхнув надією тих всіх соціялістів Европи, які остались вірними демократії. У всіх майже краях континенту, бачимо сильні рухи лівих угрупувань, які дотепер мусіли оглядатися на Росію і там теж шукати поперття.

Ми повинні поставити справу ясно, якщо це можливе, разом з американцями, що не маємо наміру толерувати неконституційні зазіхання, щоби заступити демократію диктатурою там, де заведено демократичне правління.

З того всього не треба нічого намагатися впровадити в життя в обсязі російської стрефи інтересів.

Всі концесії пороблені на вимоги Америки і Британії в Польщі, Болгарії і Румунії покажуться найправдоподібніше ілюзоричними, і спричинять більше іритацій, як самі будуть варта.

Теперішний британський уряд може, - а я маю надію, що того не пропустить - здобути собі величезний моральний престиж дорогою зречення деяких імперіялістичних претенсій.

Якщо йде про Індії, повинні впасти слова засадничого значення і недвозначні, які сказали б до чого ми зміряємо. Гонг-Конг треба повернути Китаєві на підставі мирового договору. Ті речі є конечні, як що маємо претендувати - а до цього маємо право - на провід соціялістичної Европи.

При помочі таких середників зможемо збудувати західний бльок, який не буде ворожим у відношенні до Росії, однак не буде піддаcлим і податливим на політичну пенетрацію комуністичного тоталізму.

Не уважаю, щоби котра зі сторін спровокувала велику війну. Небезпека могла б повстати з браку децизії відносно того, що котра сторона уважає за істотно важне для себе, та гідне, щоби за це боротися. Якщо однак буде можна виразно і з гори все спрецизувати, то решту можна залишити компромісові, з тим лише тільки застереженням, що всі будемо пам"ятати, що слідуюча війна означує руїну для всіх по рівній части.

Так, як ситуація тепер представляється, якщо ми глянемо на неї розумно, то можна лише в незначному степені позволити собі на надію.

Ціла минула історія каже сподіватися, що скорше, чи пізніше прийде до зудару між Америкою і Росією, двома великими потугами, з яких кожна зголошує претенсії до гегемонії над світом.

Є такі, які сподіються, що атомічна бомба і всі інші жахи, які найправдоподібніше наука ще видумає, можуть спричинити загальний відрух проти війни. Боюся однак, що так думати, це значить признавати людству багато більше розуму як воно його має, вона

Ще одну світову війну можна виминути, хоча є правдоподібна, через поєднання терпеливости і вирозумілости по стороні західних великодержав, які мусіли б іти в парі зі здецидованим оприділенням себе по стороні

- -

- -

ідеалів демократичного соціялізму.

Це однак сподівання не є таким сильним, як ми б того собі бажали і варта щоби попрацювати над його реалізацією.

"Свобода" четвер 27.9.1945 пише:

НЕДОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ В ГАЛИЧИНІ

Василіянський двотижневик "Світло", що виходить у Мондер, Алта., надрукував 1.вересня лист "з під большевицької займанщини", а саме з Чехословаччини, де подані такі вістки про недолю української церкви в Галичині.

Церква є переслідувана безпощадно. Вже на Великдень не було наших владик ні у Львові, ні в Станиславові. Вивезли їх до Києва: зо Львова Митрополита Сліпого, еп. Чарнецького, а зі Станиславова еп. Хомишина, еп. Лятишевського та пралата Бойчука. Еп. Хомишин умер по дорозі, або в тюрмі. Перемиські епископи остали дома, бо Перемишль остав на території, що припала до Польщі. На св. Петра і Павла вони ще були дома. Кілька тижнів перед вивезенням епископів провадилася в галицькій пресі сильна кампанія проти церкви та її проводу; були пашквілі проти поодиноких епископів та чільних священників. Звичайні обвинувачення: греко-католицька церква - ґерманофільська, зрадниця свого народу, стоїть під фашистівським диктатом Риму, її провід працював підчас війни проти свого народу і т.д. В виду того треба одної віри в однім ССР, треба підчинитися патріярхові Москви.

Оповідає лист, що по появі православних емісарів у Львові о. др. Костельник робив з ними якісь наради для порозуміння, а вони тепер на нього натискають, щоби проголосив православіє, а зроблять його митрополитом. Він мав трохи далеко загнатися на тих нарадах і тепер ходить зажурений, але ще добре тримається. Вже є випадки, що села враз зі своїми священиками перейшли на православіє, але точніших даних про те нема.

Щось подібного діється й в Карпатській Україні. Еп. Ромжу в Ужгороді осуджують за те, що не хотів підписати декларації про прилучення Карпатської України до УССР. Натискають на кан. Хиру, щоби проголосив православіє. Біля 60 священиків-мадярів арештовано. Всемогутні місцеві комуністи не признають ніякої релігії, але в крайнім випадку признають московське православіє.

Від Василіян у Жовкві відібрали маєток, отже забрали їм дім і друкарню.

---o---

"Свобода" число 190 з 27.9.1945 пише:

"На основі рішення Президентської Воєнної Допомогової Контрольної Ради з дня 21 вересня 1945 - Злучений Український Американський Допомоговий Комітет визнаний як само тійна допомогова організація з правом безпосередних зносин і висилки допомоги українським організаціям в Европі - та з обов"язком висилати кожних три місяці свої фінансові звіти до президентської ради.

Розподіл жертв

Згідно з рішенням Президентської Ради вже заіснували українські Допомогові Комітети у Франції, Бельгії, Італії та Англії - і тільки через ті Комітети буде вислана допомога нашим людям. Щоби справу допомоги приспішити - ще раз закликаємо наші організації в Европі до злуки та створення в кожній державі тільки одного допомогового комітету, визнаного державним урядом.

- -

- -

Допомогове бюро в Лондоні

Для ведення пляновової праці, зв'язку з урядовими чинниками та виміни думок між усіми українськими допомоговими організаціями твориться заходом Злученого У.А.Д.Комітету та Канадійського Українського Допомогового Фонду - Центральне Українське Допомогове Бюро з осідком у Лондоні. Членами цього Бюра будуть крім двох вже згаданих організацій, теж допомогові Комітети Бразилії, Арґентини, Англії, Бельгії, Франції, Італії і тих інших країв, де будуть створені подібні допомогові комітети.

З нагоди визнання того Комітету "Свобода"пише в статті: "При своїм стояли і свого дігняли":

Згідно з рішенням Президентської Воєнної Допомогової Контрольної Ради, з дня 21. вересня 1945. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет став цілком самостійною організацією. Отже може тепер не тільки самостійно жертви збирати, але й їх самостійно висилати в такі українські допомогові комітети в Европі, що мають там визнання влади того краю, де існують, та займаються гуманітарною акцією, зверненою на допомогу українським жертвам війни. Очевидно буде це робити Комітет під контролею уряду, так, як є з усіми того роду установами.

Оце є велика перемога, осягнена українським громадянством в Америці над тими силами, що бажали запрягти його навіть у чисто гуманітарний акції до комуністичного воза, якого погонич сидить в Кремлі, в Москві, та звідтам хотів би приказувати американським горожанам, як організувати допомогову акцію в Европі й кому з них посилати а кому ні.

Оце є перемога правдивої гуманности, бо тою перемогою американські українці виявляють, що навіть така велика пропаґандна сила, як та, що її осередок у Москві, не змогла зломити людських почувань українців на вільній стопі й вони, як от в Америці, видержали при своїм, цебто при тому, що для них українці як люди, є всюди однакові, в Україні, чи поза нею, та що українцям, як людям треба всюди помагати, якщо вони де в нещастю, в голоді, в нужді. А Москва - з своїми аґентами і прислужниками в Америці - наставала, щоби збирати допомогу тільки для совєтів, і тільки через організацію, яку вона визнає, а не давати ніякої допомоги українцям в Европі поза совітами, бо якщо вони не вертаються під совєти, то вони перед комуністами "зрадники", "фашисти", "гітлерівці" і т.п.

Це є теж перемога нашого довір"я до нашого уряду в Вашинґтоні. Довго, дуже довго, приходилося У.А.Д.Комітетові, з його предсідником д-ром В.Галаном, клопотатись, щоби добитись признання самостійности Комітету. Та це признання по довгих трудах таки остаточно здобуто.Днями, тижнями, місяцями ширились в большевицькій та комунізуючій пресі брехні про старання того Комітету у Вашинґтоні. Раз-у-раз запевнялось тими аґентами Москви, що Вашинґтон ніякого дозволу на самостійні українські збірки та висилки не дасть, що ніякого самостійного українського Комітету не затвердять, та що всі вісті, що може статись інакше - це обман. Так писали і на вічах чи через радіо кричали ті, що хотіли б загнати ще й американських українців під сталінську диктатуру і зробити з них послушне знаряддя Москви. І що з того?

Таки перемогли: американське право, а з ним і американська справедливість; перемогло американське гуманне серце. І тому можемо свобідно жертви збирати і теж свобідно їх висилати усім українським жертвам війни без московської дискримінації.

- - - - - - - -

- -

"Америка" - Філядельфія, ПА, субота, 22. вересня 1945.

КОМУНІКАТ

ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Для вияснення справи допомоги українським жертвам війни подаємо виїмки з листа, писаного канадійським вояком-старшиною до одного з визначніших українських журналістів в Европі:

1. ПИТАННЯ: Що буде із українцями, що находяться на терені занятім англо-американцями: а/ із тим, що не були советськими громадянами до війни; б/ із тими, що були советськими громадянами.

2. ВІДПОВІДЬ: Кожна людина до великої міри мусить рішати свою долю сама. Це відноситься до всіх збігців, а заразом і українців. Ініціятива залежить від самої людини.

Про останнє розміщення тепер неможливо сказати, але всі можливі старання будуть зроблені розмістити їх де можливо. - В Канаді, Америці, у Великій Британії, на континенті та де лише можливо. Кожного буцеться розміщувати зосібна, на підставах здібностей, кваліфікацій, родинних зв"язків /багато мають рідню в Канаді або Америці/ і т.д. Хто має рідню буде мати першенство. Аплікації треба робити з обидвох сторін але найважніше зі сторони родин чи близьких. Не можна також сподіватися жадного перенесення або останнього устаткування перед 6-ма до 12-ма місяцями а то й більше.

Треба підкреслити, що зі сторони англо-американської є пожадане щоби якнайбільше верталося домів, а з тих,що останутся, аби якнайбільше оставалися на місцях доки на них не буде десь приміщення. Треба щоби всі придержувалися місцевих урядових розпорядків, аби був спокій і порядок, аби не денервувалися, а в кожних потребах відносилися до місцевої англо-американської влади. Найважніше, аби не слухали і не покликались та не ширили "договірки" на які нема підстави, або які не виходять з офіційних джерел. Наші люди за дуже надаються на "договірки" та "поговірки".

2. ПИТАННЯ: Чи є авторитетна українська організація в Канаді або в Америці, щоб цими українцями занялася?

ВІДПОВІДЬ: Українські допомогові інституції є тепер зорганізовані і ділають в Канаді, в Злучених Державах /Америка/, в Англії, в Бельгії, в Швайцарії, у Франції, в Аргентині. Всі мають за ціль: а/ Допомога українцям в границях тої держави. б/ Спільна допомогова акція українським збігцям на континенті.

Є надія, що в скорому часі повстане в Лондоні Допомогове Бюро під управою Центрального Українського Комітету. Про це всі будуть повідомлені всіми можливими і відповідними способами. Тимчасом тут подаю адреси тих комітетів, котрі є вже і ділають:

United States - United Ukrainian American Relief Committee, Inc., P.O.Bo 861, Philadelphia 5, Pa., U.S.A.
Authorized by The President's War Relief Control Board.

Canada - Ukrainian Canadian Relief Fund, P.O. Box 2136, Winnipeg, Man., Canada.
Auxiliar of the Canadian Red Cross Society.

- -

Belgium	-	Comite Ukrainien de Secours en Belgique, A.s.b.l., (Ukrainian Relief Committee in Belgium), 84, Ave. Livingstone, Bruxelles, Belgium.
Great Britain	-	Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188 Cheetham Hill Road, Manchester 8, England.
France		Comite Ukrainien de Secours en France, 186 B Blvd. St. Germaine, Paris 6, France.

3. ПИТАННЯ: Які на вашу думку є перспективи для тої стотисячної української маси, що тепер находяться на терені занятім англоамериканцями, зглядно Французами?

ВІДПОВІДЬ: Питання це не легке. Хоч не все так рожево виглядає часом, то треба вірити, що все, що лише можливе зробити, буде зроблене. Якесь число останеться на континенті, а для якогось числа буде нагода виїхати. Та не можна позволити, щоби всі аж дуже оптимістично дивилися на справу і не покладали за багато надій на виїзд. Краще, щоб прийшло "несподіване щастя" ніж велике розчарування. Важне те, що хто не хоче або не може вертатись, то не мусить.

4. ПИТАННЯ: Чи цікавлять вас чи іншу українську офіційну і авторитетну організацію відомості про поступок совєтів і німців проти національно свідомих українців? Які відомості треба би і як їх пересилати?

ВІДПОВІДЬ: Нас надзвичайно цікавлять всі такі відомості. Не лиш це, але для нас вони дуже є потрібні і пожадані. Всі такі інформації і відомості можна пересилати на адресу котрихнебудь з тих Допомогових Комітетів, яких адреси подані. Відомостей нам треба кожного роду. Що лише є і про українців то нам всім цікаве. Цікаво знати, де є багато з наших визначніших і провідніших сил. Тих, що нема, що сталося? і т.д.

5. ПИТАННЯ: Чи буде якась можливість пізніше поселитися на терені Англії, /її доміній чи колоній/ або в Америці?

ВІДПОВІДЬ: Для багатьох і многих випадок буде рішатися окремо. Про кожну особу буде рішатися зосібна. Але хто має родину, певну працю, або запоруку, певні кваліфікації, то може сподіватися, що буде нагода.

УКРАЇНСЬКІ ТАНЦІ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ ПРИ ПОПИСІ.

В неділю 30. вересня відбувся попис міжнародних танців в Ботанічному городі в дільниці Ню Йорку Бронксі з нагоди кампанії Нешенел Вор Фонд. Ґазети на першому місці дають признання ґрупі Денс Юкрейн, під проводом Анни Яловеґи.

АВТА ГІТЛЕРА І ҐЕРІНҐА.

До З"єдинених Держав перевезено авта марки Мерцедес-Бенц, які належали до Гітлера і Ґерінґа.

Авто Гітлера мало панцирні плити і шиби грубі на 5 цм, відпорні на кулі.

Шиби в авті Ґерінґа були лише на 2 цм. грубі.

- -

ОГЛЯД ПОДІЙ

Совітська відповідь на Лондонську Конференцію

Нотуючи випадки на терені Австрії де совіти не показують найменшої охоти упорядкувати скомпліковані господарські справи "Райтер" /телефонна аґенція/ пояснює таку поставу Росії тим, що мабуть совітські маршали, які повнять уряди намісників в Середній і Східній Европі, зажадали від Сталіна, щоби в наслідок неуспіху лондонської конференції пр мінити в тих краях більше строгу політику.

Атмосфера, яка витворилася між аліянтськими і совітськими військами на терені Німеччини і Австрії, після "Дейлі Мейл", стало погіршується, на думку того часопису, сутички, які систематично повторюються можуть переродитися в конфлікти значно ширші.

На це саме явище на терені Німеччини звертає увагу незалежний посол і відомий журналіст Вернон Бартлє в своїй статті опублікованій в "Ню Кронікл".

Бартлє був особисто в Німеччині і прийшов до переконання, що відносини між трьома аліянтами стали холодними. Передовсім зв"язок між британською і американською зоною з одної сторони і російською з другої майже не існує. Позатим дається завважити серед британських вояків щораз більше поширювання ворожих настроїв у відношенні до Росії.

Іншим, дуже характеристичним обявом совітської неуступчивості і дальшого умічнювання на занятих стратегічних позиціях є інформація "Ройтера", яка стверджує, що в Штокгольмі в совітських добре поінформованих військових кругах панує переконання, що совітські війська залишаться на данському острові Борнгольм, поки З"єдинені Держави не покинуть своїх баз на Ісляндії і поки Велика Британія буде виконувати над Кілонським каналом контролю. Шведський щоденник "Афтонблядет" подав, що совітська маринарка приготовляє на Борнгольмі совітську базу на зимові кватири для балтійської маринарки совітів.

Міжнародна ситуація дальше на мертвому пункті.

Всі припущення, що між Вашинґтоном і Москвою тривають переговори для виведення міжнародної ситуації з імпасу в якім вона опинилася після розбиття лондонської конференції показалися безпідставними. Потвердив це офіційно американський державний підсекретар Бирнс, який коли його запитали про це на пресовій конференції, заявив, що мимо ініціятиви і зусиль през. Трумана ситуація остає дальше на мертвому пункті.

На тій самій пресовій конференції Бирнс підчеркнув, що аліянти лишають в Італії свої військові контингенти, які вистарчають щоби забезпечити лад і публичну безпеку.

Мимо всього знаменною є, якщо йде про характеристику теперішньої міжнародної ситуації, вістка "Ройтера", яка вияснює причини відкликання візити марш. Жукова в З"єдинених Державах.

Марш. Жуков повідомив ген. Айзенгавера, що злий стан здоров"я змушує його, щоби відложити візиту до слідуючого року. Крім цього депеша Жукова має знаменний додаток, який каже, що незалежно від стану здоров"я, має він до полагодження цілий ряд важних справ, зв"язаних з приготуванням совітської армії на зимівлю.

Врешті треба, хоч коротко, звернути увагу на ситуацію, яка витворилася на Далекому Сході.

Росія не дає дотепер відповіді в справі своєї участі в контрольній комісії над Японією, хоч така комісія розпочала вже свою працю.

Торги між китайськими комуністами і Чан-Кай-Шеком не дали позитивного результату в двох найважніших справах: в справі ліквідації комуністичної армії і адміністрації провінцій, які є в руках комуністів. В результаті з браку порозуміння прийшло до отвертого вибору

збройного конфлікту на велику скалю між армією центрального уряду і сильними відділами китайських комуністичних військ.

Комуністична преса не затаює рівночасно своєї симпатії для індонезійського руху, який, як відомо є продовжуванням політики, яку почала на далекосхідних теренах Японія.

Арґумент сили.

Ті, щораз більші розходження в таборі недавних воєнних союзників змушують всі уряди до держання у великій готовості великої кількости вояків. Британійський уряд на нарадах з найвищими командантами установив, що в червні 1946 р. у Великій Британії буде під зброєю 2,250.000 жовнірів. Дальше обкроєння британійських сил прийде тоді - заявив міністер Ісакс, коли британійський уряд буде уважати, що на це позволяє міжнародна ситуація.

Також за Атлянтійським океаном здецидувалися на далекойдучі заяви і посунення, які доказують, що З"єдинені Держави задумують поперти свою політику арґументом сили, який передовсім для диктаторів з Кремля є одиноким переконуючим атутом. Ген. Маршаль виступив з проєктом обов"язкової служби, що означало би, що Америка буде диспонувати армією з 4 мільйонів людей.

През. Труман попер проєкт ген. Маршаля і виповівся за впровадженням загальної військової служби в З"єдинених Державах. Арґументуючи своє становище сказав през. Труман: "Лиш силою можемо підчеркнути наше становище у відношенні до будучих можливих агресорів, що не стерпимо жадного виступу проти миру і свободи. Противно з цілою силою, хочемо поперти наші з"обов"язання, які випливають з нашого підпису під картою Об"єднаних Народів.

Промова през. Трумана викликала живу реакцію серед членів конґресу. Республиканський посол Shafer заявив:"Труман викинув через вікно атлянтійську карту. Його слова є запрошенням Росії і інших країв до світових зброєнь."

Демократичний сенатор O`Daniel сказав: "Слова Трумана означають, що наш край не має довіря до організації Об"єднаних Націй і конференції в Сан Франціско..

Демократичний сенатор Maccaran "Заява през. Трумана є прелюдом до мілітаризму З"єдинених Держав".

Опір проти комуністичних впливів.

В атмосфері цієї війни нервів і невиясенених ситуацій відбулися у Франції вибори, які дали досить неждацний вислід. В результаті виборів комуністи одержали 151 мандатів, поступові католики /міністер Бідо/ 142 мандати, соціялісти /Л.Блюм/ 139 мандатів" Всі інші партії на чолі з радикалами програли цілковито. В переведеному рівночасно плебісциті 96% виборців виповілося за зміною конституції, що обов"язує від 1875 р., знова 65% за обмеженими прерогативами новобибраної конституанти у відношенні до уряду.

Політична логіка вказувала б на потребу задержати як основу уряду бльок християнської демократії і соціялістів. Та розв"язка не є легка, бо обі партії не диспонують разом здецидованою більшістю. Залишається лише правління на спілку з комуністами, але нині це вже не буде легко.

Вибори у Франції не розв"язали всіх політичні комплікації цього краю, але мимо всього є вони ознакою відродження політичної думки Франції, та її прямування на інші рейки, яке може привернути їй давне значення на континенті.

Розвиток внутрішніх обставин у Франції та попередній прихід до влади англійських соціялістів, підбадьорив й італійських соціялістів до посилення своєї політичної акції ослабив серед них чинники, які хотіли злуки італійської соціялістичної партії з комуністами.

Центральний Комітет італійської соціялістичної партії по 4-денних нарад прийняв резолюцію, в якій відсунув до далекої будуччини

злуку з комуністами. Коментуючи цю резолюцію, італійська преса підчеркує, що противникам фузії з комуністами вдалося перетягнути на свою сторону не лише усвідомлену більшість проводу партії, але і широкі робітничі маси. Велику ролю відограли в цьому організації соціялістичної молоді, які довели, що саме вони є найгострішим противником злуки з комуністами.

Люди, які орієнтуються в суті ґіґантичного змагу, який відбувається в світі, а передовсім на европейському континенті прямують до ясного і виразного спротиву проти червоного тоталізму. Процес цей йде вперед, однак є ще багато наївних, яким здається, що суспільною лицитацією з більшовиками зумілоть виминути виразну і здецидовану боротьбу за новий, направду демократичний світ.

ПРЕМІЄР ЕТЛІ У ВАШИНҐТОНІ

Прем. Етлі поїхав до Вашинґтону, де відбуває разом з през. Труманом, і канад. премієром Кінґом наради. Темою нарад є міжнародне положення та політична сторінка атомової бомби. Прем. Етлі предложив плян міжнародної контролі над атомовою енергією. Крім того обговорять питання Палестини і справу американсько-британських фінансових переговорів. 13 листопада прем. Етлі промовляв перед американським парляментом на тему британської закордонної політики, та програми партії праці. З Вашинґтону повідомляють, що розмови дають вдоволяючі висліди. Розмови йдуть дальше.

БРИТІЙСЬКИЙ ПЛЯН КОНТРОЛІ НАД АТОМОВОЮ ЕНЕРГІЄЮ має після звідомлення англійської і американської преси такі напрямні: 1/ Вел. Британія З"єдинені Держави повинні передати тайну конструкції атомової бомби Раді Безпеки при Організації Об"єднання Націй. 2/ Всі вел. держави повинні зобов"язатися передати їх власні важні наукові відкриття Раді Безпеки. 3/ Треба домагатися від совітів, щоби вони здефініювали остаточно свої вимоги безпеки, щоби з черги ці вимоги могли стати предметом міжнародної умови.

МИРОВУ НАГОРОДУ НОБЛЯ ЗА 1945 р. одержав був. мер. мініст. закорд. справ Кордель Галл, за заходи над створенням організації Об"єднаних Націй - нагороду за 1945 одержить Швайцарський Червоний Хрест.

ФРАНЦУЗЬКА КОНСТИТУАНТА ВИБРАЛА 555 голосами проти одного /Л.Дюма, який здержався тому, бо не хотів вибирати разом з комуністами/ шефом нового французького правління ген. де Ґоля. Ген. де Ґоль веде розмови з партійними діячами в справі створення нового кабінету.

МІН. БЕВІН ЗАЯВИВ В ПАЛАТІ ГРОМАД, що жидівським питанням займеться мішана комісія, зложена з представників Вел. Британії і З"єдинених Держав. Вона розгляне палестинське питання, як також питання протижидівських виступів.

Опісля на пресовій конференції, заявив Бевін, що палестинське питання не надається до розв"язки силою і всякі намагання насильств обопільно з якої сторони, жидівської чи арабської, будуть здушені. Дальше говорив Бевін, що Вел. Британія не обіцювала жидам створити жидівську державу в Палестині, а лише створення їх національного осередка. Він розуміє також, що багато жидів мусить залишитися в Европі, однак жиди мусять визбутися надмірного підчеркування свого відосіблення.

Становище Бевіна стрінулося з великим негодуванням жидів, які на знак протесту проголосили в Палестині 12 годинний штрайк. Знова провідник панарабської ліґи, яка радить в Єгипті, висловив своє вдоволення з причини створення мішаної комісії. У Палестині нема дальше спокою, демонстрації, бійки, і неспокій тривають дальше.

СОВІТСЬКО-ТУРЕЦЬКІ ВІДНОСИНИ З КОЖНИМ ДНЕМ ПОГІРШУЮТЬСЯ. Совітська преса гостро атакує турецьку політику на Балканах, Близькому і Середньому Сході.

- - - - - - - -

В ЮГОСЛАВІЇ МИНУЛОЇ НЕДІЛІ /11.11./ відбулися загальні вибори. Вибори опозиція збойкотувала. Народний фронт марш. Тіто одержав около 90% голосів. Найбільш прихильників мав Тіто в Македонії і Хорватії, найменше в Сербії/. Опозиція не пішла до виборів тому, — бо не мала рівних шанс. Всі пресові органи були в руках прихильників Тіто. Мимо бойкоту для опозиційних виборців приготовлено осібні урни. Першим наслідком недільних виборів являється упадок монархії в Югославії .

АНГЛІЙСЬКИЙ ЧАСОПИС "НЮ КРОНІКЛ" пише, що б. премієр Вінстон Черчіль хоче з кінцем біжучого року вицофатися з політичного життя. Часопис подає, що Черчіль вже розпочав писати мемуари.

400.000 РУМУНІВ Є ДОТЕПЕР В СОВІТСЬКІЙ НЕВОЛІ.

СОВІТИ ВИСЛОВИЛИ ГОТОВІСТЬ ВЗЯТИ УЧАСТЬ в адміністрації басейну Рури.

ПІСЛЯ ВПЕРТИХ ВІСТОК МАРШАЛ МАНЕРГАЙМ мав би уступити з посту президента Фінляндії. На його заступника передбачують премієра Паасіківі.

В ПОЛЬЩІ І ЦЕ МОЖЛИВЕ! Кореспондент "Асошейтед Пресс" подає, що тому місяць бандити напали на поїзд, який віз з Москви до Варшави банкноти на суму 8 міліярдів злотих і пограбили цілий ладунок. Грабежа відбувалася між Седльцами і Люблином.

Після того всі банки припинили виплату на 24 годин і намагалися устійнити числа банкнотів.

Подають, що від того випадку, польський уряд на будуче буде друкувати гроші в Кракові. До тепер друкував він свої гроші у Москві.

У ВАШИНҐТОНІ ПРОГОЛОШЕНО В ЧЕТВЕР ПОПОЛУДНІ 15. II. офіційний комунікат в справі конференції між през. Труманом, прем. Етлі і прем. Кінґом. Цей сам комунікат прочитано рівночасно в англійському парляменті Прочитав його посол Моррісом. Зміст комунікату, який складається з 9-ти пунктів дається передати в той спосіб: I/ продукція атомової бомби буде захована в тайні, бо Вел. Британія, США і Канада бояться, що як довго нема успішного середника оборони проти атомової бомби її можуть інші держави надужити для цілей противних мирові. 2/ Сиґнатарі того комунікату зобов"язуються довести до створення спеціяльної комісії для атомової бомби при Організації Безпеки Об"єднаних Націй, якої ціллю було б повести працю в тому напрямку, щоб атомову бомбу виключити взагалі, як воєнний середник.

У ФРАНЦІЇ ПОВСТАЛА УРЯДОВА КРІЗА. Комуністи жадають в новому уряді ключевого посту, а саме мін. внутрішних справ, заграничних або військових. Інші угрупування на це не погоджуються.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМІЄР ОСУБКА МОРАВСКІ заявив, що совітські війська постепенно почали опускати Польщу. Рівночасно сказав, що на прохання польського уряду маршал Рокосовскі приділив до польського війська совітські відділи для поборювання бандитизму. Ця акція дала добрі наслідки.

В МЮНХЕНІ ЗАМКНУЛИ АМЕРИКАНСЬКІ ВЛАСТІ ЕСПАНСЬКИЙ КОНЗУЛЯТ тому, що видав II4 нелегальних паспортів,

ЮГОСЛАВІЙНСЬКІ ГОРОЖАНИ ТРАТЯТЬ СВОЮ ДЕРЖАВНУ ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ЗГІДНО З РОЗПОРЯДКОМ УРЯДУ ТІТА, що до 15 грудня не зголосяться до повороту на батьківщину.

ВІСТІ З РАДІЯ І ПРЕСИ

Неділя, 24. листопада 1945. Ціна 1,--РМ
жж

ЗАХІДНІ АЛІЯНТИ І РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ

Як доповнення статті Б.Русселя "Велика Британія і Совіти", поміщеній в попередному числі, подаємо сьогодні з американського місячника "Рідерз Дайджест" за вересень переклад статті Віллема Гарда, яка дуже плястично віддає американські погляди про взаємини між західними союзниками і Рад. Союзом.

Ми були приневолені мати "добру волю" супроти Рад. Союзу. Але мир не дається самою тільки "доброю волею", він не приходить навіть з любови до якогось краю. Певна кількість англійців та американ любили себе взаємно в р. 1776, а мимо того обі сторони воювали зі собою п"ять років.

Взаємини між народами не такі як між закоханим молодцем а його серденьком, і вони не втелені квітами, ані бенкетними тостами. Море тостів випито за"історичну приязнь між З"єдиненими Державами і Росією". Але в подібний спосіб випито тости на Вашингтонській конференції в 1922 р. за "історичну приязнь між З"єдиненими Державами та Японією". Міжнародні бенкети не мають нічого спільного з судьбою держав у міжнародних взаєминах.

Як перший крок до мира - залишім сентименталізм. Бо сентименталізм - не мир , а ворог мира. Бо він засліплює нас і не дає бачити дійсність, коли треба замагати до мира. Справжній шлях до здобуття мира вотелений не сентименталізмом, а доцільною акцією.

Карта з Сан Франціско предвидує консультації між Об"єднаними народами, але вона не передбачує ніякого конкретного способу для полагодження реальних справ, з якими тепер стрічаємося. Такою реальною справою між З"єдиненими державами а Рад. Союзом є, наприклад підозріння в багатьох совєтських громадян проти уряду З"єдинених Держав і рівночасно підозріння в багатьох громадян З.Д. проти совєтського уряду. Відсоток наших громадян, які вважають совєтський уряд льояльно вірним для післявоєнної співпраці, змалів з 55 на 45, - як виказує анкета, що її перевів Ґеллун. І змалів цей відсоток не в якійсь одній клясі, а в усіх соціяльних групах обох партій без огляду на стан освіти.

Що є причиною такої дійсности? Я думаю - коренем цього є факт, що ми намагаємось реалізувати на практиці імперіяльну теорію мира. Ми хочемо зробити великі потуги одинокими опікунами цілого світа. Але якщо великі потуги є опікунами, тоді всі інші держави є тільки клієнтами. Вони стоять під опікою тамтих, а на ділі стоять до їх диспозиції.

Це є теорія для освяченої агресії. Її вже неpаз приноровлювали і вона мала завжди і неодмінно такі два наслідки:

1/ Кожна велика потуга, щоби стати більшою і щоби збільшити свою "силу для мира" намагається поширити серед менших держав свою сферу впливу -явною силою або укритим підступом. Ми сьогодні не любимо говорити про "сфери впливу", тепер висловлюємось більш красномовно і говоримо про "зони безпеки".

2/ Ці сфери розширяються і зростають аж усе починає тріщати. Тоді нова велика війна - а такі війни є тільки між великодержавами - готова щоб вибухнути.

- -

Ми є сьогодні в першій стадії, а частинно вже і в другій. Погляньмо, як Рад. Союз розбудовує свою ідею "сфер", а потім - як це саме роблять Британія, Франція і З"єдинені Держави.

В усіх краях центрально-східної Европи, "освободжених Червоною Армією", переводить Рад. Союз вивози і екзекуції, не допускає обсерваторів з інших країв, насаджує уряди контрольовані тільки комуністами, що слухають тільки Москви. Змагає до того, щоб пів тузина держав, від Балтику до Адріятику, зробити совєтськими вазалями.

Але як на це дозволяють Велика Британія і З"єдинені Держави? Чому вони потурають фальшивій фразі: "освободжені Червоною Армією"? Всі краї, що звільнені від Німеччини, освободжені спільними силами всіх союзників. Чи може Британія затерти з пам"яти свою воздушну фльоту, яка бльокувала Німеччину? Чи можуть З"єд. Держави і Британія забути свої воздушні сили, які розторошили німецьку воєнну індустрію і залізниці? Чи вони мають забути, як в Африці, Сицилії, Італії, Франції, Бельгії, Голяндії, Німеччині британські і американські армії відтягали німецькі сили з совєтського фронту? А чи нічого не знають всі воєнні достави З"єдн. Держав для Рад. Союзу?

Згідно з рахунком ленд-ліз /до 31.III 1945/ З"єд. Держави доставили Рад. Союзові - між іншим : 158 тисяч гармат усякого калібру, 13.300 літаків, 312 тисяч тон вибухових матеріялів, 1.500 льокомотив, 540 тисяч тон залізничих рейок, 406 тисяч моторових возів. "Ці вози - це більше як половина всього колового парку совєтської армії" - сказав президент Труман в останньому звіті про ленд-ліз перед Конгресом. А дальше він заввачує: "Продовж одного року, який закінчився 31.III.45. ленд-ліз доставив Рад. Союзові товщі і олії більше як половину всеї комсумпції совєтської армії і міського населення Совєтів".

Якже ж сталося, що З"єдинені Держави і Вел. Британія вже з самого початку не запротестували рішуче і ясно проти очевидних намірів Совєтів використати спільну побіду союзників на те, щоб 60 мілiонів несовєтських народів центрально-східної Европи включити в сферу свого панування?

Відповідь на це досить ясна з історичної перспективи. Історична ідея сфер притаманна не самому тільки Рад. Союзові.

Греція, наприклад, війшла в британську сферу так само демостраційно, як Румунія і Болгарія відійшли під совєтський вплив. В Греції від "визволення" аж досі панує британська перевага.

Італія перейшла в сферу американсько-англійську, передовсім англійську. Британія виключно з власного резону заборонила італійцям покликати до уряду їх визначного політика графа Сфорцу.

Сирія і Ливанон належали перед війною до французької сфери. В часі цієї війни вільний франц. уряд признав їм самостійність. Але Франція бачить тепер, що ідея сфер відроджується і сама зголошує претензії до спеціяльних користей, які мала внаслідок свого впливу в Сирії і Ливанoні. Бо як може бути держава "великою" без великої "сфери"?

Тепер Сирія віддалена від Рад. Союзу тільки на 250 миль. А мимо того Британія і З"єд. Держави - віддалені тисячі миль - пропонують залагодити справи Сирії і Ливанону на конференції, до якої не запросили Рад. Союзу. Тут - з погляду Совєтів - є спроба англо-американського "фронту" за плечима Рад. Союзу.

Іран належить до Рад. Союзу. Він є частиною нафтових теренів близького сходу, найбагатших у світі. Їх змонополізувати англійські й американські нафтові спілки. Ці терени далеко перевищають нафтові зложа Рад. Союзу. Мимо того уряд З"єд Держав без порозуміння з Рад. Союзом дозволив американським спілкам звернутись до іранського уряду за новими концесіями. І знов совєти можуть добачити в тому спробу

- -

англо-американського фронту" - тим разом уже переходячи його кордон.

Танжир лежить в Мароко, в Африці, але продовж століття належав до европейської політики. Найповажніша спроба залагодити його справи - була конференція в Альжісера 1906 р. з участю Росії. А тепер Франція, Британія і З"єдинені Держави збіраються скласти будучий статут Танжиру - знову без Рад. Союзу.

Що це все є, як не перегони великих потіг, які Жорж Вашингтон назвав " комбінаціями і конфліктами"? А конфлікти вже починаються.

Британські й американські газети п"ятнують криваве насильство під контролею совєтів в Румунії і Болгарії. Знову ж совєтська преса вказує на кривавий режім у Греції, контрольований Англією.

Рад. Союз, обурений американським натиском на Іран за нафту, піддержує там місцеві заворушення, які виводять з рівноваги іранський уряд і вже довели до зміни премієра.Рад. Союз болюче відчуває виключення його від нарад над справами Сирії і Ливанону та Танжиру й домагається допущення до них.

З"єдинені Держави і Британія сильно атакують односторонній комуністичний характер варшавського уряду створеного совєтами. В наслідок того цей уряд має бути змінений "демократизований". А подивімся, як виглядає ця дипльоматична побіда англо-американ.

В усіх урядах, що їх творять совєти в центрально-східній Европі є два головні пости. Перший - це міністр внутрішних справ або безпеки, він рішає хто з громадян має йти в тюрму,хто остати на волі. Другий - міністр освіти або пропаганди, цей рішає, що громадянин може читати, чути і знати. Оба ці міністри, якщо не контрольовані, можуть в дійсності рішати про вислід кожних будучих виборів. Оба пости неодмінно займають комуністи,відповідальні в цілості перед Москвою.

Отже погляньмо на ґалерію міністрів некомуністичної Польщі: голова президентської ради - Берут, комуніст; перший віцепремієр - Ґомулка,комуніст; а спеціяльно міністер безпеки - Радкевич, комуніст; і мінстер пропаганди - Матушевскі, комуніст. Все випробовані і вірні мужі Москви. І нема навіть натяку на спільну союзну контролю їх виборчої діяльности.

Отже яка є ґарантія "вільних і некермованих" виборів, обіцяних Польщі грубою Трійкою в Ялті? Який не поступ в напрямі до того ладу, що його нам усім обіцює карта з С.Франціско, до того порядку, в якому велика П"ятка мала би с п і л ь н о завершити всі справи війни й організувати плоди мира?

Це є завернення до того порядку, що його вже добре знаємо, до того світа, в якому наново ділять воєнну добичу, і для цього як ми вже бачимо, знова збирають нові армії і фльоти в підготовці до грядучої війни.

Я дозволяю собі піддати ось тут під розвагу тих вісім акцій /для збереження мира/:

1/ Запросити Рад. Союз до кожної міжнародної конференції, в якій він має хоч мінімальний інтерес; виступити рішуче проти тенденцій поменшувати велику П"ятку на Чвірку, на Трійку і т.д. аж до Одинки. Змагати до того,щоб здійснити мрію нашого визначного політика Гулла: світ без сфер. Запросити Рад. Союз до нарад про Сирію, Ливанон і Танжир. Притягнути його до всіх переговорів і дискусій в справах нафти, притягти до міжнародної конференції про життєве питання Дарданель. Рад. Союз тисне тепер Туреччину за цю справу. Ал то не є питання виключно Рад.Союзу і Туреччини. Порозуміння в справі Дарданель, з Монтре 1936 р.

- -

має підписи дев"яти держав, включно з Японією. Це питання міжнародного засягу. Не допустім до того, щоб Туреччина стала совєтською сферою, бо потім як відплату будем творити якусь іншу англо-американську сферу в якійсь іншій часті Близького Сходу.

Властива політика ось така: зробити кожну спірну аферу темою отвертої міжнародної конференції, і туди публічно і з натиском запросити Рад. Союз. Довести йому, що ми ніяк не змагаємо до того, щоб позбавити його можливости висловити свої оправдані домагання.

2/ Створити для цілої звільненої Европи комісію з повноправних представників Рад. Союзу, Британії, Франції та З"єдинених Держав. Вона мала б перевести в діло таку політику, яка усунула би непроходимі барієри в звільнених краях Европи, щоб кинути світло на те, що там діється. Даймо змогу совєтським журналістам та комісарам дипльоматичним і торговельним їздити, куди захотять, по краях окупованих військами зах. демократій. І вимогти таку саму свободу нашим журналістам дипльоматам і господарникам в центрально-східній Европі.

Хай Рад. Союз залишить ставити перепони нашим нафтярам, які хочуть оглянути свої передвоєнні нафтові терени, наприклад, в Румунії. Прийшов уже час вимагати в цій справі взаїмности від Рад. Союзу. Було б смішно відкривати для нього краї нами окуповані, а рівночасно боязливо дозволяти, щоб він замикав перед нами краї, що він їх заняв.

Вдержуймо приязні взаємини з Рад. Союзом, але не коштом нашого престіжу. Не можемо і не маємо права вимагати від нього, щоби скасував контролю преси у власному краю. Але можемо і повинні вимагати, щоб не переслідував свободи преси його союзників у краях, які він визволив тільки при допомозі тих союзників. Мусимо це робити якраз ради тісної приязні з Рад. Союзом. Хай наш уряд отверто скаже тамтому правду: Кожний день такого переслідування преси це день занепаду совєтського престіжу в З"єдн. Державах.

3/ Хай згадана в горі комісія звільненої Европи живо займеться прийдешніми виборами в визволених краях. Рад. Союз перевів вибори в східній Польщі і в балтійських краях в 1939-41, коли був у союзі з Німеччиною. Ці вибори відбулися у супроводі численних екзекуцій і величезних вивозів. Зі східної Польщі було заслано в далекі закутини Рад. Союзу понад оден міліон людей. Коли відбуваються вибори, допущена тільки одна листа кандидатів. У Литві вона дістала 99,12 відсотків голосів. І цей наслід був поданий совітською агенцією до льондонської преси 24 годин перед замкненням голосування.

Якщо такі вибори відбудуться тепер в окупованих Рад. Союзом Румунії, Югославія, Болгарія, Мадярщина, Західна Польща, східна Німеччина, - то вони не матимуть ніякого морального значення для громадянства американського чи англійського. Велика Трійка сказала в Ялті, що вони хочуть "спільно допомогти" народам звільнених країв перевести вільні вибори. Хайже ж ця обіцянка буде додержана.

Але це відноситься не тільки до країв окупованих совєтами, те ж саме і до країв американсько-англійської окупації: Італія, Греція /англ.окупація/. В Греції монархістична реакційна армія греції переслідує лівих і безоглядно змагає до того, щоби у майбутньому заволодіти Грецію. Хай оця европ. комісія допоможе лівим у Греції а правим у Югославії йти свобідно до виборів.

Вибори, які мають створити нову Европу, мають бути вільні і чесні. Якщо цього не буде, Рад. Союз і зах. Союзники підуть дальше окремо. Не тільки говорім про те порозуміння, але діляймо, щоби їм запобігти.

- -

4/ Далекий Схід ще більш небезпечний для совітського мира, як Европа. Дуже приязні до Рад. Союзу журналісти сказали нам, що він хоче включити Манджурію до своєї сфери, так як це вже зробив з Монголією на шкоду Китаю. Хай наш уряд зробить дві речі: запросить Рад. Союз підписати вашинґтонський протокол з 1922 р., в якому З"єдн. Держави, Франція, Британія, Канада, Австралія, Нова Зеляндія, Пол. афрік. Унія, Індія, Бельґія, Голяндія і Портуґалія зобов"язалися "респектувати суверенність, незалежність, територіяльну та адміністративну інтеґральність Китаю". Але, подруге, - хай він використає всю свою силу, щоб разом з Китаєм і Рад.Союзом забезпечити цьому останньому для його торгівлі повний транзит через Манджурію до портів теплих вод, чого зимою замерзала Сибір справедливо потребує. Виявім трохи ініціятиви в справах Манджурії й активно доведім Рад. Союзові, що ми бажаємо приязні з ним і тому готові допомогти йому мирним шляхом розв"язати кожну господарську вимогу, яку він ставить справедливо.

5/ У Східній Азії наслідуймо найбільш характеристичі риси Рад. Союзу в його поведінці з азійськими народами: 1| беззастережне відкинення всіх расових різниць; 2| найдальше йдуче зусилля поліпшити господаські умовини азійського життя.

Зпоміж 16-ти республік Рад. Союзу п"ять є в центральній Радянській Азії, якої межі тільки дев"ять миль віддалені від британійської Індії. Вони мають в усіх відношеннях рівний статут з европейськими республиками. Царська Росія відбирала землю тубильцям а давала росіянам, Совєтська Росія віддає її назад тубильцям. Вона накладає тяжкі кари за "кожну оборону расової ненависти або погорди" між росіянами і тубильцями або тубильчими племенами. Вона змагає до модернізації та індустріялізації цих племен.

Узбекська республіка, наприклад, має около шість мілінонів населення. В 1939 вона мала більше фабричних устаткувань і вільну промислову продукцію, як Туреччина, Іран і Афґаністан разом, з населенням 45 мілінонів. Вона має в сільськ. господарстві більше тракторів, як ціла Німеччина.

Першим творцем тої політики є Сталін, сам Азіят. Ніколи не забуваймо: Серце Сталіна є в Азії. І ми всі - американці, британці, голяндці, французи, всі "західні демократи", не можемо надіятись ревалізувати з ним, якщо не матимем подібної антирасової великодушности і подібної пристрасти підносити азіятів на модерні щеблі життя.

6/ Зблизити Рад. Союз безпосередно до питань розброєння. Перегони з ним в продукції зброї і творенні армії - це руїна. На основі нормального приросту, Рад. Союз матиме більше населення як усі краї англійського язика. Разом зі своїми европейськими й азійськими сферами він матиме за пару декад 400 мілінонів людей, а з тим і їх воєнний потенціял. Рад. Союз прямує до повного мілітаризму.

Совєтська влада знесла коедукацію в усіх школах, бо хлопці, - як це прилюдно подано до відома - мають уже від наймолодших літ приготовлятись до червоної армії. Нові військові академії приймають хлопців уже від восьмого року, щоб вишколити їх для офіцерського корпусу. Один з учнів академії Суворова брав участь в боєвій акції в 12-тім році життя і має медаль "за хоробрість". Чи З"єдн.Держави або Британія хочуть вступити в того рода змагання?

7/ Якщо ми можемо розв"язати питання сфер і питання перегонів у збровнні, то даймо Рад. Союзові те, що він найбільш потребує: американської помочі у відбудові руїн, довершених Німеччиною. Я кажу:"якщо". Бо чи не було б безглуздям посилати Рад. Союзові знаряддя і продукційні машини, електроґенератори, залізниче устаткування й апарати до хемічної промисловости - на те, щоб дати йому

- -

ще більше зброї і военної сили?
Але вступім на шлях мира, а тоді помагаймо один одному без обмежень.

8/ І йти шляхом мира певною стопою, щоби принести користь усім народам об"єднаним у С.Франціско. Подбаймо, щоби Загальна Рада працювала повсякчасно. Статут передбачує, що постійно має урядувати Рада Безпеки під проводом п"ять великих потуг, а Загальна Рада скликається один раз в рік. Хай і вона радить безперервно, як Рада Безпеки.
Ця остання держить у своїх руках ефективну голу силу цілого світа. Але тільки Загальна Рада може репрезентувати його совість. Вона, що має обов"язок дискусії, може звернути думку світа на противенство, які і досі, після великих воєн завжди роз"єднували великодержави. Це може в рішальний спосіб причинитися до виясненя і злагіднення противників.
Рад. Союз це потенціяльно найбільша споміж усіх потуг. Щоб її зрівноважити, не творім союзів других потуг проти него. Одинокою рівновагою, до якої могли б признатися З"єдн. Держави, хай буде рівновага всього людства проти надмірно вибуялої потуги - яка б вона не була.
У наших взаєминах з Рад. Союзом і з кожним іншим закордонним краєм я кажу: Коби Бог дав нам уміліть получити святий ідеалізм і цинічний здоровий розум, що разом і тільки разом можуть дати нам мир.

---o---

ОГЛЯД ПОДІЙ.

Війна нервів

Катастрофальну в наслідках засаду поділу світу на замкнені сфери впливів, заквестіонували З"єднені Держави і Велика Британія. Остають при ній ще совіти. В цей спосіб повстала в таборі военних аліянтів велика пропасть - на проти стоять сьогодні два табори, які під сучасну пору ведуть поміж собою війну нервів.
В останньому часі ситуація дещо прояснилася, бо обі англосаксонські великодержави установили виразну підставу, на якій - на їх думку - має бути оперта дальша організація миру. З"єднені Держави перечеркнули російські надії на це, що відродиться давня американська ізоляція та постановили взяти на себе відповідальність за нову організацію мира, передовсім вдержанням на відповідному рівені свої військові сили.
Звіт ген. Маршаля і його пропозиції щодо загальної військової служби попер през. Труман. В тій справі забрав теж голос амер. міністер мореплавства Форрестил , який між інши сказав: "Моральна і матеріяльна демобілізація могла б заохотити других до нової аґресії в роді Перл. Гарбур".
Виступи Маршаля, Форестала і Трумана в справі організації американської армії стрінулися з негайною відповіддю Москви.
Зараз на другий день після промови през. Трумана, промовляв формальний шеф Радянського Союзу, Михайло Калінін. Для своєї негайної репліки на адресу Вашинґтону Калінін використав з"їзд делегатів професійних спілок колгоспників в Москві, однак свою промову він спрямував до советського народу. Калінін перестеріг перед "численними небезпеками, які грозять Радянському Союзові мимо погрому його головних ворогів; "бо побіда не означає, що вже перестали існувати всі небезпеки, які загрожують нашій екзистенції і нашій соціялістичній системі. Зникли лише небезпеки найконкретніші і безпосередні". Свою промову Калінін закінчив апелем до посилення праці над організацією військової оборони СССР.

10.000.000 совітських горожан під зброєю.

Як виглядає організація військової "Оборони" Радянського Союзу під сучасну пору, виявлено в З"єдинених Державах проголошенням чисельних даних про демобілізацію в совітах. Вони стоять в повній суперечності з офіційними статистиками совітської преси, які говорять про великий поспіх при звільнюванні вояків та про перемінення совітського промислу на мирову продукцію. Тимчасом ґрупа американських конґресманів з республиканським послом V. Wichersham на чолі, яка вернулася з подорожі по Росії, на підставі своїх обсервацій та зібраних на місці інформацій прийшла до переконання, що в СССР в теперішній хвилині є все ще 10,000,000 людей під зброєю.

Міністер Бевін в часі дискусії в Палаті Громад виявив, що велику армію зорганізував Тіто: "Юґославія могла б багато причинитися до поліпшення харчевого положення Европи - сказав Бевін - але ця держава держить - з причин мені незрозумілих величезну армію, яка нараховує 400-600 тисяч вояків".

Подібна ситуація є теж в Польщі. Полк. Нашковскі хвалився у Франції перед представниками преси, що польська армія має чи теж буде мати пів міліона.

Виявлення правдивих даних про російську демобілізацію викликало цілий ряд протестів та заперечень московського радія і преси, та нині їм ніхто не вірить. Всі здають собі справу, що в такій ситуації інші держави не можуть собі позволити на надмірну ліквідацію своїх армій.

Совітський саботаж міжнародних конференцій

Іншим проявом совєтської політики сили та неуступчивості є систематичний саботаж нарад різних міжнародних інституцій і конференцій.

Лондонський кореспондент "Різорджіменто Ліберале" /Рим 30.10/ пише: "Кожний посторонній обсерватор мусить сьогодні завважити, що в атмосфері Лондону панує повна апатія та зневіра в можливість міжнародної співпраці. Ця атмосфера тяжить передусім над конференцією Об"єднаних Націй у Вестмінстері. Серед делегатів цієї конференції панує переконання, що вперте ставлення "вета" совітським делегатом у всіх справах не має ніякого зв"язку з дискутованою справою, але є проявом певної політики, яку припоручив Кремль своїм делегатам, які беруть участь в яких небудь союзних конференціях.

"Не прийшло до порозуміння з совітською Росією на хліборобські конференції в Квібек /Росія відкликала свою делеґацію та залишила в Квібек лише обсерватора/, ані в справі уміжнароднення різних доріг в Европі, а в Парижі Рад. Союз не приступив до міжнародного уряду праці. Навіть у невинній ділянці спорту не забули совіти підчеркнути свого сепаратистичного становища, та вицофали в останній хвилині совітську дружину копаного м"яча від участи в змаганнях у Берліні.

Яка причина такого становища Росії? Рад. Союз хоче підчеркнути в цей спосіб що не приступить до міжнародної співпраці в жадній ділянці, якщо його не допустять до двох засадничих справ: до тайни атомової бомби і до окупації Японії. Рад. Союзові не є на руку, щоби американці узброєні в нову зброю були за плечима СССР-в Японії. Позатим відограють ролю теж менше важні питання, як участь в адміністрації колоній в басейні Середземного моря, чи доступ до Перського заливу.

В деяких аліянтських кругах підчеркується, що негативне становище Рад. Союза почалося від хвилини бомбардування Гірошими і Наґасакі. Виявлено тепер, що під впливом такого становища Росії англо-американські війська вицофалися на знак доброї волі з над Лаби та з передмість Берліна, відступаючи 300 км. на захід лише тому, щоби уможливити совітській армії приступ до Турингії. Уряди західних потуг, які згоди-

лися в Потсдамі на совітські вимоги відступити совітам певний процент промислових матеріялів з терену англо-американської окупації, знайшлися тепер перед непередбаченими вимогами Росії, яких предметом є промислові завдання "Адлер" "Фарбен Індустрі" і "Герман Ґерінґ Верке".

---o---

КУЛЬМІНАЦІЙНИЙ ПУНКТ 30-ЛІТНЬОЇ ВІЙНИ

Бувший міністер закордонних справ Великої Британії Іден, якого заяви є все дуже дипломатичні та осторожні, сказав недавно, що світові грозить небезпека.

Полудново африканський премієр ген. Сматс, який завдяки свойому досвідові не кидає слів на вітер сказав, що на европейському небосклоні можна завважити зловіщі знаки.

Неменше песимістичну оцінку европейської ситуації дав мін. Бевін в часі дискусії в Палаті Громад. Він сказав: "Непорядки, які зараз панують в Европі становлять кульмінаційний пункт 30-літньої війни".

Віру в конечність оперття будучого миру на взаїмну довірю всіх народів, висловив у своїй великій промові през. Труман, та дав вияв своїй волі та волі репрезентованого ним американського народу вжити всіх заходів для зреалізовання тих засад демократизації повоєнного світу, які оформлено свого часу в Атлянтійській Карті.-

В промові президента заслуговують на підкреслення передовсім ті уступи, які ще раз стверджують, що доктрина американського ізоляціонізму належить нині до минувшини, та що З"єдинені Держави не можуть допустити до того, щоби нова війна заскочила їх знова не підготованими.

"Вже після закінчення нашої демобілізації - сказав Труман - З"єдинені Держави будуть дальше найбільшою морською потугою світу. Крім того, будуть диспонувати одною з найбільших повітряних фльот".

Другим найважнішим уступом промови президента є це, що він сказав про атомову бомбу і що треба вважати за відповідь на вимоги і тактику совітів, щоби допустити Москву до тайни винаходу.

Президент ствердив, що атомічна бомба, а не що інше приспішило кінець війни на Далекому Сході як і теперішний розвиток політичних випадків, почавши від лондонської конференції. Він сказав: "Атомічна бомба спричинила, що певні питання нашої закордонної політики наглять більше, як тому шість місяців взад".

Промова през. Трумана має тому теж таке значення, що виголосив він її в час, коли амбасадор З"єдинених Держав у Москві, Гарріман вручив Сталінові лист від през. Трумана і відбув при тій нагоді дві довші наради зі совітським ґенералісімом. Зміст листа през. Трумана до Сталіна невідомий, треба однак припускати, що він пропонував нову стрічу т.зв. великої трійки.

Відповідь Сталіна теж невідома. Але факти, які пізнійше зайшли промовляють за тим, що такої стрічі в найближчому часі не буде.

ВІЙНА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Здецидоване і виразне начеркнення політики З"єдинених Держав подиктувала поведінка Росії на Далекому Сході.

Рад. Союз хоче участи в окупації і правлінні Японією. США тому противні. Совіти бойкотували перше засідання дорадчої комісії при ген. Артурі, яка розпочала свою працю у Вашінґтоні.

- -

Безперечно переговори між китайськими комуністами і центральним Китаєм під впливом Москви не увінчалися успіхом. Комуністи відмовилися ліквідувати свою адміністрацію в опанованих провінціях і розв"язати свою армію. Якщо б комуністи вдержали в своїх руках опановані провінції, це означало б фактичне відірвання Мандджурії від Китаю. Правдоподібно Москва припускала, що Америка не підтпре зусилля Чан-Кай-Шека, щоби опанувати Мандджурію і комуністичні провінції. Тим часом американське летунство перевезло на ті терени армії центрального уряду, які зараз приступили до опанування важних комунікаційних вузлів. Проти того виступили відділи червоної китайської армії, добре вивінувані в заграничну зброю. В цей спосіб горожанська війна в Китаю стала доконаним фактом. В боротьбі беруть участь поважні сили, а число вбитих і ранених доходить уже до 15 тисяч. Разом з тими випадками виступив на публічному форум провідник американських комуністів Форстер, який оскаржив явно американський уряд за це, що той морально і матеріяльно піддержує Чан-Кай-Шека в міжусобицях з китайськими комуністами.

---о---

В ПЕРСІЇ 18 ЛИСТОПАДА ВИБУХЛО в північній провінції Азербайджані – недалеко совітського кордону, повстання. Повстанці грозять маршом на столицю Тегеран. Тому, що цю провінцію окупують совітські війська, перський уряд звернувся до совітського уряду по виясненння відносно положення. Рівночасно перський уряд вислав військові відділи для пацифікації. Совітські війська завернули ці відділи. Перський парламент зібрався на наради в справі висилки місії до Москви. Кромі того іранський уряд звернувся до США з проханням інтервенції. Мін. Бирнс заявив, що З"єдинені Держави вдержуються наразі заняттям становища в справі перепон роблених перському урядові совітами. Америка зробить це після одержання рапортів.

В НЮРНБЕРҐУ ПОЧАВСЯ 20 ЛИСТОПАДА ГОЛОСНИЙ процес проти гітлерівських провідників. На лаві обжалования засіло 20 чільних постатей 3-го Райху. Бракує з намічених др. Лая, який поповнив самогубство, Бормана, що його доля невідома, врешті Круппа і Кальтенбруннера, які хворі. Лава суддів складається з 8-х представників чотирьох націй. Совітські судді явилися на салю розправ у військових одностроях, інші в тоґах. 250 журналістів слідкує пильно за перебігом процесу, не припускає найменшого порушення обжалованих, стараються прочитати наголовок книжки, що її тримає в руках Гесс. Радія зорганізували спеціяльні авдиції, преса надзвичайні видання. Всі присутні заявили, що до вини не почуваються. Процес набирає сильно символічного характеру.

ГЕН. АЙЗЕНГОВЕРА ІМЕНОВАНО ШЕФОМ АМЕРИКАНСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ, а адм. Німіца командантом американської фльоти. Пост коменданта американських військ в Европі обійняв ген. Нерни. Ген. Нерни належить до наймолодших американських генералів, положив заслуги над організацією американського генерального штабу та над розвитком військового летунства.

ВИБОРИ В БОЛГАРІЇ. Минулої неділі /18.II./ відбулися в Болгарії вибори. У виборах брав участь лиш комуністичний т.зв. народний фронт. Після урядових даних за дотеперішнім урядом виповілося від 70-80% населення. США заявили, що висліду виборів не визнають, бо самі вибори були переведені недемократичними методами.

В Австрії відбудуться в найближчу неділю/24.II/ загальні вибори. Англійський парлямент вислав до Відня свою спеціяльну місію для обсервації виборів.

Англія визнала новий мадярський уряд створений Цольданом Тільде провідником партії дрібних селян, яка віднесла побіду в останніх виборах.

– – – – – – – – – – – – – – – –

РОСІЙСЬКИЙ УРЯД ВІДМОВИВ БРИТІЙСЬКІЙ КОМІСІЇ, яка займається розшуком за британськими полоненими права візду до совітської зони, обосновуючи це тим, що такі розшуки веде дуже докладно совітська команда.

НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ ДАЛЬШЕ НЕСПОКОЇ. Війська Чан-Кай-Шека мають деякі успіхи. На Яві бої тривають. В Індіях прийшло до заворушень з приводу судових процесів проти офіцирів індійської національної створеної Японцями. В Калькуті поліція вжила зброї, було 8 забитих і 86 ранених.

ПРЕМІЄР ЕТЛІ ПО СВОЙОМУ ПОВОРОТІ ЗЗА ОКЕАНУ розпочав в Палаті Громад довшою промовою дебату над закордонною політикою. Етлі сказав м.ін. що наперед мусить прийти взаїмне довір"я а щойно після того може наступити технічна реалізація постанов. Треба припускати, що якщоб недай Боже прийшло до війни, з атомовою бомбою було б так само як зі стрільним порохом. Ніхто б її не вирікся. Тому виходом зі ситуації може бути лише організація Об"єднаних Націй, та праця над створенням між народами такого довір"я, яке існує між В.Британією, Америкою і Канадою, та яке позваляє без застережень всесторонно розглядати питання атомової бомби. В дискусії забрав голос б. міністер закорд. справ Іден, який сказав, що відносини між В.Британією і Совітами спричинюють багато журби і неспокою.

В ДАХАВ ВЕДЕТЬСЯ ПРОЦЕС ПРОТИ КОМАНДАНТА і сторожів місцевого концентраційного табору.

В ГРЕЦІЇ ПРИЙШЛО ДО ЗМІНИ УРЯДУ. Уступив премієр Канельопульос, а на його місце прийшов провідник грецьких лібералів Софульос. Регент Дамаскінос уступив зі свойого посту. Грецький король Юрій, який тепер перебуває у Льондоні гостро виступив проти плянів пересунути плебісцит в справі монархії на 3 роки. В Атенах передбачують демонстрації тому британське військо є в гострому поготівлі. Грецькі часописи пишуть, що новий уряд є створений під англійським натиском, та що це комплікує ще більше і так вже дуже трудну ситуацію.

МІЖ ВАШІНГТОНОМ І МОСКВОЮ ЙДУТЬ ДАЛЬШЕ ПЕРЕГОВОРИ в справі створення контрольної комісії в Японії.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ЗАЯВИВ НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ, що З"єдинені Держави продукують дальше атомову бомбу, однак тепер лише для дослідів.

ПОЛІТИЧНА КРІЗА У ФРАНЦІЇ після кількох днів проминула. Причиною крізи, що повстала минулого тижня була вимога комуністів, щоби їм передати одно з ключевих міністерств: міністерство війни, внутрішних або закордонних справ. На це ген. де Ґоль не хотів погодитися. Кріза скінчилася побідою ген. де Ґоля. Конституанта припоручила твoрення нового уряду знова ген. де Ґолеві. Проти того внеску голосували лише комуністи. Ген. де Ґоль створив новий уряд, в якому кромі посту премієра задержав ще пост міністра національної оборони. Міністерство внутрішних справ обійняв Тіксіє /безпартійний/, закордонних Бідо /католик/. Кромі того в ґабінеті є 4 міністри без портфеля, провідники головних партій: Торе - комуністичної , Орійо - соціялістичної, Ґай - католицької, Жакіно - правих партій."Таймс пише", що де Ґоль стремів свідомо до цієї крізи, щоби випробувати видержливість будучої коаліції. В четвер відбулося перше засідання нового ґабінету.

7 МІЛІОНІВ НІМЦІВ З ПОЛЬЩІ, Чехословаччини і Мадярщини поселять в 4-х окупаційних зонах Німеччини. Ця акція буде тривати до 30 червня 1946 року.

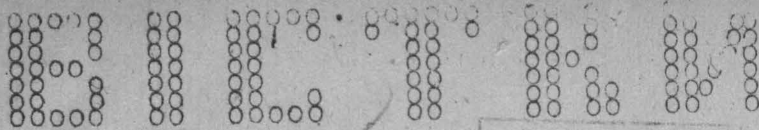

з РАДІЯ і ПРЕСИ

УКРАЇНСЬКИЙ Б.........

118 29 XII 45

Мюнхен, 30. грудня 1945.

Ціна 1,-- РМ.

ЩЕ ОДНА ПРОБА.

Лондонська конференція міністрів закордонних справ п"ять великодержав показала цілому світові глибокі різниці, які існують між побідними державами, а передовсім Росією й іншими партнерами. Мимо повного неуспіху цієї першої стрічі міністрів закордонних справ, всі учасники згідно з вимогами дипломатії - дали вислів своєму переконанні, що різниці переборється. Цей оптимістичний гороскоп не мав жадних підстав. Неуспіх конференції потягнув у своїх наслідках дальшу охолоду відносин з Росією, зріст взаїмних підозрінь і цілий ряд актів, які не були по своїй суті чимсь іншим, як ворожим діянням.

Ціла та акція совітської дипломатії і преси належить до випробованої совітської тактики. Головним і найбільш засадничим каменем незгоди є тайна атомової бомби. Совітська преса на знак згоди, після вжиття американським летунством атомової бомби віднеслася легковажно до неї, очевидно тому, щоби могти підчеркнути мниму вагу короткотривалої акції червоної армії проти Японії, опісля змінила радикально своє становище. Почались нагальні атаки на З"єдинені Держави і Велику Британію за вдержання тайни для себе, посипались закиди, що в цей спосіб плекається атмосферу підозрінь та загрозу для миру. Молотов, у своїй промові з нагоди жовтневої революції виразно атакував західних аліянтів за їх становище в тій справі. Большевицька публіцистика викула навіть новий термін "атомова дипломатія", обвинувачуючи З"єдинені Держави і Велику Британію що при помочі посідання тайни цієї страшної зброї, хочуть накинути іншим народам свої політичні концепції. Тижневик комісаріяту закордонних справ "Новое Время" /з грудня, перше число/ при обговорюванні міжнародної ситуації твердить, що ми є в періоді в якому ще дальше діють змовники, тим разом "атомові змовники".

Коли ці обвинувачення порівняємо з безпосередньою совітською акцією після лондонської конференції, тоді войно побачимо, до яких заграниць посувається большевицька нещирість. По думці совітської засади безпеки, яка практично означає повне сусідів, Москва веде офензивну акцію в Китаї, Персії на Балканах та в центральній Европі. Хоча ніхто її не загрожує, її претенсії - територіяльні і економічні стало збільшаються.

Мимо кінця війни вона не переводить демобілізації, але противно, розпочали широку акцію над зміцненням свойого воєнного потенціялу.

Передові державні мужі ЗДПА і Вел. Британії багатократно заявляли, що не мають жадних агресивних плянів зглядом Росії, що підозріння Москви безпідставні, що вони готові до широї і стислої співпраці, але на засадах взаїмности. На ті всі проби Москва стало відповідала новими обвинуваченнями та доконаними фактами на терені різних держав.

- -

- -

В час лондонської конференції були ще поважні різниці між В.Британією і З"єдиненими Державами. Ніхто з відповідальних політиків тих держав не скривав того прикрого факту. Нагле здержання достав на засаді Лен-ліз не могло не викликати деякого напруження між Лондоном і Вашингтоном. Однак факт, що всі державні мужі обох англосаксонських народів та всі верстви суспільности хочуть якнайтіснішої співпраці і приязні, поміг знаменито знайти вирівнання існуючих різниць. Прийшли вичерпуючі розмови дипломатичною дорогою, врешті візита прем. Етлі у Вашингтоні, а вкінці 6.12. після майже трьохмісячних переговорів у Вашингтоні підписано англоамериканську фінансову умову.

Майже безпосередньо після того, бо 8 б.м. виявлено, що дня 15.12 збереться у Москві конференція міністрів закордонних справ З"єд.Держав В. Британії і Рад. Союзу. Урядовий комунікат пояснював, що така конференція є згідна з постановою з Ялти, яка передбачувала чвертьрічні зустрічі міністрів "великої трійки".

Ця вістка викликала значну сензацію. Треба ствердити, що незалежно від всіх офіціяльних пояснень, скликання конференції є новою пробою зі сторони англосаксів осягнути якесь порозуміння з Москвою, є пробою прочистити атмосферу взаїмного недовір"я. Трудно сказати, чи це є абсолютна побіда совітської дипломатії, бо Рад. Союз охотніше бачив би зустріч "великої трійки" ніж міністрів закордонних справ. Та мимо того нова конференція в Москві є виразним компромісовим кроком зі сторони Вел. Британії і З"єдинених Держав. Не можна забувати, що совітська дипломатія намагається консеквентно виключати зі всіх засадничих справ, інші держави, поза трьома потугами. Розбиття лондонської конференції прийшло головно тому, що Молотов не хотів погодитися щоби Франція і Китай брали участь в її нарадах, в характері повноправних і рівних членів.

І през. Труман і Бирнес зо сторнои З"єдинених Держав, а прем. Етлі і мін. Бевін зо сторони Вел. Британії заявили кількакротно, на протязі останніх тижнів, що не годяться щоби одиноко великодержави рішали про будуччину світа.

Комунікат про скликання конференції пояснює, що міністри закорд. справ переведуть виміну поглядів на тему атомової енергії, та передискутують ще інші питання, які інтересують великодержави.. Рівночасно Ройтер подає, що кромі атомової енергії обговорюватимуть ще такі справи: 1/ питання далекого Сходу; 2/ вплив положення в Китаю на міжнародну ситуацію; 3/ положення в Персії; 4/ процедуру заключування мирових трактатів в Европі. Круг тих розмов не є цілком малий, а коли собі пригадаємо, що офіційні комунікати голосять, що в Москві не порушуватимуть справ, які безпосередньо інтересують Китай і Францію, тоді побачимо як далеко відбігла дійсність від декляраціі і як далеко зумів Молотов перевести свій погляд, що його боронив на недавній конференції у Лондоні.

В тім світлі зрозумілим є огірчений тон французької преси, яка пригадує мін. Бевінові, що тепер згодився на те, на що не хотів пристати у Лондоні, а смаме на виключення від розмов Франції. Мін. Бідо заявив, що Францію тривожить факт, скликання конференції без її участи і випереджуючи її вислід, Бідо зазначив, що Франція не буде в"язатися жадними постановами, які будуть суперечні з її інтересами.

Час, який ділив лондонську конференцію від московської використали західні великодержави, щоби усунути різниці між собою, щоби згармонізувати свою політику. Вашингтон і Лондон об"єдналися. Британська політика пішла по лінії далекойдучих уступків за ціну найсердечнішої співпраці. Погляди обох англосаксонських великодержав є згідні у всіх справах так европейських як і інших. Велика американська позичка кінчить період непорозумінь. З"єдн. Держави рішилися помогти В. Британії відбудувати її господарку, а тим самим зміцнити її політичну позицію в світі.

- -

- -

Рад. Союз зі своєї сторони теж не прогавив двох місяців. Завдяки своїй політиці доконаних фактів згромадив у своїх руках ряд атутів, які спробує знова розіграти. З яким вислідом? На це питання не можна відповісти.

/Дзєннік Жолнєжа АПВ ч. 654 з 16.12.1945./

- - -

Андре Віссон /"Нью Лідер"/

ЗАВОРУШЕННЯ В ІРАНІ

Світ занепокоєний заворушеннями в Ірані. В цій країні, що лежить на перехресті важливих торговельних шляхів і має багато нафти і металів, стикаються інтереси Англії і Росії. Наслідки цього стикання відчувається і в протилежній частині світу – в Америці.

Англія хоче й далі експлуатувати належні їй родовища нафти в південних областях Ірану і тримати в своїх руках лінії зв"язку з Індією через Іран. Росія хоче дістати свою частку іранської нафти і іранського узбережжя з тепловодними пристанями Перської затоки, а також використовувати іранські дороги для транспортування товарів у центральну Азію й звідти.

З"єдинені Держави не жадають окремих переваг для себе. Але іранці потребують американців.

Іран, який ми часто називаємо Персією, простягається на 628.000 кв.миль території,- здебільшого піщаної або скелястої. Його населення коло 15.000.000, з них 3.000.000 – кочовики. Переважна більшість живе на такому низькому рівні матеріяльної культури, що не може купувати американських товарів, а американський вивіз з Ірану – килими, баранячі шкури, вовна, кавяр – не мають життєвого інтересу для Америки.

І все таки Америка життєво зацікавлена тим, що діється в цій далекій безплідній країні. Бо там заходять одна в одну англійська і совєтська зони безпеки. Більше ніж сторіччя, Англія стривожено відгороджувала Іран від проникнення Росії. Совєтський тиск сьогодні великий, а уступкам, що на них може піти Британія, є межа. Якщо Рад. Союз спробує зайти далеко, буде тяжко уникнути конфлікту – а Америка не може стояти осторонь від такого конфлікту.

Іранці завжди боялися війни між двома великими державами, знаючи, що переможець поглине Іран. Але вони так само на сторожі при повній згоді між росіянами і англійцями, бо тоді є небезпека, що їх країну поділять. "Коли англійський лев і російський ведмідь зговоряться – писав у XIX ст. іранський поет,- тоді доля Ірану буде припечатана."

Лев і медвідь спробували дійти до згоди 1907 р. Проголосивши, що вони погоджуються поважати цілість і незалежність Персії, вони поділили країну на три зони – північну для російських впливів, південну – для британської контролі /з родовищами нафти/ і середню – яку вони згодилися не зачіпати.

Цей лад був порушений російською революцією 1917 р., і відразу обидві потуги зіткнулися в Ірані. Тим часом Персія, стоячи осторонь боротьби, почала вбиватися в колодочки. Прийнявши знову своє старе ім"я – Іран, в руках військового узурпатораРіза – Хана, що захопив престіл, граючи на суперечностях Росії і Англії, зумів у тридцятих роках стати на шлях, що веде до політичної і економічної незалежности.

- -

Напад Гітлера на Росію знова спокусив ведмедя і лева діяти спільно: британське і совітське військо ввійшло в Іран у серпні 1941 р. і за три дні спір іранців був зламаний, Ізу-Хана вислано на острів Маврикія, а його син Магаммед-хан став його наступником у окупованій і поділеній між Англію і Росію країні.

Совети бажали забезпечити від можливого німецького нападу підходи тилу до Біку з його нафтою і наладнати через Іран шлях, яким можна було б дістати товари з Америки. Англійці виходили з потреби захистити британські інтереси в Перській затоці від присутности совітських частин у північному Ірані.

Англійці і росіяни обіцяли вивести свої сили з Ірану за 6 місяців після закінчення воєнних дій проти Німеччини і її союзників. Це зобов"язання, прийнято 1941 р., потверджено ще раз при закінченні Тегеранської конференції 1943 р. - з американської ініціятиви; а підпис Рузвелта, приєднаний до підписів Сталіна й Черчіля підкреслив для всіх, що Америка чим далі більше зацікавлена в тому, щоби Іран був незалежним. У Потсдамі рішення про виведення російського і англійського війська з Тегерану схвалено знову.

В дійсності одначе, залежність Ірану тоді вже практично не існувала П"ять північних, що опинилися під контролем Росії - це житниця Ірану. Росія відокремила їх, закрила їх кордони для подорожей, навіть для іранських збирачів податків, і заборонила вивозити харчі до несамовистарчальних південних областей, контрольованих Англією. Це створило видимість добробуту на півночі. Економічне порівняння виходило для англійського півдня дуже несприятливо.

Ще більше: англійці не завжди могли перебороти свою звичку дивитися на іранців як на нижчих від себе аборигенів, а росіяни спеціяльно підкреслювали, що вони трактують іранців як рівних. Щоб дати це відчути, совети залили Іран повіддю пропагандивної літератури, радіопересилань і мандрівних театральних труп. Свої пропагандивні зусилля вони увінчали тим, що стали підтримувати "Тудег" /в перекладі - маси/ нову іранську просоветську політичну партію, що склалася з коаліції комуністів з іншими лівими елементами. Тудег вимагає розподілу великих землеволодінь між іранськими селянами і підтримує Росію в її претенсіях на нафтові концесії. Цієї осени він улаштував просоветські вуличні демонстрації в той час, коли совєтська преса і радіо робили напади на іранський уряд. Наслідком цього була димісія уряду.

Відчуваючи, що совети затискають їх усе міцніше, і, не покладаючися на англійців, іранці дивляться на Америку як на свою останню надію. Американсько-Іранські відносини започатковано договором про дружбу й торгівлю підписанням 1856 р. президентом Френкліном Пірсом і шахом Паср-ед-Діном. Перші американці, що з"явилися в Ірані ще перед договором, були пресвітеріянські місіонери. Їхня чоловіколюбна діяльність завоювала повагу іранців; а те, що за ними не йшли американські вояки, збільшило довір"я іранців до З"єдинених Держав. Коли 1907 р. американська громадська думка гостро критикувала поділ Ірану на англійську і російську сферу впливу, іранці усвідомили, що мають друга серед великих держав.

До цього нового друга вони вдалися по допомогу в справі впорядкування фінансів. на просьбу Ірану уряд З"єдинених Держав вислав 1911 р. до Ірану фінансову місію на чолі з М. Шастером. Росія і Британія знали, що коли місія Шастера вдасться, їхні іранські проєкти закінчаться поразкою. Росія, підтримана Англією, поставила ультимат - відкликати американську місію з Ірану. Російське військо перейшло кордон - і місія Шастера мусіла повернутися додому.

Другу місію, знова на прохання - американський уряд вислав 192. р. під проводом А. Мілзпов. Вона була на місці свого призначення п"ять років і допомагала реорганізувати іранські фінанси. Коли 1941 р. поч-

лася советсько-британська окупація Ірану, іранці знова запросили Вашінґтон вислати кілька американських місій. Мілспов повернувся знова - цього разу фінансовим і економічним диктатором. На чолі американських експертів, запрошених реорганізувати іранське військо приїхав американський генерал-майор Шварнконф, перед тим шеф поліції штату Нью-Джерсі, приїхав, щоб зорганізувати іранську поліцію. Інші американські порадники прийшли на допомогу нафтопромисловости, сільському господарству, зрашенню і охороні здоров"я. Частина американців прибула без запрошення - єлли команди для охорони Перської затоки. Але вони прибули тільки для того, щоб забезпечити швидке перекидання американських товарів до Росії.

Коли війна в Европі закінчилася, Іран зажадав, щоби Англія, Росія й З"єдинені Держави здійснили своє зобов"язання і вивели їхні військові частини протягом 6 місяців. Американці вже почали це робити. Але Москва вказала, що зобов"язання звучало: "після поразки Німеччини і її СОЮЗНИКІВ" і заявила, що російське військо не залишить Ірану, поки не розбито Японію. А британці повинні лишатися в Ірані, доки там є советські частини.

Тим часом політичний стан в Ірані скоро погіршувався. Уряд тратить навіть номінальну владу. Такий стан не міг тягтися безконечно: він небезпечний для Ірану, небезпечний для Англії і Росії і небезпечний для З"єдинених Держав, які тепер вплутані в іранські справи.

Може бути тільки одне рішення, важке, але можливе. Воно має ту перевагу, що воно і моральне і практичне - і воно мусить задовольнити законні претенсії Британії і Росії:

1/ Запросити Росію до співучасти разом з Англією і З"єдиненими Державами в згоді про нафтові концесії на Близькому Сході. Англійці могли експлуатувати нафтові родовища в незалежному Ірані. Чому б і росіяне не могли робити те саме, не порушуючи британських інтересів? помилкою було те, що советів не запрошено давніше.

2/ Визначити над Перською затокою вільні від мита пристані, звідки були б залізниці до Росії. Це забезпечить законні советські економічні інтереси і не загрожуватиме британським торговельним шляхам.

3/ Три держави мусять дійти до згоди, що Іран буде незалежним. Незалежний Іран, без чужого війська і без втручення чужинців, отже без ґрунту для взаємних підозрв, не становитиме загрози ні для Росії, ні для Британії.

З"єдиненим Державам слід узяти ініціятиву в свої руки, закликавши Британію і Росію до праці над подібною угодою. Її першою передумовою має бути незалежність Ірану. Інакше довкола Ірану утвориться небезпечний конфлікт, від якого З"єдинені Держави не зможуть стояти осторонь.

- - -

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ.

Англійський часопис "Таблет" поміщує статтю про ситуацію греко-католицької церкви на західних українських землях.

"Таблет" пише: значну частину населення на територіях прилучених остаточно до СССР становлять українці-католики візантійського обряду. Уніяти піддані тепер сильній пресії, якої ціллю є довести їх до вирєчення власної віри та переходу на православ"я, що підлягає московському патріярхові. І так, як ми свого часу подавали, всі греко-католицькі єпископи ув"язнені та [illegible] в тюрму в Києві, один з них помер. Тепер з додаткових інформацій потверджених Римом, можна мати уяву,

в який спосіб з"єднали собі совітські власті трьох священиків - відступників і створили т.зв. "Комітет Ініціятиви Злуки Греко-католицької Церкви з Церквою Православною".

18 червня ц.р. уряд Совітської України видав указ, який постановляє, що з причини неприсутності єпископів, греко-кат. церква переходить під адміністрацію Комітету. На 2.700 греко-кат. священиків тільки 42 згодилося на накинений стан речей.

До 1. липня ц.р. священики, що не пішли на цю пропозицію осталися ще в львівській дієцезії і вистосували збірне письмо до Молотова, яке опублікував також французький часопис "Ля Круа". Цитуємо витятки:

"У зв"язку з арештовання цілого єпископату і великої скількости священиків греко-кат. церкви на Західній Україні, та в наслідок заборони діяльности нашому духовенству, церква наша знайшлася в найбільш ненормальній ситуації. Ситуацію цю скомплікував ще більш факт, що у Львові створено "Комітет Ініціятиви Злуки Греко-кат Церкви з Православною Церквою". Цей комітет під проводом др. Г. Костельника зі Львова, др. М. Мельника з Дрогобича і о. Пелевського зі Станиславова, видав відозву спрямовану до всечесного духовенства Західної України" датовану 28 травня ц.р. та підписану трьома згаданими священиками."

"Ми священики Католицької Церкви, не маємо наміру простувати історичні нестислості, що містяться в тій відозві, бо це факти загально відомі".

"Наше становище супроти ініціятиви др. Костельника є цілком негативне. Осуджуємо його шкідливу діяльність, як суперечну з традицією церкви, і суперечну з правдою, голошеною Христом, "що буде один Пастир і одно Стадо". З тих причин є ясним, що не можемо слухати голосу, який намовляє нас до відступства від нашої віри. Положення, яке повстало, може вовести в скорому часі до релігійної війни, яка як вчить історія, принесе тільки зло і для церкви і для народу".

Цілість образу - кінчить "Таблет" - треба поповнити ще такими подробицями. Отже, по перше, совітський уряд зажадав від уряду варшавського, щоби цей переселив всіх унятів, які остали в Польщі на Совітську Україну, а які мешкають на захід від лінії Керзона. До тепер переселено на засадах т.зв. "приязної вимини населення" около 25.000 людей.

По друге, поважну групу греко-кат. виселено з Румунії, північної Буковини і Бесарабії до Радянського Союзу.

- - -

ТАЙНА "алібі" СТАЛІНА.

Французькі та англійські журналісти стараються розгадати тайну "алібі" Сталіна.

"Ль'Епок" пише з 8.листопада:

"На початку кинено підозріння, що виїзд Сталіна на Кавказ був претекстом, щоби відмовитися від відповіді на пропозиції поставлені Труманом і Етлі. Береться під увагу також інші виснення: що в Рад. Союзі повстали поважні внутрішні трудноці - вожди комунізму годяться, щодо цілі, що комуністичний лад треба накинути цілому світові, однак мають різні погляди щодо тактики. У нутрі партії існує лівиця і правиця, Сталін, незломний реалізатор законів Маркса, грав дотепер ролю арбітра між обома сторонами.

"Католік Геральд" пише: "На протязі перших двох літ війни, коли ситуація була трудна, Сталін радо опирався на більш поміркованих елементах, але від 1944 р. повернув до метод, які заступає ліве крило,

однак робить він від того часто уступки.

"Поміркованi круги радять повздержливість, бо знають, що Росія є вичерпана довголітньою війною і що совітська система поглинула понад 125 мільонів чужого елементу; балтів, поляків, румунів - спроваджує для Росії великі труднощі. Вони знають теж, що деморалізація і упадок дисципліни в червоній армії в Европі грозить Рад. Союзові поважними компліkаціями, та що в Мадярщині і Австрії соціял-демократи відмовляють злуки з комуністами.

"Поки живе Сталін, він зуміє - пише "Геральд Католік" вдержати рівновагу між обома крилами партії. Тим треба пояснити теперішню тенденцію совітської дипломатії, відсунути всі важні децизії до часу остаточного урегулювання внутрішньої рівноваги.

Після вислову одної особи, яка недавно відвідала Чехословаччину - Бенеш у розмові дав вислів переконанні, що на випадок відходу Сталіна ситуація в Рад. Союзі може бути поважна.

Знова ж "Дейли Майл" з 10 листопада, зі Стокгольму пише:

"Політичний комісар СССР у Фінляндії, ген. Александер Жданов - 49-літній, який від багатьох років був предсідником ленінградського совету, покинув своє становище і того тижня прибув до Москви, щоби в заступстві Сталіна обняти владу над краєм, на час хвороби Сталіна і його побуту на Кавказі.

"Після добре поінформованих фінляндських кругів, Сталін іменував Жданова своїм наслідником в запечатанім листі, який спочиває у Верховній Раді СССР.

Тимчасом Жданов тримається в тіні. Тримається в тіні, майже також само як Сталін після смерти Леніна в 1924 р. Тоді був Сталін лише генеральним секретарем партії. Його влада розрослася завдяки особистим здібностям, та завдяки впливові на партійну машину. Жданов має під деякими зглядами подібну позицію.

"Ґазет де Льозан" з 13 листопада, пише до цієї теми:

"Це майже неможливе, щоби становище Сталіна міг обійняти хтось із трьох членів секретаріяту партії іменно: Жданов, Андреєв, чи Маленков. Поки живе Сталін, є мало правдоподібним, щоби він уступив зо свойого становища. Розважаючи питання, хто буде наслідником Сталіна, не треба забувати, що становище Сталіна є випливом його виняткових здібностей, і що його евентуальні наступники напевно не мають ані його почуття влади, ані авторитету.

- - -

ЩО ПИШЕ СИН ЧЕРЧІЛЯ З МОСКВИ.

У статті оголошеній в "Дейлі Телеграф" з 4 грудня, майор Рандольф Черчіль, син Вістона Черчіля скаржиться, що ситуація закордонної преси в Москві є жалюгідна, з причини трудностей в одержуванні інформацій, та перешкод зі сторони цензури - і так його попередню статтю цензор відкинув цілковито. Тому пише нову статтю, в якій так характеризує устрій совітської держави.

"Офіціяльно править державою "Верховний Совет" та "Рада Народних Комісарів" - фактично все опирається на комуністичній партії, яка числить шість мільонів членів. Мізґом партії є Політбюро, яке складається з 13-ти членів. Склад Politт-бюра не змінився від червня 1941 р. та становить сильну олігархію. Серед його членів, а не в армії, буде евентуальний наслідник Сталіна. Імена членів Політ-бюра в черзі їх значення і їх впливу: Сталін, Жданов, Маленков, Берія, Андреєв, Молотов, Мікоян, Каганович, Грущев, Вознесенский, Ворошилов, Калінін

і Шверник. Жданов, Маленков і Андреєв є секретарями центрального комітету комуністичної партії - отже заступники Сталіна, як генерального секретаря. Берія є шефом НКВД. Припускають, що наслідником Сталіна буде Жданов, але сильну позицію має також Маленков, приятель Берії. Впливи Молотова є менші".-

\- - -

ДАЛЬША ДЕЗОРГАНІЗАЦІЯ В СЕРЕДНІЙ ЕВРОПІ

Інфляційну політику на велику скалю стосує Рад. Союз не тільки в Німеччині, але в цілій Середній Европі. Побіда в мадярських виборах позакомуністичних угруповань, не розв"язала дійсних клопотів цієї країни. Агенція "Ройтер" подає, що хоча новий мадярський уряд панує над політичною ситуацією, то стратив він контролю над розвитком економічних випадків. Лондонський орган "Обсервер" ствердив, що причиною того є стрімголовна інфляція на Мадярщині. Часопис подає, що новий парламент у Будапешті, зібрався в "атмосфері" глибокого песимізму" і що мова нового прем'єра " не віддзеркалила цілої поваги ситуації. Ціни на Мадярщині осягнули астрономічні цифри. Офіційно платять за доляра 140 тисяч пенго. Край потребує господарської помочі та звертається по неї очевидно до англійців і американців, бо Рад. Союз такої помочі не може дати. Ситуація в Мадярщині є доказом, що вибори , навіть "успішні" не можуть усунути трагедії, яка затяжіла над народами Середньої Европи.

Тому не можна прив"язувати надмірної ваги до виборчої акції в тих краях. Не мають теж засадничого значення вибори в Югославії, яких вислід нікого не заскочив. Тіто проголосив републику, та "здетронізував" короля Петра ІІ, який положив великі заслуги для Югославії. Король Петро в маніфесті до народу заявив, що не визнає ухвал "парламенту" в Белграді і що дальше вважає себе королем. Наразі це лише словний протест, але треба вірити, що і в Югославії запанує право. Новий устрій є стисло взорований на Совітах і то так далеко, що сам Тіто, за взором Сталіна не обіймає становища голови держави. Верховна влада є в руках "президії парламенту", якої головою є Рібар.

Коли на терені Югославії випадки прибрали такий некорисний оборот для ідеї демократії, в Болгарії і Румунії розвиваються вони інакше. Спеціяльний висланник американського державного секретаря Бирнса, журналіст Етрідж, який мав на місці перевірити, чи треба піддати ревізії американську політику, яка відмовляє визнання болгарському і румунському урядові, виступить з пропозицією, яка потверджує дотеперішнє становище американського уряду. Він уважає, що уряди в Букарешті і Софії дійсно не репрезентують народів".

\- - -

"ЗЕЛЕНИЙ ПЛЯН" У ВІДНОШЕННІ ДО ПЕРСІЇ

В Нюрнберзькому процесі виявлено т.зв. "зелений плян" штабу Гітлера, який відноситься до опанування Чехословаччини. Варта порівняти ці ревеляції з тим, що діється нині на терені Ірану. Аналогія вдаряюча в вічі.

Справа Азарбайджану розвивається майже після судетських взорів. На численні ноти перського уряду в яких він домагався вмаршу перських військ на територію Азарбайджану совітський уряд відповів категоричною відмовою. В перському Азарбайджані, окупованім совітськими військами, де вступ перським військам заборонений відбулися "вибори", в яких

взяла участь одинока "демократична" партія. На ділі комуністична. Очевидно, вона віднесла побіду та створила "уряд" Уряд має почати свою діяльність від "льокальної міліції" і від проголошення фактичної автономії Азарбайджану.

Висланники американської агенції "Юнайтед Пресс", які поякили до столиці перського Азарбайджану Т. Брізу ствердили зі здивуванням, що "демократи", які обняли там владу говорять між собою тільки ... по-російськи. Совітське правління відповідаючи британському урядові на його ноту заявило не загикнувшись, що політика совітського уряду є дальше згідна з засадаю "пошанування інтеґральності територіяльної суверенності і незалежності Персії". Політика забріханості триває дальше. Інтеґральність Ірану "шанується" далі, бо Азарбайджан не є влучений формально до Рад. Союзу, але поділ Персії є доконанням фактом.

Уряд перський стоїть під здецидованим терором. Цей терор зміряє до усунення з уряду незалежних елементів і до заступлення їх комуністичними емісарами перської партії Тудеги, яка очевидно одержує директиви з Москви. Щоб догодити Москві перський уряд усунув посадника Тегерану, який мав опінію противника Москви. Все це нагадує час мюнхенського періоду в Европі. Така політика викликує обурення серед перських народних кругів, та в кругах зближених до шаха. Кореспондент Ройтера подає, що представник совітської амбасади "скаржився перському урядові на поступовання шаха". Все це відбувається серед небувалого політичного напруження в Тегерані, де як подають англійські кореспонденти, по відофанню совітського гарнізону з Тегерану, з"явилися навіть відомі з часу, що попереджував війну "туристи". Словом, нема нічого нового під сонцем.

- - -

ЧИ ЧЕРГА НА ТУРЕЧЧИНУ?

Совітський амбасадор в Анкарі протиступав проти антикомуністичних демонстрацій у Стамбулі. Совітська "Правда" виступила зі статтями, які закидають турецькій поліції, що вона "охоронювала демонструючих студентів. Рівночасно совіти розгорнули на цілу ширину акцію яка прямує до відірвання від Туреччини округ Карсу і Ордаган, та до їх злуки з Арменською републикою. Агенція "Юнайтед Пресс" передбачує, що на московській конференції Молотов зажадає того формально. Агенція твердить, що совітський уряд "спеціяльною децизією визначив фонди на репатріяцію ормян, які хочуть "повернути" до Рад. Союзу. 750 тис. ормян, що мешкає на середному Сході, в Туреччині і на Балканах взивають до повороту до Рад. Союзу. Аргументація совітів виходить зі заложення, що границі арменської републики є затісні, щоб могли змістити всіх ормян, і тому треба прилучити до совітської Арменії ще турецький район Карсу. Коли ті пляни получимо з поголосками про повстанчі рухи курдів, що мешкають також на території Туреччини, тоді хіба прийдеться говорити про плян поділу Туреччини.

КОНФЕРЕНЦІЯ В МОСКВІ

Центром заінтересування підчас Різдвяних свят була московська конференція закордонних міністрів трьох великодержав. Позатим виразно відчувалося, що це перше Різдво після війни політики радше відпочивали.

Московська конференція вже добігає кінця. Вівторок міністри радили 6 і 1/2 години над змістом кінцевого комунікату. Нині о 2-й

- -

години над раном міністри були ще зайняті перекладом комунікату. Підчас конференції подано до відома лиш один комунікат. Цей комукат подає, що проекти мирових трактатів підписуватимуть лиш ті держави, які підписали капітуляцію. Тому трактат з Фінляндією підпише Велика Британія і Совіти. Трактат з Італією підпише Вел. Британія Америка, Рад. Союз і Франція. З Мадярщиною Вел. Британія, Америка і Рад. Союз. Є це побіда становища Молотова бо саме через цю справу прийшло до зірвання конференції міністрів у Лондоні.

Не пізніше як в травні має бути скликана мирова конференція, яка поробить відповідні поправки в трактатах, кромі того комунікат подає, що конференція п"ятьох міністрів закордонних справ відновить свою працю в Лондоні.

В часі конференції Сталін приняв Бевіна. Розмова тривала дві години.

Радіо і московська преса висловлюється про конференцію дуже оптимістично та подає, що у всіх важливих питаннях міністри досягли порозуміння. В Анкарі підчеркують, що в комунікаті не згадується про територіяльні уступки на користь совітів. Анатолійська агенція ще раз підчеркнула, що Туреччина не віддасть добровільно ні п"яді землі.

"Дейли Телеграф" пише, що ціллю конференції було промостити дорогу для праці організації об"єднаних народів. Така праця не була б можливою без взаїмного порозуміння.

"Ню Йорк Таймс" пише, що мирові договори не будуть диктувати великі держави, вони повстануть шляхом співпраці на мировій конференції.

- - -

КОРЕСПОНДЕНТ НЮ ЙОРК ТАЙМС-у подає зі Софії, що тут є в плані унія балканських держав. В склад унії увійшла б Югославія і Болгарія. З тієї причини Болгарія мала б проголосити себе республикою.

З ТЕГЕРАНУ ПОДАЮТЬ, ЩО ІРАНСЬКИЙ УРЯД звернеться до Організації Об"єднаних Народів, щоби та порішила комплікації, які створив азарбайджанський конфлікт. Іранський уряд настоює дальше щоби чужі війська покинули Персію якнайскорше.

В ПОЛЬЩІ МІНІСТЕР СПРАВЕДЛИВОСТІ проголосив наглі суди, для поборювання політичних виступів.

ФРАНЦУЗЬКА АРМІЯ БУДЕ ЧИСЛИТИ 500 тис. вояків /на мировій стопі/.

ПРЕДСТАВНИК АМЕРИКИ ЗАЯВИВ, що хоча Америка визнає нову республиканську форму Югославії, то вибори переведені марш. Тітом дальше уважає за вибори, що відбулися під пресією.

У ФРАНЦІЇ ПРОГОЛОШЕНО ДЕВАЛЮАЦІЮ ФРАНКА. Курс франка обнижено. З 480 фунтів штерл. на 220.

У ВАШІНҐТОНІ ПОДАНО ДО ВІДОМА, що до Греції виїздить американська делегація для обсервації грецьких виборів. Делегація складається з 600 членів.

МАДЯРСЬКИЙ УРЯД ВИДАВ ЗАКОН, який зарядкує виселення з Мадярщини всього населення, що говорить німецькою мовою.

- -

Редагує Л. Лаврів.